

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2016-4-16 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 17-23/384-167
Karar Tarihi : 19.07.2017

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Adem BİRCAN, Şükran KODALAK, Mehmet AYAN

B. RAPORTÖRLER : Kerem TOMUR, Cüneyd DAL

C. BAŞVURUDA

BULUNANLAR : - Kayapalı Nilüfer Turizm Seyahat Ot. İşl. Tic. Ltd. Şti.
Temsilcisi: Av. Şerif Acar İMER
İstasyon Mah. Ulusoy Plaza Kat: 3 No:50 22200 Edirne

D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILAN:

1. Volkan Yolcu Taşımacılığı Seyahat Nakliyat Tic. A.Ş.
2. Öz Edirne Birlik Mustafa Altunhan
Temsilcileri: Av. Özgür Alkan ALKIŞ
Rabat Sk. No: 22/3 GOP Ankara

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Edirne şehirlerarası otobüs terminalini işleten Volkan Yolcu Taşımacılığı Seyahat Nakliyat Tic. A.Ş. ve Edirne şehirlerarası otobüs terminalinde acentelik faaliyetleri yürüten Öz Edirne Birlik Mustafa Altunhan unvanlı şirketin otobüsle yolcu taşımacılığı hizmeti veren otobüs firmalarına yazıhane kiralamayı reddetmek, acentelik sözleşmesi yapmaya zorlamak ve devam eden acentelik sözleşmelerini de feshetmek suretiyle şehirlerarası yolcu taşımacılığı hizmetleri pazarında rekabeti engelledikleri iddiası.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 01.03.2016 tarih ve 1474 sayılı ile intikal eden ve talep edilen ek bilgilerin 05.04.2016 tarih ve 2296 sayılı ulaşmasıyla tamamlanan başvuruda Edirne otogarını işletme hakkını münhasıran elinde bulunduran Volkan Yolcu Taşımacılığı Seyahat Nakliyat Ticaret A.Ş. (VOLKAN) ve onunla aynı ekonomik bütünlük içinde yer alan Öz Edirne Birlik Mustafa Altunhan'ın (ÖZ EDİRNE) Kayapalı Nilüfer Turizm Seyahat Ot. İşl. Tic. Ltd. Şti. (NİLÜFER) ile sözleşme imzalamayı reddederek hâkim durumlarını kötüye kullandıkları iddia edilerek gereğinin yapılması talep edilmiştir.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 01.03.2016 tarih ve 1474 sayılı yazı ile giren ve talep edilen ek bilgileri 05.04.2016 tarih ve 2296 sayılı yazıyla tamamlanan başvurudaki iddialara yönelik hazırlanan 08.04.2016 tarih ve 2016-4-16/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu Rekabet Kurulunun (Kurul) 20.04.2016 tarihli toplantısında görüşülmüş, 16-14/226-M sayılı ile söz konusu iddialara ilişkin önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.
- (4) Şikayete yönelik inceleme ve değerlendirmeleri içeren 24.06.2016 tarih ve 2016-4-16/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu Kurul'un 29.06.2016 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 16-22/394-M sayılı kararla, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 41. maddesi uyarınca VOLKAN ve ÖZ EDİRNE hakkında soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

- (5) Kurul'un almış olduğu soruşturma kararının ardından, 01.07.2016 tarih ve 7611 sayılı yazı ile taraflara 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca haklarında soruşturma açıldığına dair bildirimde bulunulmuş, VOLKAN'ın birinci yazılı savunması 12.08.2016 tarih ve 4926 sayı ile; ÖZ EDİRNE'nin birinci yazılı savunması ise 12.08.2016 tarih ve 4927 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Ardından, 24.11.2016 tarih ve 16-41/668-M sayılı Kurul kararı ile 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin birinci fıkrası uyarınca soruşturmanın ilk altı aylık süresinin, bitiminden itibaren üç ay uzatılmasına karar verilmiştir.
- (6) Soruşturma Heyeti tarafından hazırlanan 16.02.2017 tarihli ve 2016-4-16/SR-1 sayılı Soruşturma Raporu taraflara tebliğ edilmiş, 16.03.2017 tarih ve 1812 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal eden yazıda taraflar ikinci yazılı savunmalarının sunumu için 30 gün ilave süre talebinde bulunmuştur. Söz konusu talep Kurul'un 23.03.2017 tarihli toplantısında ele alınmış ve 17-11/135-M sayılı karar ile taraflara ikinci yazılı savunmalarını sunmaları için 30 gün ilave süre tanınmıştır. VOLKAN ve ÖZ EDİRNE'nin her ikisinin savunmasını da kapsayacak şekilde hazırlanan ikinci yazılı savunma, 24.04.2017 tarih ve 2790 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. İkinci yazılı savunmaya karşı hazırlanan 08.05.2017 tarih ve 2016-4-016/EG-1 sayılı Ek Görüş ise soruşturma taraflarına tebliğ edilmiştir. Soruşturma tarafları Ek Görüş'ü 09.05.2017 tarihinde tebellüğ etmiştir.
- (7) Teşebbüslerin üçüncü yazılı savunmaları ise Kurum kayıtlarına 08.06.2017 tarih ve 4021 sayı ile girmiştir. Teşebbüsler ikinci yazılı savunmalarında sözlü savunma talebinde bulduklarından, Kurul'un 08.06.2017 tarih ve 17-19/308-M sayılı kararı ile sözlü savunma toplantısı 18.07.2017 tarihinde yapılmıştır. Kurul 19.07.2017 tarihli toplantısında, 17-23/383-166 sayılı nihai kararını vermiştir.
- (8) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili Soruşturma Raporunda;
1. Edirne ilinde şehirlerarası yolcu terminali işletmeciliği ve yurtiçi yolcu taşıma acenteliği pazarlarında gerçekleştirilen eylemler bakımından;
 - a) VOLKAN ile ÖZ EDİRNE'nin tek bir ekonomik oluşum teşkil ettiği ve Edirne ilinde şehirlerarası yolcu terminali işletmeciliği ve yurt içi yolcu taşıma acenteliği hizmetleri pazarlarında hâkim durumda bulunduğu,
 - b) VOLKAN ile ÖZ EDİRNE'nin Edirne şehirlerarası yolcu terminalinde bulunan yazıhaneleri kiralamaktan kaçınarak otobüs firmalarını acentelik sözleşmesi yapmaya zorlamak; mevcut acentelik sözleşmelerini ise haklı gerekçesi olmaksızın sonlandırmak suretiyle karayolları ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarındaki firmaların faaliyetini zorlaştırdığı,
 - c) VOLKAN ile ÖZ EDİRNE'nin söz konusu eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında hâkim durumunun sözleşme yapmanın reddi yoluyla kötüye kullanılması olarak değerlendirilebileceği,
 - d) VOLKAN ile ÖZ EDİRNE adlı şirketleri kontrol eden Mustafa ALTUNHAN'ın söz konusu rekabet ihlalinde belirleyici etkisinin olduğu,
 - e) Dolayısıyla VOLKAN ile ÖZ EDİRNE adlı teşebbüslere ve Mustafa ALTUNHAN adlı gerçek kişiye 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi çerçevesinde idari para cezası uygulanması gerektiği;

2. Edirne şehirlerarası yolcu terminalindeki yapısal sorunun giderilebilmesi amacıyla;
 - a) Mustafa ALTUNHAN'ın fiilen kullanmakta olduğu yazıhane sayısının ihale şartnamesindeki eşiğe düşürülmesi gerektiği, bu çerçevede en azından 14,15 ve 16 numaralı yazıhanelerin boşaltılması gerektiği,
 - b) Boşaltılan yazıhaneler için, kiralanacak yazıhanenin hangisi olduğu, kira bedeli, süresi gibi kira sözleşmesinin asgari unsurlarını da içerecek şekilde yerel ve ülke çapında yayın yapan gazeteler ile internet üzerinden duyuru yapılması gerektiği,
 - c) Edirne'de karayolu ile yolcu taşımacılığı alanında faaliyet göstermek isteyen ve otoparkta faaliyet gösterme potansiyeline sahip olan, başta NİLÜFER, A Pamukkale Taşımacılık Turizm Tic. Ltd. Şti. (PAMUKKALE) ve Kamil Koç Otobüsleri A.Ş. (KAMİL KOÇ) olmak üzere, taliplilerle kira görüşmelerinin noter huzurunda yapılarak müzakere edilen hususların tespit edilmesi ve koşullar sağlandığı takdirde kira sözleşmesinin de noter huzurunda akdedilmesi gerektiği,
 - d) Yukarıda sayılan hususların VOLKAN ile ÖZ EDİRNE tarafından taahhüt edilerek kararın tebliğinden itibaren en geç 6 ay sonra ilgili bütün belgelerle birlikte Kurumumuza tevsik edilmesi gerektiği,
3. Konuya ilişkin olarak Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığına ve İçişleri Bakanlığına bilgi verilmesi gerektiği,

kanaat ve sonucuna varılmıştır.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Soruşturma Yürütülen Taraflar

I.1.1. VOLKAN

- (9) Mustafa ALTUNHAN tarafından kontrol edilen VOLKAN, 2011 yılında Edirne Belediyesi ile imzalanan İhale İdari Şartnamesi uyarınca Edirne şehirlerarası yolcu terminalinin işletme hakkını yedi yıllık bir süre ile devralmıştır. VOLKAN, 17.12.2013 tarihinde Volkan Metro Turizm Seyahat ve Nakliyat Tic. Ltd. Şti. olan unvanını değiştirerek Volkan Yolcu Taşımacılığı Seyahat Nakliyat Ticaret A.Ş. adını almıştır. VOLKAN, Edirne şehirlerarası otobüs terminalinin tek işleticisi konumunda olup Mustafa ALTUNHAN tarafından kontrol edilmektedir. VOLKAN ayrıca Metro Turizm Seyahat Organizasyon ve Ticaret A.Ş.'ye (METRO) yaklaşık 50 otobüsünü kiralamak suretiyle kullanılmaktadır. Nitekim METRO, VOLKAN ile otobüs bazında yapmış oldukları taşıma sözleşmelerinin bir örneğini göndermiş olup bu belgeye göre METRO, kendi unvanıyla VOLKAN'ın otobüslerini kullanmakta ve taşıma sözleşmesi süresince her ayın ilk günü belli bir tutarı VOLKAN'a peşin olarak ödemektedir. METRO, Edirne ilinden Ankara, İstanbul, Bursa ve İzmir gibi önemli şehirlere yolcu taşımaktadır.

I.1.2. ÖZ EDİRNE

- (10) Mustafa ALTUNHAN'a ait bir şahıs şirketi olan ÖZ EDİRNE, Edirne şehirlerarası otobüs terminalinde METRO ve SAMSUN METRO adlı otobüs firmalarına acentelik hizmeti vermesi hasebiyle yurt içi yolcu taşıma acenteliği hizmetleri pazarında faaliyet göstermektedir. ÖZ EDİRNE bir süre NİLÜFER'in de acenteliğini yapmış ise de Mustafa ALTUNHAN'ın tek taraflı fesih ihbarnamesiyle bu ilişki 2015 yılının Eylül ayında sona ermiştir.

I.2. Sektör Hakkında Bilgi ve İlgili Pazar

I.2.1. Karayoluyla Taşımacılık ve Şehirlerarası Otobüs Terminali İşletmeciliği Sektörlerine İlişkin Bilgiler

- (11) Karayolu ile taşımacılık Türkiye gibi diğer OECD ülkelerinde de en önemli taşıma yolu olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer taşıma şekillerine göre çok daha hızlı bir büyüme kaydeden yolcu taşımacılığı sektörü kendi içinde yerel ve şehirlerarası taşımacılık, tarifeli ve arızı taşımacılık otobüsle ve taksikle taşımacılık gibi alt segmentlere ayrılmaktadır.
- (12) Her ne kadar yolcu taşımacılığı rekabete açık bir sektör olsa da ölçek ekonomileri ve altyapı işletmecileri bu rekabeti etkileyebilmektedir. Bazı ülkelerde bu sektördeki liberalleşme uygulamaları ulusal düzeyde faaliyet gösteren tek bir aktörün ortaya çıkması ile sonuçlanmıştır. Bu nedenle sektördeki etkin rekabetin sağlanması yeterli ölçüde liberalleşme önlemlerinin yanında her teşebbüsün terminallere ve diğer altyapı imkânlarına adil giriş hakkının sağlanması gibi rekabete uygun kuralların konulmasına bağlıdır.
- (13) Ülkemizde şehirlerarası yolcu taşımacılığında kullanılan en yaygın araç otobüslerdir. Özellikle büyük şehirlerden çıkan hatlar Türkiye'deki bütün illere otobüsle genellikle direkt ulaşım imkânı tanımaktadır. Her ne kadar havayolu ile ulaşım bazı güzergâhlar bakımından karayolu ile yolcu taşımacılığına ikame olabilmekteyse de her şehre uçakla ulaşım imkânının olmayışı, havayolu ulaşımının karayoluna nazaran daha pahalı oluşu ve sefer aralıklarının karayolunda daha sık olması nedeniyle tüketici tercihleri otobüsle yapılan taşımacılık yönünde ağırlık kazanmaktadır.
- (14) Karayolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapabilmek için firmalardan belli birtakım koşulları yerine getirmesi istenmektedir. Bu koşullar arasında asgari otobüs sayısı ve yolcu kapasitesi ile şirket sermayesine ilişkin hususlar sayılabilir. İlgili firmanın otogarda yazıhanesinin bulunması ise faaliyetlerine devam edebilmesi için aranan bir diğer yasal yükümlülük olarak karşımıza çıkmaktadır.
- (15) Nitekim 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun (Karayolu Taşıma Kanunu) terminalere ilişkin 32. maddesi aşağıdaki hükmü amirdir:

“Madde 32 - Düzenli seferli yolcu taşımalarında kalkış ve varışların bir terminalden yapılması esastır. Ancak yeri ve zamanı önceden belirlenen ve nitelikleri yönetmelikte tespit edilen ara duraklarda da yolcu indirmesi ve bindirmesi yapılabilir.

Yolcu taşımacılarının, en az bir yolcu terminaline bağımsız olarak veya birlikte sahip olmaları veya bu terminalin kullanma hakkını haiz olmaları zorunludur. Aynı terminalden, nitelik ve niceliğine göre birden fazla taşımacı yararlanabilir. Eşya taşımacılığında terminal bulundurma zorunluluğu aranmaz. Terminalerin özellikleri yönetmelikle belirlenir.”

- (16) Bu hükümden de anlaşıldığı üzere, tarifeli seferlerde taşımacıların tek bir terminali kullanmaları esası getirilmiştir. Bunun mümkün olmadığı durumlarda ne yapılması gerektiğine ilişkin detaylar ise yönetmelikle belirlenmiştir. 11.06.2009 tarih ve 27255 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin (Yönetmelik) 60. vd. maddeleri şehirlerarası yolcu terminallerine ilişkindir. Bu hükümlere aşağıda yer verilmektedir:

“Terminal kullanma zorunluluğu ve ara duraklar

Madde 60 – (1) Tarifeli yolcu taşımalarında kalkış ve varışların bir terminalden yapılması esastır. Terminal ve ara duraklar dışında yolcu indirilip bindirilmaz.

(2) Tarifeli yolcu taşımacılığı yetki belgesi sahiplerine taşıma hattı verilebilmesi için; kendilerinin veya acentelerinin, seferlerin başladığı kalkış ve bittiği varış

noktalarındaki en az bir yolcu terminaline bağımsız olarak veya birlikte sahip olmaları veya bu terminalin kullanma hakkını haiz olmaları zorunludur.

(3) Tarifeli yolcu taşımacılığı yetki belgesi sahiplerinin kalkış ve varış noktaları dışında yolcu indirip bindirebilmeleri için kendilerinin veya acentelerinin ara durak tanımına uygun bir yere sahip veya kullanım hakkını haiz olmaları zorunludur. Yeri ve zamanı önceden belirlenen ara duraklarda da yolcu indirilip, bindirilerek bilet satışı yapılabilir. Ara duraklarda bilet satışı yapılabilmesi ve yolcu alınabilmesi için yetki belgesi sahibine ait bir şube veya acentesi olması şarttır.

(4) Ara duraklar seyahatin başladığı ilk kalkış ve son varış yeri olarak kullanılamaz.

(5) (Değişik: RG-31.12.2011-28159) Yolcu taşımacılığı yetki belgesi sahiplerinin belediye sınırları içinde terminal dışındaki yerlerde yolcu indirilip bindirilebilmesi için Büyükşehirlerde Ulaşım Koordinasyon Merkezinin, diğer yerlerde ilgili belediyenin izin vermesi gerekir.”

(17) Yönetmelik'in bu hükmünden de anlaşılacağı gibi tarifeli yolcu taşıyabilmek için ilgili taşıma firmasının yahut acentesinin seferlerin başladığı ve bittiği yerde bir terminali kullanma hakkında sahip olması gerekmektedir. Bu terminalin tek olması ise hükmün ilk fıkrasındaki "Tarifeli yolcu taşımalarında kalkış ve varışların bir terminalden yapılması esastır" ifadesinden anlaşılmaktadır. Zaten bir ilde her firmanın kendine ait ayrı bir terminalinin bulunması ve her birinin kendi yolcularını bu terminalden alması hem şehir trafiği bakımından hem de yolcular bakımından arzulanan bir durum değildir. Özellikle aktarmalı hatlarda devam edecek yolcular bakımından her firmanın ayrı terminalinin bulunması ve aktarma için bir terminalden diğerine gitmek zaman ve maliyet olarak tercih edilmemektedir. Benzer şekilde, rakip firmalar bakımından da terminallerin farklı yerlerde bulunması yolcu sirkülasyonunun azalmasına neden olacağı için makul bir seçenek olarak görünmemektedir.

(18) Öte yandan taşıma firmalarına terminalde yer tahsisi her zaman mümkün olmayabilir. Bunun en önemli nedeni kuşkusuz terminal kapasitesinin yetersiz oluşudur. Böyle bir durumda nasıl bir yol izleneceği ise Yönetmelik'in aşağıdaki hükümlerinde açıklanmıştır:

Terminalin bulunmadığı yerleşim birimlerinde yapılacak uygulama

"MADDE 61 – (1) Yolcu terminalinin bulunmadığı yerleşim birimlerinde, tarifeli yolcu taşımacılığında kullanılmak üzere ilgili mahalli makamlarca yolcuların asgari ihtiyaçlarını karşılayacak fiziki şartları haiz bir yer tahsis edilir veya belirlenir. Tahsis edilen veya belirlenen bu yerle ilgili mülki veya mahalli makamlarca düzenlenen resmi belgenin tarifeli yolcu taşımacılığı yetki belgesi sahibi/sahipleri tarafından Bakanlığa verilmesi halinde bu yerler ara durak veya kalkış veya varış noktası olarak kullanılabilir.”

Terminallerde yer bulunmaması halinde yapılacak uygulama

"MADDE 62 – (1) Yolcu terminallerinde yer bulunmaması veya terminal işletmecileri tarafından yer tahsis edilememesinin/edilmemesinin belgelenmesi hallerinde; bu Yönetmeliğin 61 inci maddesi hükümleri uygulanır.”

(19) Bu hükümlerden de anlaşılacağı üzere terminalde yer tahsisinin sağlanamadığı durumlarda keyfiyet belgelenmek suretiyle ilgili mahalli makamlarca alternatif terminal yeri gösterilmesinin istenmesi mümkündür.

I.2.2. Acentelik Hizmetleri Sektörüne İlişkin Bilgiler

- (20) Şehirlerarası yolcu taşımacılığı hizmeti verebilmek için bir otobüs firması şehir terminalinden yazıhane kiralanabileceği gibi bu yola başvurmayıp terminalde faaliyet gösteren bir yazıhane kiracısı ile acentelik sözleşmesi akdedilebilmektedir. Ancak özellikle büyük otobüs firmalarının elde ettikleri hasılatın yüksek olması ve genellikle elde edilen hasılatın belirli yüzdesi üzerinden acentelik ücretinin tayin edilmesi, büyük firmaların ilk tercihlerinin yazıhane veya terminal kiralanması seçeneği olmasına yol açmaktadır.
- (21) 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun yetki belgesi alma zorunluluğu ve taşıma hizmeti hakkındaki 5. maddesi uyarınca taşımacılık, acentelik ve taşıma işleri komisyonculuğu ile nakliyat ambarı ve kargo işletmeciliği yapılabilmesi için T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığında (ULAŞTIRMA BAKANLIĞI) yetki belgesi alınması zorunludur.
- (22) Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin m. 6/5(a) bendi uyarınca yurtiçi yolcu taşımacılığı alanında acentelik yapacaklara F1 yetki belgesi verilir. Yönetmelik'in m. 44/3 fıkrası uyarınca F1 ve F2 yetki belgesi sahipleri, en fazla 10 adet taşımacıyla sözleşme yapabilirler. Ancak, Maliye Bakanlığınca onaylı elektronik ortamda bilet düzenleme ve acentelerine düzenlettirme imkânına sahip olan taşımacı yetki belgesi sahipleri bu sayıya dâhil edilmez.
- (23) Bu çerçevede Edirne otogarı ihalesinin teknik şartnamesinin 4. maddesine bakıldığında, ihaleyi alan teşebbüsün bilet satış yazıhanelerini alt kiracılara kiralayacağı yönünde emredici hüküm dikkati çekmektedir. Aynı maddede aynı gerçek, tüzel kişi yahut ortak girişime üçten fazla yazıhane kiralanamayacağı belirtilmiştir.
- (24) Hükmün devamında F1 yetki belgesi sahiplerinin aynı yazıhane beşten fazla otobüs firması adına satış yapamayacağı belirtilmiştir. Şartnamenin aynı hükmüne göre, eğer otogar işleticisi de F1 belgesi sahibi ise Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 32. maddesine atıf yapılarak işleticiye toplam yazıhane sayısının %20'sinden fazlasının tahsis edilemeyeceği hükme bağlanmıştır. Diğer bir ifade ile terminal işleticisi, terminaldeki yazıhanelerin en fazla %20'sinde kendisi acente sıfatıyla faaliyet gösterebilecek ve her yazıhane en fazla beş otobüs firmasının biletini satabilecektir.
- (25) Bu çerçevede anılan Yönetmelik'in 70. maddesi uyarınca yetki belgesi sahiplerinin Kanun ve Yönetmelik kapsamında yer alan faaliyetleri ULAŞTIRMA BAKANLIĞI'nın denetimine tabidir. Bakanlık yapacağı denetimleri; kendisinin yanı sıra, Kanun'un 35. maddesinin verdiği yetkiye dayanarak Yönetmelik'in 71. maddesiyle yetkili kıldığı diğer kamu kurum ve kuruluşları eliyle yapar. Bakanlık, valilikler (kolluk kuvvetleri), Gümrük ve Ticaret Bakanlığının sınır kapılarındaki birimleri, terminallerdeki belediye zabıta birimleri, Kanun ve Yönetmelik'in kendilerine yüklediği görev ve yetkileri doğrudan yerine getirir ve kullanırlar. Söz konusu hükümler ışığında Edirne şehirlerarası otobüs terminalinde bahsi geçen Kanun ve Yönetmelik'e aykırı davranışlar hakkında denetim ve yaptırım uygulamaya yetkili mercilerin yukarıda sayılan merciler olduğu anlaşılmaktadır.

I.2.3. Terminal İşletmeciliği, Acentelik ve Yolcu Taşıma Faaliyetleri İçin Gereken Belge Türleri

(26) Sektörde faaliyet gösterebilmek için gerekli bazı yetki belgelerinin detaylarına soruşturma konusunun detaylandırılması amacıyla aşağıda yer verilmektedir:

T2 : Büyükşehir belediyesi sınırları dışında kalan yerleşim birimlerinde yolcu terminali işletmeciliği yapma yetkisi verir.

B1 : Belirli bir ücret ve zaman tarifesine göre, otobüs ile düzenli yolcu taşımacılığı yapma yetkisi verir.

F1 : Yurt içi yolu taşımacılığı konusunda acentelik yapma yetkisi verir.

A1 : Otomobil ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapmaya izin verir.

D4 : Tarifeli olarak 100 km'ye kadar şehirlerarası yolcu taşıma ve mesafeye bakılmaksızın il içi ticari yolcu taşıma yetkisi verir.

Y : İl içi yolcu taşıma ve 100 km ye kadar kısa mesafeli şehirlerarası yolcu taşıma yetkisi verir.

D1 : Tarifeli olarak şehirlerarası ticari yolcu taşımacılığı yapma yetkisi verir.

(27) Buna göre, uygulamada genellikle, F1 belgeli kişiler T2 belgeli işletmeciler ile alt kira sözleşmesi yaparak otogarda yazıhane kiralamakta ve burada acenteliğini yaptıkları D1 belgeli şirketlerin biletlerini satmaktadır.

I.2.4. İlgili Ürün Pazarı

(28) Karayolları trafiğini düzenleyen 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun tanımlar başlıklı 3. maddesinde terminal tanımı; "İnsan veya eşya taşımalarında, araçların indirme, bindirme, yükleme, aktarma yaptıkları ve ayrıca bilet satışı ile bekleme, haberleşme, şehir ulaşımı ve benzeri hizmetlerin yapıldığı yerdir" şeklinde yapılmaktadır. Adı geçen Kanun'un 17. ve 18. maddeleri ile sırasıyla 5393 ve 5216 sayılı Belediye ve Büyükşehir Belediye Kanunlarının ilgili maddeleri birlikte değerlendirildiğinde, belediye sınırları içerisinde karayolları kenarında yapılacak veya açılacak terminallerin belediyelerin imtiyazı olarak addedildiği, ayrıca açılacak terminaller için belediyelerden izin alınmasının gerektiği ve bu izin alınırken karayolu yetkili birimlerinin onayının da bulunması gerektiği anlaşılmaktadır. Soruşturma konusu olayın değerlendirilmesi sonucunda, şehirlerarasında gerek yolculuk yapacak kişiler açısından gerekse karayolu ile yolcu taşımacılığı yapan otobüs firmaları ve bu firmalara bağlı otobüsler açısından ilk kalkış ve sefere başlangıç hizmetlerinde kullandıkları terminal hizmetinin talep yönünden başka bir ürünle tam olarak karşılanamayacağı ve getirilen yasal düzenlemelerle hizmetin verilmiş şekli ve yerlerinin sınırlanmış olması nedenleriyle ilgili ürün pazarının bir ayağının "şehirlerarası otobüs terminali işletmeciliği pazarı" olarak tespit edilmesi uygun görülmüştür.

- (29) Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 60. maddesi uyarınca tarifeli yolcu taşımalarında kalkış ve varışların bir terminalden yapılması esastır. Terminal ve ara duraklar dışında yolcu indirilip bindirilemez. Bu sebeple yolcu taşımacılığı yapmak isteyen otobüs firmalarının bir terminalde faaliyet gösterebilmeleri için ya o terminalde yazıhane kiralamaları ya da F1 belgesine sahip bir acentelerinin bulunması gerekmektedir. Aksi takdirde otobüs firmalarının, terminalinde faaliyet gösteremediği şehirlere dair taşıma hatları iptal edilebilmektedir. Dolayısıyla işbu dosya konusu iddialara konu eylemlere ilişkin ilgili diğer ürün pazarı "yurt içi yolcu taşıma acenteliği hizmetleri pazarı" olarak belirlenmiştir. Şehirlerarası otobüs terminali işletmeciliği ve acentelik hizmetinden faydalanan ve bu hizmet bedelini maliyetlerine aktaranlar, karayolu ile taşıma hizmeti veren şehirlerarası otobüs firmaları ve onlara bağlı olarak çalışan otobüs sahipleridir. Söz konusu hizmetlerin alıcısı konumundaki bu firmalar bu hizmetlerle bağlantılı maliyetlerini bilet fiyatlarına yansıtarak yolculara aktarmaktadır. Bu nedenle söz konusu hizmetlerden doğrudan etkilenen alt pazar "şehirlerarası karayolu ile yolcu taşıma hizmetleri pazarı" olarak belirlenmiştir¹.

1.2.5. İlgili Coğrafi Pazar

- (30) Şehirlerarası karayolu ile yolcu taşıma hizmetleri niteliği gereği iller arası seferler şeklinde gerçekleştirilmektedir. Karayolu ile yolcu taşınması yapan otobüslerin terminal ve acentelik hizmetlerini aldıkları coğrafi bölgeler, seferlerin başlangıcının yapıldığı veya sona erdiği il ve ilçe merkezleri olarak ortaya çıkmaktadır. Bir başka deyişle terminal ve acentelik hizmetlerinin arz edilmesinde komşu bölgelerden rekabet şartları bakımından tamamen farklı olan coğrafi bölgeler, idari sistem içerisinde bütünlük gösteren ve karayolu ile yolcu taşımacılığında seferlerin başlangıç ve bitiş noktasını oluşturan il ve ilçe merkezleridir. Şikâyet konusu uygulamanın Edirne otoparkına ilişkin olması ve rekabetin ortadan kaldırıldığı iddia edilen ilgili hizmetin Edirne ilinde gerçekleştirilmesi göz önünde bulundurularak şehirlerarası otobüs terminali işletmeciliği ve yurt içi yolcu taşıma acenteliği hizmetleri üst pazarları açısından ilgili coğrafi pazar "Edirne ili" olarak tespit edilmiştir.
- (31) Karayolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı hizmetleri bakımından değerlendirildiğinde Edirne ilindeki karayolu ile yolcu taşımacılığı hizmetleri pazarındaki faaliyetleri bölgesel taşımacılık ve şehirlerarası taşımacılık olarak ikiye ayırmak mümkün görünmektedir. Bölgesel taşımacılık kapsamında daha ziyade A1 yetki belgesine sahip olan küçük ölçekli firmalar tarafından Kırklareli, Tekirdağ gibi civar iller ve Çorlu, Silivri, Keşan, Gelibolu ve Şarköy gibi civar ilçelere yönelik taşımacılık yapılmaktadır.
- (32) Bununla birlikte, havayolu, demiryolu ve denizyolu ulaşımı bakımından imkânları gelişkin olmayan Edirne için şehirlerarası taşımacılık, bölgesel taşımacılığa göre daha büyük önem arz etmektedir. Gerek Trakya bölgesinin en büyük illerinden biri olması ve gerekse Edirne merkezli Trakya Üniversitesinin varlığı karayolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığına olan talebi artırmaktadır. Bu talep yapısı ile Edirne'den büyük illere yolcu taşımacılığı gerçekleştirilmekle birlikte gerek taşınan yolcu sayısı ve gerekse sefer aralıklarının sıklığı ve sürekliliği bakımından şehirlerarası taşımacılıkta ağırlıklı olan hatların Edirne-İstanbul, Edirne-Ankara, Edirne-Bursa ve Edirne-İzmir olduğu görülmektedir. Bu nedenle rekabet ihlali iddialarının değerlendirilmesinde ihlalin her bir hat bakımından etkileri ve sonuçları ele alınarak bir analiz yapılacaktır.

¹ Benzer şekilde 02.12.2013 tarih ve 13-67/928-390 sayılı Kararda ilgili ürün pazarı aynı şekilde tanımlanmıştır.

I.3. 02.12.2013 Tarih ve 13-67/928-390 Sayılı Kurul Kararından Sonraki Süreç

(33) VOLKAN hakkında 2013 yılında bir soruşturma daha yürütülmüştür. Bu soruşturma kapsamında METRO ile arasındaki sözleşme kapsamında şehirlerarası güzergâhlarda yolcu taşıyan VOLKAN'ın otogarda başka kiracılara yazıhane vermeyerek rekabetin bozulmasına yol açtığı iddiaları incelenmiştir. Söz konusu soruşturma neticesinde Kurul'un 02.12.2013 tarih ve 13-67/928-390 sayılı kararıyla VOLKAN'ın Edirne ili şehirlerarası otobüs terminali işletmeciliği üst pazarı ve karayolu ile yolcu taşımacılığı hizmetleri alt pazarında hâkim durumda olduğu, Kurul kararına konu davranışı olan, yazıhane kiralama konusunda alt pazarda faaliyet gösteren rakiplerini elimine etmeye yönelik olarak sözleşme yapmayı reddetme eyleminin, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmış ve idari para cezası uygulanmasına hükmedilmiştir. Aynı kararda Edirne Belediyesi Başkanlığına gerekli tedbirlerin alınması için görüş bildirilmesine ve keyfiyetin Kuruma üç ay içinde tevsik edilmesine karar verilmiştir. Bu dosya kapsamında ileri sürülen iddiaların daha net ortaya konulabilmesi için anılan karardan sonra mevcut şikâyete kadar olan süreç ve önaraştırma ve soruşturma devam ederken meydana gelen gelişmelere kronolojik sırayla aşağıda yer verilecektir:

- 28.03.2014'te ÖZ EDİRNE adlı teşebbüs NİLÜFER ile acentelik sözleşmesi imzalamıştır. Bu acentelik sözleşmesine istinaden NİLÜFER, 18.05.2015 tarihine kadar Edirne çıkışlı ve varışlı şehirlerarası hatlarda Edirne otogarından yolcu taşımacılığı yapmıştır.
- İçişleri Bakanlığı Mülkiye Müfettişliği tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 13.05.2014 tarih ve 2711 sayıyla ulaşan yazıda, Kurul kararında yer alan hususlar hakkında yapılacak inceleme kapsamında Soruşturma Raporunun ve gerekçeli Kurul kararının bir örneği talep edilmiş, gerekçeli karar örneği ilgili birime 02.06.2014 tarih ve 6014 sayılı yazımız ile iletilmiştir.
- Edirne Belediyesi tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 03.07.2014 tarih ve 3817 sayıyla ulaşan yazıda, *"Terminal İşletmecisi VOLKAN'ın uyarıldığı, NİLÜFER'e yer gösterilerek Terminalde hizmet vermelerinin sağlandığı, Edirne Şehirlerarası otogar işletmeciliğinin kiraya verilmesine ilişkin ihale idari şartnamesinin 4.1. maddesinde yer alan %20 lik eşiğin aşılmasına ilişkin olarak da Hukuk İşleri Müdürlüğünde görevli avukatlar tarafından yapılan incelemede %20 eşiğin aşılmadığının tespit edildiği"* bildirilmiştir.
- 11.09.2014 tarihinde KAMİL KOÇ, noter kanalıyla VOLKAN'a ve Edirne Belediyesi Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğüne, otogarda kendisine kiralık yazıhane teminine yönelik talebini iletmiştir. VOLKAN 11.09.2014 tarihli cevabi yazısında, otogarda kiralanmaya müsait yazıhane bulunmadığını, istenmesi halinde bire bir yapılacak görüşmeler çerçevesinde KAMİL KOÇ'un otogarda acente vasıtasıyla faaliyette bulunabileceğini belirtmiştir. 16.10.2014 tarihli Edirne Belediyesi Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü'nün cevabi yazısında ise, KAMİL KOÇ'un talebinin otogar işletmecisi firma tarafından değerlendirilip sonuca bağlanması gerektiği ifade edilmiştir.
- 18.05.2015 tarihinde ÖZ EDİRNE, NİLÜFER'e noter kanalıyla bir ihtarname yollayarak *"gördüğü lüzum üzerine Acentelik Sözleşmesini (...) tek taraflı olarak feshettiğini"* bildirmiştir.
- 26.05.2015 tarihinde NİLÜFER, gönderdiği cevabi ihtarnamede feshin hukuken geçerli ve yasal bir sebebe dayanmadığını, acentelik sözleşmesinin gereklerinin temerrüde düşülmeden eksiksiz ifa edildiğini, bu nedenle anılan feshin kabul edilemeyeceğini belirtmiştir.

- 24.08.2015 tarihinde PAMUKKALE, noter kanalıyla VOLKAN'a, otogarda faaliyette bulunmak maksadıyla kendisine yazıhane tahsis edilmesine yönelik talebini iletmıştır. VOLKAN, 29.09.2015 tarihli cevabi yazısında, otogarda boş yazıhane bulunmadığını ve istenmesi halinde acente vasıtasıyla faaliyette bulunulması adına kendilerine yardım edilebileceğini belirtmiştir.
- 31.08.2015 tarihinde ÖZ EDİRNE ile NİLÜFER arasında yeni bir acentelik sözleşmesi imzalanmıştır.
- 21.09.2015 tarihinde bu ikinci acentelik sözleşmesi de Mustafa ALTUNHAN tarafından "görüldüğü lüzum üzerine" tek taraflı olarak feshedilmiş ve durum ULAŞTIRMA BAKANLIĞI 1. Bölge Müdürlüğüne (ULAŞTIRMA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ) bildirilmiştir.
- 12.10.2015 tarihinde NİLÜFER tarafından gönderilen cevabi ihtarnamede, feshin hukuken geçerli ve yasal bir sebebe dayanmadığı, acentelik sözleşmesinin gereklerinin temerrüde düşülmeden eksiksiz ifa edildiği, bu nedenle anılan feshin kabul edilemeyeceği belirtilmiştir.
- 15.10.2015 tarihinde ULAŞTIRMA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ tarafından NİLÜFER'e gönderilen yazıda, acentelik sözleşmesinin feshedilmesi nedeniyle Edirne otogarındaki faaliyetleri sona eren NİLÜFER'in Edirne ara ve ana duraklı güzergâhlarda taşıma hattı verilmesine imkân veren şartları kaybettiği ve Antalya-Lüleburgaz, Bursa-Edirne, Bursa-Uzunköprü, Ankara-Uzunköprü, İstanbul-Uzunköprü, Tekirdağ-Edirne hatlarının tamamının iptal edildiği bildirilmiştir.
- 04.12.2015 tarihinde NİLÜFER, Edirne Belediye Başkanlığına başvurarak Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 61. ve 62. maddeleri uyarınca kendilerine alternatif terminal alanı tahsis edilmesini talep etmiştir.
- 08.01.2016 tarihinde Edirne Belediye Başkanlığı tarafından verilen cevapta, konunun VOLKAN'a bildirildiği ve bu teşebbüs tarafından "otogar işletmesinde boş yazıhane bulunmadığı önceden Nilüfer Turizm'e belirtilmiş olmakla birlikte şu an otogarda yeni hizmet verecek firmaların acente hizmeti alabileceği"nin ifade edildiği belirtilmiştir. Bu gerekçeyle firmanın alternatif otogar tahsis talebi reddedilmiştir.
- Bu cevap üzerine 14.01.2016 tarihinde NİLÜFER noter kanalıyla VOLKAN'a bir ihtarname göndererek acentelik sözleşmesi imzalama talebini iletmıştır.
- 28.01.2016 tarihli ihtarnameyle VOLKAN tarafından bu talep, NİLÜFER'in taşıma yetkisinin ULAŞTIRMA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ tarafından iptal edildiği gerekçesiyle reddedilmiştir.
- 02.02.2016 tarihinde VOLKAN tarafından NİLÜFER aleyhine başlatılan 1.054.228,50 TL tutarındaki borç hakkında ilamsız icra takibine ilişkin ödeme emri NİLÜFER'e tebliğ edilmiş; 05.02.2016 tarihinde borca itiraz edilmiştir. VOLKAN vekili itirazın iptali için İstanbul 16. Asliye Ticaret Mahkemesine dava açmıştır. Bu dava henüz sonuçlanmamıştır.
- Aynı dönemde VOLKAN, NLF Turizm Nak. Tic. Ltd. Şti.'nin (NLF TURİZM) aleyhine bir icra takibi başlatmış, takibe itiraz edilmesi üzerine VOLKAN'ın açtığı itirazın kaldırılması talebi ise Edirne İcra Hukuk Mahkemesinin 2016/123 E. sayılı dosyasında 02.06.2016 tarihinde verdiği kararla reddedilmiştir. Bu karar yargı yoluna gidilmemesi nedeniyle kesinleşmiştir.

- 04.02.2016 tarihinde NİLÜFER tarafından gönderilen cevabi ihtarnamede, söz konusu teşebbüsün yolcu taşımaya izin veren D1 yetkisinin mevcut olduğu, acentelik sözleşmesinin feshi nedeniyle Edirne otogarında faaliyet gösteremedikleri için Edirne ara ve ana duraklı güzergâhlarda taşıma hattı yetkilerinin iptal edilmiş olduğu, acentelik sözleşmesi imzalamak için gerekli olan herhangi bir yetki belgesi eksiği veya yasal engel bulunmadığı, bu nedenle kendileriyle acentelik sözleşmesi imzalanması gerektiği bildirilmiştir.
- 07.04.2016 tarihinde Edirne Belediyesinin alternatif terminal alanı tahsisi talebinin reddine dair kararının iptali istemiyle şikâyetçi vekili tarafından dava açılmış; Edirne İdare Mahkemesi 07.04.2016 tarihinde ret işleminin yürütmesinin durdurulmasına hükmetmiştir.
- Edirne Belediyesi yürütmenin durdurulması kararına itiraz etmiş, Edirne Bölge İdare Mahkemesince 11.05.2016 tarihinde bu itirazın reddine hükmedilmiştir.
- 23.05.2016 tarihinde VOLKAN, NİLÜFER'e bir ihtarname göndererek;
 - NİLÜFER ile VOLKAN'ın alt kiracısı ÖZ EDİRNE arasında farklı tarihlerde acente sözleşmesi yapılmış ise de NİLÜFER'de kiralık olarak araçlarını çalıştıran ve aynı zamanda bu firmaya bagaj taşıma, yolculara ikram, çarşı acenteliği gibi çeşitli alt hizmetler sunan İhsan AKSOY'un sözleşme şartlarına uymaması nedeniyle acentelik sözleşmesinin feshedildiği,
 - Acentelik hizmetinin şahıs ve aracı kurum olmaksızın ÖZ EDİRNE tarafından sağlanacağı,
 - Öncelikle NİLÜFER'in borç bakiyesinin kapatılması gerektiği,
 - Hizmet bedelinin taşımacının almış olduğu yolcu listesi ve kesmiş olduğu fatura bedeli üzerinden belirlenerek ÖZ EDİRNE tarafından kesinti olarak faturalandırılacağı,
 - Bilet satışlarından elde edilen gelirin hizmet bedeli düşüldükten sonra NİLÜFER'in hesabına yatırılacağı,
 - Personel ve bilet satış noktaları giderlerinin ÖZ EDİRNE tarafından karşılanacağı,
 - NİLÜFER'in Edirne'den yapacağı karşılıklı sefer sayısının NİLÜFER ve ÖZ EDİRNE tarafından birlikte belirleneceği

hususlarını ifade etmiş ve NİLÜFER'i acentelik sözleşmesi yapmaya davet etmiştir.

- 02.06.2016 tarihinde NİLÜFER vekilince VOLKAN'a noter kanalıyla gönderilen ihtarnamede, taraflar arasında mutabakata varılmış bir borç bakiyesinin bulunmadığı, borcun varlığına dair bir mahkeme kararının da bulunmadığı, önerilen acentelik sözleşmesinde asli unsurlardan olan hizmet bedelinin ne olduğu ile miktarının yazılmamış olduğu, bu sebeple asli unsurları belirsiz olan bir icaba dayalı olarak acentelik sözleşmesi imzalanmasının mümkün olmadığı belirtilmiştir.

- Edirne İdare Mahkemesinin vermiş olduğu yürütmenin durdurulması kararının uygulanması kapsamında Edirne Belediyesince 01.07.2016 tarihinde verilen geçici bir izinle, Kocasinan Mahallesi E-5 Karayolu Caddesi No:68 EDİRNE adresinde NİLÜFER'e otogara alternatif yer tahsis edilmiştir. Edirne Belediyesinin NİLÜFER'e otogara alternatif yer tahsis edilmesine ilişkin kararında, Edirne şehirlerarası otobüs terminali ihalesinin feshedilmesi, NİLÜFER'in otogardaki herhangi bir firmayla acentelik sözleşmesi imzalaması ve Edirne İdare Mahkemesinin yürütmenin durdurulması kararının herhangi bir şekilde hükmünü kaybetmesi durumlarında NİLÜFER'e verilen izin iptal olacağı vurgulanarak bu izin bir müktesep hak oluşturmayacağı belirtilmiştir.
 - 27.07.2016 tarihinde, VOLKAN tarafından ilanı duyurulan otogardaki yazıhanenin kiralanması ihalesine çıkmış, ancak söz konusu ihaleye katılım olmamıştır. Bu durum Edirne 6. Noterliğince düzenlenen bir tutanakla tespit edilmiştir.
 - 02.08.2016 tarih ve 2016/157 sayılı Edirne Belediyesi Meclis kararı ile otogarda ve/veya otogar dışında faaliyet gösteren şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapan firmalara ait ücretsiz servislerin faaliyetine son verilmesine karar verilmiştir. Bu kararla birlikte NİLÜFER, şehir içinden kendisine tahsis edilen yere yolcularını bizzat taşıma imkânını yitirmiş ve şehir içindeki noktalardan otogar ve NİLÜFER'e tahsis edilen yere yolcuların taşınması faaliyetleri yalnızca Edirne Toplu Ulaşım Sistemi (ETUS) bünyesindeki minibüsler tarafından yürütülebilir hale gelmiştir.
 - Edirne İdare Mahkemesinin 2016/227 E., 29016/1365 K. sayılı ve 03.11.2016 tarihli kararıyla Edirne Belediyesinin NİLÜFER'in alternatif terminal talebinin reddine dair 08.01.2016 tarih ve 24256 sayılı idari işleminin iptaline karar verilmiştir.
- (34) Bu bölümde yer verilen olaylar kapsamında, VOLKAN'ın 2013 yılında yürütülen soruşturmaya konu eylemlerinden farklı olarak artık METRO unvanıyla taşımacılık yapmadığı, ancak otobüslerini METRO'ya kiralamak suretiyle yeni bir çalışma modeli benimsediği, Mustafa ALTUNHAN'ın kontrolündeki VOLKAN'ın ve ÖZ EDİRNE'nin artık diğer otobüslere acentelik hizmeti vermeye başladığı ve otogardaki faaliyetlerini bu şekilde devam ettirdiği anlaşılmaktadır.

I.4. Taraflardan ve Üçüncü Kişilerden Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

I.4.1. NİLÜFER ve NLF TURİZM'den Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (35) 25.05.2016 tarihinde NİLÜFER vekili Av. Şerif Acar İMER ile gerçekleştirilen görüşmede,
- Mustafa ALTUNHAN'ın NİLÜFER'den, acentelik sözleşmesinde yer almamasına karşın uygulamada, kesilen biletlerin %(.....) tutarında ücret aldığı, alınan %(.....) tutarın sadece otogarda kesilen biletler üzerinden değil, NİLÜFER'in çarşı ve üniversitedeki yazıhanelerinden kesilen biletler de dâhil edilerek hesaplandığı, bu ücretin yanı sıra otobüs başına (.....) TL giriş ücreti ve ayrıca park ücreti talep edildiği, tüm bu ücretlerin ve %(.....) oranının fahiş olduğu,
 - Yaşanan tüm bu sorunların VOLKAN'ın otogarın işletme hakkını elde etmesinden sonra ortaya çıktığı, NİLÜFER'in, VOLKAN'ın acentelik sözleşmesini feshetmesi nedeniyle Edirne ilinde yolcu taşımacılığı pazarında ticari açıdan zor duruma düştüğü,

- Mevcut durumda alternatif bir yer tahsis edilmemesi yüzünden NİLÜFER'in yolcularını Edirne'den toplayıp Havsa ilçesine götürdüğü ve buradan otobüslere bindirerek gitmek istedikleri şehirlere taşıdığı²,
 - Otogarda faaliyet gösteren diğer teşebbüsler ile acentelik sözleşmesinin imzalanmasının mümkün olmadığı, çünkü otogarda acentelik faaliyeti yürüten hiçbir firmanın Mustafa ALTUNHAN'ın izni olmadan NİLÜFER'in acenteliğini yapamayacağı belirtilmiştir.
- (36) NİLÜFER tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 13.06.2016 tarih ve 3800 sayı ile intikal eden yazıda, NİLÜFER'in terminal işletmecisi firma ile acentelik sözleşmesi akdetme uğraşında olmasına karşın terminal işletmecisi firmanın, acentelik bedeli gibi sözleşmenin esaslı unsurlarını belirtmekten kaçındığı, bu süreçte Edirne Belediyesinin de terminal işletmecisi firmanın adeta sözcülüğünü yaptığı iddia edilmiştir. Edirne Belediyesinin mevzuata aykırı olarak kendilerine otogara alternatif bir yer tahsis etmediği, bu durum karşısında Edirne İdare Mahkemesinde dava açıldığı, mahkemenin yürütmenin durdurulması kararı verdiği, Edirne Belediyesinin bu karara itiraz ettiği ve bu itirazın Edirne Bölge İdare Mahkemesi tarafından reddedildiği belirtilmiştir.
- (37) Aynı yazıda, NİLÜFER'in veya NLF TURİZM'in VOLKAN'a herhangi bir borcunun bulunmadığı, acente olarak kaynakta kesilen bir alacağın elde edilememesinin mümkün olmadığı, VOLKAN'ın NİLÜFER'in kendilerine borcu varmış izlenimi vermek amacıyla bu tip girişimlerde bulunarak kamu kurumlarını yanıltmak ve oyalamak peşinde olduğu ve konuya ilişkin yargı sürecinin devam ettiği beyan edilmiştir.
- (38) NİLÜFER gönderdiği yazıda ayrıca, Mustafa ALTUNHAN'ın iddia ettiğinin aksine, kendilerinin VOLKAN'a değil, Mustafa ALTUNHAN'ın aile şirketlerinden biri olan Volkan Otobüs İşletmeciliği Tic. Ltd. Şti.'nin NLF TURİZM'e borçlu olduğunu, nitekim NLF TURİZM'in alacağını tahsil etmek amacıyla Edirne 3. İcra Müdürlüğü nezdinde takibe giriştiğini ve bu takibin itiraz görmeden kesinleştiğini belirtmiştir.
- (39) Soruşturma açılması kararından sonra şikâyetçi taraf NİLÜFER'e, belli konular hakkında bilgi ve belge sunması amacıyla, 29.08.2016 tarih ve 9572 sayılı bilgi isteme yazısı gönderilmiştir. Bu yazıda özetle, acentelik sözleşmelerinin feshinden sonra otogarda faaliyet gösteren diğer acentelik firmalarıyla sözleşme kurma girişimlerinin olup olmadığı, otogarda yazıhane kiralayıp doğrudan faaliyet gösterme yolunun denenip denenmediği, otogarda acentelik faaliyetleri yürüten Gökhan Turizm Salim ALTUNHAN (GÖKHAN TURİZM) ile VOLKAN ve ÖZ EDİRNE arasında ekonomik, fiili veya çıkara dayalı bir birlikteliğin söz konusu olup olmadığı sorulmuştur. Ayrıca yine soruşturma sürecinde NLF TURİZM yetkilisi (.....) ile bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmede de benzer sorular sorulmuş, bunlara ek olarak soruşturma açılması kararından sonra Edirne Belediyesi tarafından NİLÜFER'e tahsis edilen otogara alternatif yerin, otogarı şehirlerarası yolcu taşımacılığı faaliyetleri için bir zorunlu unsur olmaktan çıkarıp çıkarmağı sorusu yöneltilmiştir.

² Öneri araştırma sürecinde yapılan görüşmede Edirne Belediyesinin NİLÜFER'e alternatif bir yer tahsis etmediği belirtilmişse de, sonrasındaki süreçte NİLÜFER'e Edirne Belediyesi tarafından geçici olarak alternatif bir yer tahsis edilmiştir. Nitekim bu hususu, soruşturma sürecinde gerçekleştirilen görüşmelerde taraflar da beyan etmiştir.

- (40) Yukarıdaki paragrafta bahsi geçen yazıya ilişkin olarak NİLÜFER tarafından gönderilen cevabi yazı Kurum kayıtlarına 26.09.2016 tarih ve 5682 sayı ile intikal etmiştir. Cevabi yazıda ve NLF TURİZM yetkilisi (.....) ile gerçekleştirilen görüşmede genel olarak, Edirne otogarında işletmecisi firma yetkilisi Mustafa ALTUNHAN'a bağlı olmayan, özgür ve kendi başına iş yapabilen bir firmanın bulunmadığı, yerel nitelikteki veya küçük ölçekli firmaların, otogar işletmecisi firmadan bağımsız olarak ticari faaliyetlerini yürütemedikleri, otogar işletmecisi firmanın bu firmalardan yüksek oranda komisyon bedelleri aldığı vurgulanarak, bu durumda başka bir firma ile acentelik sözleşmesi kurmanın fiilen mümkün olmadığı ifade edilmiştir.
- (41) Sadece NİLÜFER'in değil, PAMUKKALE, KAMİL KOÇ gibi ulusal çapta faaliyet gösteren büyük firmaların da Mustafa ALTUNHAN'ın izni olmaksızın otogara alınmadıkları, VOLKAN'ın 2011 yılında otogarın işletim hakkını elde ettiğinden beri kendisiyle bağlantılı veya akrabalık ilişkisi içerisinde olduğu firmalar ile sözünden çıkmayacak küçük ölçekli firmalara yazıhane kiralamak suretiyle Edirne şehirlerarası otobüs terminalinde koşulsuz hâkim duruma geldiği belirtilmiştir.
- (42) Firmaların, Edirne şehirlerarası otobüs terminalinde yazıhane kiralayıp doğrudan faaliyet göstermelerinin otogar işletmecisi firmanın menfaatleriyle çakıştığı, çünkü bu durumda firmaların kendi otobüs seferlerini acenteden bağımsız olarak düzenleyebilecekleri ve acenteye yüksek komisyon oranları ödemeyecekleri ifade edilerek VOLKAN'ın anılan sebepler yüzünden ulusal çaptaki firmalara yazıhane kiralamaktan imtina ettiği belirtilmiştir. Nitekim muhtelif tarihlerde NİLÜFER, METRO, Ulusoy Ulaşım Petrol Sanayi Tic. A.Ş. (ULUSOY) gibi firmaların Edirne şehirlerarası otobüs terminalinde sadece acente vasıtasıyla faaliyet gösterebildikleri beyan edilmiştir.
- (43) VOLKAN'ın yazıhane kiralamak amacıyla yaptığı ihaleye katılımcı çıkmaması iddiasının gerçeği yansıtmadığı, bu iddianın kamuoyunu aldatmaya yönelik bir girişim olduğu belirtilmiştir. Gerek ilana çıkılması ve gerekse de ihaleye katılım şartlarında sorunlar olduğu, geçmiş dönemde başvurulmuş bir ihaleye katılım için 1.000.000 TL banka teminat mektubu istendiği ifade edilmiştir. Ayrıca uzun bir süredir otogarda boş bir yazıhane olmadığı, bu durum karşısında yazıhane kiralanması için ihaleye çıkıldığı iddiasının gerçeğe bağdaşmadığı vurgulanarak, otogarda yazıhane kiralanacağına dair ilanların, resmi makamların dikkatini dağıtmak için yapılan gayri ciddi iş ve eylemler olduğu bildirilmiştir.
- (44) NİLÜFER'in cevabi yazısında dikkat çekilen bir diğer nokta ise GÖKHAN TURİZM ile VOLKAN ve ÖZ EDİRNE arasındaki ekonomik birlikteliğe ilişkindir. Bu kapsamda, GÖKHAN TURİZM'in yetkilisi Salim ALTUNHAN'ın Mustafa ALTUNHAN'ın ağabeyi olduğu, Salim ALTUNHAN'ın oğlu Tolga ALTUNHAN'ın da VOLKAN'a ortak olduğu ve iki taraf arasındaki ticari ilişkiyi sağladığı belirtilmiştir. Bunun yanı sıra Salim ALTUNHAN'ın fiili olarak otogarda hiçbir faaliyetinin olmadığı, bu kişiye yazıhane kiralanmasının tek amacının başkalarına yazıhane kiralanmasının önüne geçmek ve terminalde tekel oluşturmak olduğu ifade edilmiştir.
- (45) Cevabi yazıda ayrıca bir dönem NİLÜFER ile otogarda faaliyet gösteren Ece Turizm Nakliyat Tic. Ltd. Şti. (ECE TURİZM) arasında acentelik sözleşmesi imzalandığı, bu sözleşmenin sadece Edirne merkezindeki çarşı yazıhanesinden kesilecek biletleri kapsadığı, ancak ECE TURİZM'in Mustafa ALTUNHAN'ın baskıları sonucu sözleşmeyi feshettiği belirtilmiştir.

- (46) NLF TURİZM yetkilisi (.....) ile gerçekleştirilen görüşmede ve NİLÜFER'in cevabi yazısında ayrıca, Edirne Belediyesinin otogara alternatif yer tahsis işleminden sonra Edirne otogarının zorunlu unsur olup olmadığı konusu hakkında da bilgiler sunulmuştur. Bu kapsamda, Edirne Belediyesinin, Edirne İdare Mahkemesinin vermiş olduğu yürütmenin durdurulması kararının uygulanması çerçevesinde NİLÜFER'e otogara alternatif bir yer tahsis ettiği, bu yerin Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 61. ve 62. maddelerinde sayılan yolcuların asgari ihtiyaçlarını karşılayan fiziki şartları haiz olduğu ve NİLÜFER'in bu adresten yolcu taşıyıp seferlerini düzenlemeye başladığı belirtilmiştir. Ancak bu olumlu gibi görünen gelişmenin akabinde Edirne Belediye Meclisinin, 01.07.2016 tarih ve 2016/145 sayılı kararıyla şehir içi ücretsiz servis araçlarının kaldırılmasına ve bu hizmetin sadece ETUS bünyesindeki minibüsler vasıtasıyla yürütülmesine karar vermesiyle, NİLÜFER'e tahsis edilen yerin önemini kaybettiği belirtilmiştir.
- (47) ETUS minibüslerinin şehir içinde uzun bir mesafe kat ettikten sonra yolcuları doğrudan NİLÜFER'e tahsis edilen yere götürmeyip önce otogara götürmesi, burada bir süre bekledikten sonra da ters istikamette kalan NİLÜFER'e tahsis edilen yere ulaşmak için Kırklareli kavşağından dönüp geri gelmek zorunda olması karşısında, NİLÜFER'in yolcularını şehir içindeki noktalardan servisleriyle toplayıp doğrudan kendisine tahsis edilen adrese ulaştırma imkânının elinden alınmasının ticari açıdan NİLÜFER'i zor durumda bıraktığı ifade edilmiştir.
- (48) NİLÜFER'in şehir içi servislerinin kaldırılmasıyla Edirne'de ki yolcular için NİLÜFER'i tercih etmenin bahsedilen nedenler yüzünden zorlaştığı, çünkü yolcuların zaman kaybının ve katlandıkları zahmetin fazlasıyla arttığı beyan edilmiştir. Bu durum karşısında Edirne şehirlerarası otobüs terminalinin, şehirlerarası yolcu taşımacılığı faaliyetleri için zorunlu unsur olma niteliğini koruduğu ve otogarda yer almamanın şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarının dışında kalmak anlamına geleceği vurgulanmıştır.

I.4.2. VOLKAN ve ÖZ EDİRNE'den Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (49) 24.05.2016 tarihinde VOLKAN ve ÖZ EDİRNE'de yerinde inceleme gerçekleştirilmiş ve zikredilen teşebbüslerin yetkilisi Mustafa ALTUNHAN ile gerçekleştirilen görüşmede Mustafa ALTUNHAN,
- NİLÜFER ile acentelik sözleşmesi imzalandığını, ancak NİLÜFER'in otogara giriş yaptığından beri borçlarını ödemediğini, bu süre zarfında borçların ödenmemesi gerekçesiyle acentelik sözleşmesinin birkaç kez feshedildiğini,
 - 2013 yılından itibaren NİLÜFER'den başka otogardan çıkarılan bir firmanın bulunmadığını,
 - Acentelik ilişkisi kapsamında NİLÜFER'den, kesilen biletlerin %(.....) oranında bir tutar talep edildiğini ve bu tutarın içine tüm otogar hizmetlerinin dâhil olduğunu, bunun dışında herhangi bir ücret talep edilmediğini,
 - NİLÜFER'in şehrin içinden otobüsler kaldırarak yolcularını Havsa'ya oradan da diğer şehirlere taşıdığını, ancak bu durumun mevzuata aykırılık teşkil ettiğini ve konunun ULAŞTIRMA BAKANLIĞI'na ve Edirne Belediyesine iletildiğini,
 - Her ne kadar NİLÜFER ile acentelik sözleşmesi kurulmuş olsa da otogardaki yazıhaneyi sözleşme tarafı olmayan (.....) adlı kişinin işlettiğini

ifade etmiştir.

- (50) VOLKAN'dan talep edilen bilgi ve belgelere cevap olarak gönderilen ve Kurum kayıtlarına 16.06.2016 tarihinde intikal eden 3883 sayılı yazıda VOLKAN, acentelik hizmeti olarak kesilen biletlerin %(.....) tutarında bir ücret talep ettiğini yineleyerek bu bedelin NİLÜFER'in iddia ettiğinin aksine fahiş olmadığını, NİLÜFER'in Uzunköprü ilçesindeki acenteliğini yürüten (.....)'nin %(.....) üzerinden ücretlendirme yaptığını, bu durumda %(.....) tutarındaki acentelik bedelinin fahiş olduğu iddiasının inandırıcılıktan uzak olduğunu belirtmiştir. Ayrıca NİLÜFER'in Edirne ilinde özel otogar edinme isteği dolayısıyla acentelik ücretinin fahiş olduğunu iddia ettiği ve asıl amacının acentelik sözleşmesinin akdedilmesi olmadığı ifade edilmiştir.

I.4.3. Edirne Belediyesinden Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (51) 26.05.2016 tarihinde Edirne Belediyesi Başkan Yardımcısı Selçuk ÇAKIR ile gerçekleştirilen görüşmede,
- Rekabet Kurulunun 02.12.2013 tarih ve 13-67/928-390 sayılı kararı sonrası VOLKAN ile NİLÜFER ve diğer otobüs firmaları arasında anlaşma sağlandığı ve NİLÜFER'in bir süre otogarda faaliyetine devam ettiği,
 - İlerleyen dönemde VOLKAN ile NİLÜFER arasında borç ilişkisi nedeniyle anlaşmazlık çıktığı ve VOLKAN'ın acentelik sözleşmesini feshettiği, ancak bu anlaşmazlığın her iki taraf arasındaki ticari ilişkiden doğması hasebiyle, belediyenin acentelik sözleşmesinin feshinin haksız olup olmadığı hususunda bir bilgisinin bulunmadığı,
 - Yaşanan gelişmeler üzerine NİLÜFER'in, kendisine ULAŞTIRMA BAKANLIĞI tarafından tahsis edilen bir benzinli terminal olarak kullanmaya başladığı, ancak böyle bir tahsis işleminin ancak belediye tarafından yapılabileceği gerekçesiyle ilgili işleme karşı açılan dava sonucunda işlemin iptal edildiği,
 - Hâlihazırda NİLÜFER'in otogarda faaliyet gösteremediği, bu nedenle Edirne Belediyesinden kendisine Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 61 ve 62. maddeleri uyarınca alternatif terminal tahsis edilmesi talebinde bulunduğu,
 - NİLÜFER'in söz konusu talebinin, yolcu otobüslerinin iniş ve kalkışı için gerekli asgari şartları haiz bir yerin bulunmaması sebebiyle reddedildiği, bu ret işlemine karşı idari yargıda dava açıldığı, işlemin yürütmesinin durdurulmasına karar verildiği ve davanın devam ettiği,
 - Öte yandan VOLKAN'ın boş yazıhaneleri kiralamak için ilana çıktığı, bu durumda Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 61 ve 62. maddelerinin uygulanma kabiliyetinin olmadığı,
 - Teşebbüsler arasında yaşanan bu tür anlaşmazlıkların belediyenin mülkü olan otogarın değerini düşürdüğü, asıl mağdur konumunda bulunanın Belediye olduğu, Belediyenin yaşanan anlaşmazlığın tarafı olmaktan imtina ettiği belirtilmiştir.
- (52) Edirne Belediyesinden talep edilen bilgi ve belgelere cevap olarak gönderilen ve Kurum kayıtlarına 08.06.2016 tarih ve 3707 sayı ile intikal eden cevap yazısında, Edirne'de otobüs terminalini kurma, kurdurma, işletme, işletirme veya gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin verme yetkilerinin belediyeye ait olduğu ve bu yetkinin Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nde yer alan, terminallerin sahip olması gereken asgari fiziki şartların tesis edilmesi koşuluyla kullanılabileceği ifade edilmiştir.

- (53) Soruşturma sürecinde Edirne Belediyesinin bilgisine başvurulmuş ve bu kapsamda dosya konusu iddialar hakkında yaşanan yeni gelişmelere dair 18.10.2016 tarihinde yapılan görüşmede Edirne Belediyesi Ulaşım Hizmetleri Müdür Vekili, Edirne Belediye Meclisinin şehir içi ücretsiz servislerin kaldırılmasına dair kararının tamamen objektif olduğunu, bu karar alınırken NİLÜFER dâhil hiçbir teşebbüsün hedef alınmadığını, ancak NİLÜFER'in bu kararı kendi faaliyetlerinin engellenmesi amacıyla alınmış bir karar olarak değerlendirdiğini belirtmiştir. Ancak bu değerlendirmenin yanlış olduğu, Edirne Belediyesinin NİLÜFER'in faaliyetlerini sorunsuz bir şekilde yürütmesi için ihtimam gösterdiği ifade edilerek, bu kararın alınmasındaki asıl amacın taşımacılıkta kaliteyi artırmak ve tarihi şehir merkezini korumak olduğu beyan edilmiştir.
- (54) Aynı görüşmede Edirne Belediyesi Ulaşım Hizmetleri Müdür Vekili, dosya kapsamındaki iddialar ile benzer iddiaların kendilerine de ulaştığını, bu konu hakkında ciddi bir soruşturma da geçirdiklerini, ancak sonuç olarak ne Edirne otogarının ihalesinde ne de sonraki süreçte Edirne Belediyesinin bir ihlalinin tespit edildiğini belirtmiştir. Otogardaki fiili durum hakkında ise Salim ALTUNHAN ile Mustafa ALTUNHAN'ın nihayetinde kardeş olduklarını, ancak aralarındaki ticari ilişkiye dair detaylı bilgiye vakıf olmadıklarını beyan etmiştir. Yine aynı görüşmede, Edirne ilinden İstanbul ve Ankara illerine sefer düzenleyen sadece iki firmanın bulunmasının, Edirne ilinin yolcu kapasitesinin sınırlı olmasından kaynaklanıyor olabileceği ifade edilmiştir.

I.4.4. Otogarda Acente Vasıtası ile Faaliyet Gösteren Otobüs Firmalarından Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (55) Edirne şehirlerarası otobüs terminalinde acente vasıtasıyla faaliyet gösteren firmalara gönderilen bilgi ve belge talepli yazılara cevap olarak gönderilen cevabi yazılarda genel olarak, acente seçiminde otogar işleticisi firmanın herhangi bir müdahalesi veya yönlendirilmesi ile karşılaşmadığı, az sayıda sefer düzenledikleri Edirne otogarında acente vasıtasıyla faaliyet göstermenin kendileri açısından daha avantajlı olduğu, acentelik sözleşmesinde belirtilen miktarlar haricinde kendilerinden herhangi bir ücret talep edilmediği belirtilmiştir.
- (56) Çanakkale Truva Turizm Tic. Ltd. Şti.'nin (ÇANAKKALE TRUVA) cevabi yazısında ise Edirne şehirlerarası otobüs terminalindeki mevcut durum hakkında detaylı açıklamalara yer verilmiştir. Söz konusu cevabi yazıda ÇANAKKALE TRUVA, Edirne otogarında acente olmaksızın doğrudan faaliyet gösterme yoluna başvurmadıklarını, bunun sebebinin ise otogardaki tekelleşme olduğunu belirtmiştir. Otogardaki tüm firmaların acenteliğini tek bir firmanın yaptığı ifade edilerek, otogardaki mevcut durum karşısında otogardan yazıhane kiralayarak kendi firmaları adına faaliyet göstermelerinin mümkün gözükmediği açıklanmıştır. Kendilerinin de acentesi olan VOLKAN'ın tüm firmaların acenteliğini yapması ve VOLKAN'a alternatif bir firmanın bulunmaması nedeniyle firmalar arası rekabetin engellendiği belirtilmiştir.

- (57) ÇANAKKALE TRUVA'nın cevabi yazısında öne sürdüğü iddialar üzerine ÇANAKKALE TRUVA'dan ilave bilgi ve belge talebinde bulunulması ihtiyacı doğmuştur. Bu kapsamda ÇANAKKALE TRUVA'ya gönderilen ilave bilgi ve belge talebine ilişkin yazıda, acentelik ilişkisi çerçevesinde acente ücretine ilişkin mahsuplaşmanın/ödemelerin ne şekilde ve kimler arasında gerçekleştiği sorulmuş ve otogardaki tekelleşme iddiasına dayanak teşkil eden uygulamalar hakkında açıklama istenmiştir. Gelen cevabi yazıda, her ne kadar noter onaylı acentelik sözleşmesinde acente olarak GÖKHAN TURİZM gözükmekteyse de acentelik ücretinin, elde edilen hasıllardan kaynakta kesinti yapılmak suretiyle VOLKAN tarafından alındığı ve acentenin komisyonu kesildikten sonra kalan miktarın kendilerine gönderildiği ifade edilmiştir. Bu kapsamda acentelik ücretinin mahsuplaşma yoluyla VOLKAN'a ödendiğine ilişkin fatura örneği de sunulmuştur. Otogardaki tekelleşme iddiasına yönelik olarak ise VOLKAN'ın bilet satışları, otobüs kalkış saatleri, peron seçimi, yolculara karşı sorumluluk ve davranış şekline ilişkin konulara kendisinin karar verdiği ve otobüs firmalarına eşit olmayan uygulamalar ortaya koyduğu belirtilmiştir.

I.4.5. KAMİL KOÇ ve PAMUKKALE'den Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (58) Hâlihazırda Edirne şehirlerarası otobüs terminalinde faaliyet göstermeyen, ancak ulusal düzeyde geniş bir yolcu taşımacılığı ağı bulunan KAMİL KOÇ, ULUSOY ve PAMUKKALE'ye bilgi isteme yazıları gönderilerek Edirne otogarında yazıhane kiralayıp doğrudan faaliyet göstermek adına herhangi bir girişimlerinin olup olmadığı konusunda açıklama istenmiştir.
- (59) KAMİL KOÇ'un cevabi yazısında, otogardan yazıhane kiralamak amacıyla Edirne 4. Noterliğinin ihtarnamesiyle VOLKAN'a ve Edirne Belediyesi Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğüne başvuruda bulunulduğu beyan edilmiştir. Başvuruya ilişkin olarak VOLKAN'ın Edirne 6. Noterliği aracılığıyla ulaşılan cevabi yazısında, hâlihazırda kiralanmaya müsait yazıhanenin bulunmadığı şeklinde; Edirne Belediyesinin cevabi yazısında ise söz konusu talebin terminal işletmecisi tarafından değerlendirilip sonuca bağlanması gerektiği şeklinde cevap verildiği ifade edilmiştir.
- (60) Bilgi isteme yazısı gönderilen bir diğer firma ise PAMUKKALE'dir. PAMUKKALE'nin cevabi yazısı 25.10.2016 tarih ve 6267 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiş ve bunun yanı sıra 02.11.2016 tarihinde PAMUKKALE vekili Av. Uğur Burak DURU ile bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Gelen cevabi yazıda ve gerçekleştirilen görüşmede, PAMUKKALE'nin Edirne otogarında faaliyet gösterebilmek için önce Edirne Belediyesi nezdinde girişimlerde bulunduğu, Edirne Belediyesinin kendilerini otogar işleticisi firmaya yönlendirmesi üzerine önce şifahi olarak, ardından da noter kanalıyla otogar işleticisi firmadan yazıhane kiralamak amacıyla talepte bulunulduğu, ancak otogar işleticisi firmanın, otogarda boş yazıhane bulunmadığı gerekçesiyle taleplerini geri çevirdiği belirtilmiştir. Ancak bu gerekçenin kendilerini tatmin etmediği ve otogardaki gerçek durumun tespiti için mahkemedan bilirkişi raporu istendiği beyan edilmiştir. Mahkeme tarafından kabul gören bu istek üzerine görevlendirilen bilirkişinin raporunda sadece otogardaki firmaların tespit edildiği ve boş yazıhanenin bulunmadığı ortaya konarak, bu yazıhanelerin ne amaçla kullanıldığı konusunda ayrıntılı bir tespitin yer almadığı ifade edilmiştir. Anılan bilirkişi raporundan sonra ise PAMUKKALE'nin herhangi bir dava açmadığı belirtilmiştir.

- (61) Görüşmede PAMUKKALE vekili Av. Uğur Burak DURU ayrıca, otopar işleticisi firmanın boş yazıhane bulunmadığı gerekçesiyle yazıhane kiralama taleplerini geri çevirdikten sonra kendilerini acente vasıtasıyla otoparda faaliyette bulunmaya yönlendirdiğini, ancak PAMUKKALE'nin şirket politikaları gereği ilk kez giriş yapılacak bir otoparda acente olmaksızın doğrudan faaliyette bulunmayı tercih ettiğini belirtmiştir. Bunun sebebi ise ilk kez faaliyet gösterilecek bir bölgede müşteri nezdinde ilk intibain önemi ve ilk iki yıl zarar etme pahasına mümkün olan en iyi hizmeti sunma gayreti olarak ifade edilerek, acentenin ise müşteri memnuniyetinden ziyade ilk andan itibaren kar elde etmeyi ön planda tuttuğu belirtilmiştir.
- (62) PAMUKKALE vekili, tüm bu süreçte Edirne Belediyesinin herhangi bir yardımını göremediklerini belirterek yaşadıkları başka tecrübelerde belediyelerden daha olumlu bir tutum gördüklerine dikkat çekmiştir. PAMUKKALE'nin Edirne Belediyesinden otopara alternatif bir yer tahsisi için talebinin olmadığını, ancak acentelik ya da kira sözleşmesi gibi sonlandırılabilir bir sözleşme ilişkisine bağlı olmadan, yatırım yaparak, kalıcı bir şekilde faaliyet göstermenin kendileri için daha rasyonel olacağını bildirmiştir.
- (63) PAMUKKALE vekili, Edirne ilinin otobüs firmaları için ticari açıdan önemine de değinerek, Edirne ilinin askeri personel ve öğrenci yoğunluğunun yüksek olması, havayolu taşımacılığının bulunmaması, yurtdışı otobüs seferlerinin düzenlenebilmesi gibi faktörler dikkate alındığında otobüs firmaları için kazançlı bir pazar olduğunu ifade etmiştir. Bu çerçevede kendilerinin de Edirne ilinde faaliyet gösterme imkânına kavuştukları takdirde Edirne ilinden başta İstanbul olmak üzere Ankara, Batı Karadeniz, Bursa ve İzmir dâhil tüm Ege Bölgesine yolcu taşımayı planladıklarını beyan etmiştir. Ancak Edirne ilinin ticari açıdan birçok avantajı olmasına karşın Ankara, İstanbul gibi ana güzergâhlara sadece METRO firmasının sefer düzenlemesinin, METRO ile otopar işleticisi firma arasında gizli bir anlaşmanın olduğu izlenimi verdiği belirtilerek, nitekim otopar işleticisi firmanın eski unvanında "Volkan Metro" ifadesinin geçtiğine dikkat çekilmiştir. Yaşanan tüm bu olumsuzluklar dolayısıyla tüketici olarak en çok Edirne halkının mağduriyet yaşadığı belirtilmiştir.

I.4.6. Tüketicilerle Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bilgiler

- (64) Edirne ilindeki mevcut durumun daha detaylı analizini yapmak amacıyla Edirne'den diğer illere seyahat eden tüketici konumundaki yolcuların da bilgisine başvurulmuş ve bu kapsamda NİLÜFER'e tahsis edilen yerde şehirlerarası yolculuk yapmak üzere otobüs bekleyen NİLÜFER yolcuları ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Tüketicilere neden NİLÜFER'i tercih ettikleri sorularak, NİLÜFER'in otobüslerinin otopar yerine NİLÜFER'e tahsis edilen yerden hareket etmesi nedeniyle yolcuların ne gibi zorluklarla karşılaştıkları hakkında açıklama istenmiştir.
- (65) Bu kapsamda görüşme gerçekleştirilen kişiler genel olarak, NİLÜFER ile seyahat etmek için ETUS minibüslerini kullanmaları gerektiğini, ETUS minibüslerinin ise seyrek aralıklarla NİLÜFER'e tahsis edilen adrese gittiğini, bu durumun hem vakit kaybına hem de çok kalabalık servis araçlarıyla yolculuğa sebep olduğunu, özellikle kadınların kalabalık ETUS minibüslerine binmekten rahatsızlık duyduklarını, NİLÜFER'in şehir içi servislerinin kaldırılmasının kendilerini olumsuz etkilediğini, bu bakımdan NİLÜFER'in otopardan otobüs kaldırmamasının kendileri açısından bir dezavantaj teşkil ettiğini, yolcuların adeta METRO ile seyahat etmeye mecbur bırakıldıklarını, ancak NİLÜFER'in çalışanları ve sunduğu hizmet açısından önde olduğunu belirterek, Edirne halkının tek bir firma ile seyahat etmeye mecbur bırakılmasının bir haksızlık oluşturduğunu ifade etmişlerdir.

I.4.7. Otogardaki İncelemelerden Elde Edilen Bilgiler ve Ulaşılan Tespitler

- (66) 19.10.2016 tarihinde Edirne şehirlerarası otobüs terminalinde inceleme gerçekleştirilmiştir. İnceleme kapsamında otogarda yer alan yazıhanelerdeki fiili durum gözlemlenmiş ve yazıhanelerde hâlihazırda faaliyet gösteren teşebbüsler tespit edilmiştir. Söz konusu tespitlere ilişkin veriler, aşağıda Tablo-3'te gösterilmektedir.
- (67) İnceleme kapsamında otogardaki üç yazıhanenin birleştirilmesiyle oluşturulmuş olan ve "Volkan Metro" işletme adıyla faaliyet gösteren yazıhaneye girilmiştir. Buradaki çalışanlarla yapılan görüşmelerde çalışanlar, maaşlarını Mustafa ALTUNHAN'dan aldıklarını ve çalışan herkesin Mustafa ALTUNHAN'a bağlı olduğunu beyan etmişlerdir. Sonrasında ECE TURİZM'in bulunduğu yazıhaneye gidilmiştir. Yapılan görüşmede, ECE TURİZM'in çalışanları, İstanbul'a sefer düzenlemediklerini, bu hatta yalnızca grup taşımacılığı yaptıklarını, İstanbul'a otogardan sadece METRO firmasının tarifeli olarak yolcu taşıdığını ifade etmişlerdir.
- (68) Dosya evrakından GÖKHAN TURİZM'in kiralamış olduğu anlaşılan ve Kontur Turizm Nakliyat Petrol ve Dinlenme Tesisleri Ltd. Şti. (KONTUR), ÇANAKKALE TRUVA ve Sınırlı Sorumlu 12 Nolu Soma Seyahat Otobüsleri Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifinin (SOMA SEYAHAT) yer aldığı yazıhanede de inceleme gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmede yazıhane çalışanı, kendisinin Mustafa ALTUNHAN'ın çalışanı olduğunu ve maaşını da ondan aldığını beyan etmiştir. Bu yazıhanedeki yetki belgesi incelendiğinde, F1 belgesinin GÖKHAN TURİZM'e ait olduğu görülmüştür. Bunun üzerine aynı çalışana Salim ALTUNHAN'ın otogara gelip gelmediği sorulmuş; çalışan, Salim ALTUNHAN'ın ara sıra otogara uğradığını ama işveren olarak esas sorumlunun Mustafa ALTUNHAN olduğunu açıklamıştır.
- (69) Sonrasında Isparta Petrol Turizm Ltd. Şti. (ISPARTA PETROL), Has Turizm Seyahat ve Tic. A.Ş. (HAS TURİZM) ve Lüks Ak-sel Seyahat Petrol Ürünleri İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin (AKSEL SEYAHAT) tabelalarının bulunduğu yazıhaneye gidilmiştir. Yapılan görüşmede yazıhane çalışanı, İstanbul ve Ankara illerine otogardan sadece METRO firmasının sefer düzenlediğini, kendisinin Mustafa ALTUNHAN'ın çalışanı olduğunu ve maaşını da ondan aldığını belirtmiştir. Ayrıca otogardaki incelemede KAMİL KOÇ firmasının tabelasının en az altı aydır bir yazıhanede yer almasına karşın, KAMİL KOÇ'un Edirne'de hiçbir faaliyetinin olmadığı, ULUSOY firmasının da otogardaki faaliyetlerine son verdiği tespit edilmiştir. Yapılan tespitlere ilişkin otogarda çeşitli fotoğraflar çekilmiş ve söz konusu fotoğraflarla otogardaki mevcut durum önceki durumla kıyaslanmıştır.

I.5. Değerlendirme

I.5.1. VOLKAN, ÖZ EDİRNE ve GÖKHAN TURİZM Arasındaki İlişki Hakkında Değerlendirme

- (70) Edirne otogarında bulunan yazıhanelerden ikisinin GÖKHAN TURİZM'e kiralanmış olduğu ve bu teşebbüsün de şehirlerarası yolcu taşıyan otobüs firmalarının pek çoğunun acentesi olduğu görülmüş olup soruşturma çerçevesinde Mustafa ALTUNHAN ile bağlantısı araştırılmıştır. Bu çerçevede öncelikle incelemeye konu teşebbüslerin yöneticileri arasındaki akrabalık bağlarının niteliği tespit edilmelidir. Mustafa ALTUNHAN ve Salim ALTUNHAN'ın kardeş olduğu taraflarca belirtilmiş olup Ticaret Sicili Gazetesi incelendiğinde, ÖZ EDİRNE'nin Mustafa ALTUNHAN tarafından GÖKHAN TURİZM'in ise Mustafa ALTUNHAN'ın kardeşi olan Salim ALTUNHAN tarafından yönetildiği anlaşılmaktadır. VOLKAN ise bu kardeşlerden birinin oğlu olan Tolga ALTUNHAN tarafından yönetilmektedir. İncelemeye konu üç teşebbüsün yöneticileri arasında yakın akrabalık bağlarının olduğu anlaşılmaktadır.
- (71) VOLKAN'ın 12.08.2016 tarih ve 4926 sayılı birinci yazılı savunmasında, otogarda faaliyet gösteren yazıhane kiracıları ve bu kiracıların acenteliğini yaptığı otobüs firmaları bir tabloda eşleştirilerek gösterilmektedir. Birinci yazılı savunmada yer verilen tablo incelendiğinde, VOLKAN'ın herhangi bir otobüs firmasıyla acentelik ilişkisinin bulunmadığı anlaşılmakta ve otobüs firmalarıyla acentelik ilişkisinin Mustafa ALTUNHAN'ın firması olan ÖZ EDİRNE tarafından kurulduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan otogarda ÖZ EDİRNE tarafından acentelik hizmeti verilmeyen diğer otobüs firmalarının hemen hemen hepsine acentelik hizmeti GÖKHAN TURİZM tarafından verilmektedir. Bu bakımdan otogardaki acentelik hizmetlerini iki teşebbüsün kontrol ettiği anlaşılmaktadır. Aşağıdaki tabloda Mustafa ALTUNHAN ve Salim ALTUNHAN tarafından acentelik hizmeti verilen otobüs firmaları gösterilmektedir.

Tablo1: Otogardaki Acenteler ve Hizmet Verdikleri Otobüs Firmaları

Öz Edirne Birlik Mustafa Altunhan	-Metro -Samsun Metro
Gökhan Turizm Salim Altunhan	-Buzlu Turizm
	-Aksel Turizm
	-Isparta Petrol
	-İstanbul Seyahat ³
	-Rize Ses ⁴
	-Soma Seyahat
	-Ulusoy
	-Kontur
	Çanakkale Truva
	-Has Turizm
-Şarköy Seyahat	

Kaynak: VOLKAN'ın birinci yazılı savunması

³ İstanbul Seyahat Turizm Tic. A.Ş. (İSTANBUL SEYAHAT)

⁴ Rize Ses Seyahat ve Tic. A.Ş.'ye (RİZE SES)

(72) Yukarıdaki tabloda 13 farklı otobüs firmasına iki teşebbüs tarafından acentelik hizmeti verildiği görülmektedir. Otobüs firmalarına Edirne otogarında, hangi acenteden hizmet aldığı ve bilet satış işlemlerinden kimin sorumlu olduğu, dolayısıyla kiminle muhatap bulunduğu konusunda sorular sorulmuştur. Bu çerçevede;

- 15.11.2016 tarih ve 6668 sayı ile KONTUR'dan gelen yazıda; *“Edirne Otogarında acentemiz Mustafa ALTUNHAN -VOLKAN ile çalışmaktayız.”*
- 19.09.2016 tarih ve 5489 sayı ile ÇANAkkALE TRUVA'dan gelen yazıda; *“otogarda VOLKAN dışında başka bir acente olmaması nedeniyle acentelik hizmetini VOLKAN'dan alıyoruz.”*
- 22.09.2016 tarih ve 5591 sayılı ile İSPARTA PETROL'den gelen cevabi yazıda; *“acente tercihimizi Metro Turizmin de acentesi olan Mustafa ALTUNHAN'ın şirketi VOLKAN'dan yana kullandık”*
- 15.11.2016 tarih ve 6661 sayı ile İstanbul Seyahat Turizm Tic. A.Ş.'den (İSTANBUL SEYAHAT) gelen yazıda; *“Edirne Otogarında Salim ALTUNHAN ile acentelik sözleşmesi imzaladık.”*
- 28.09.2016 tarih ve 5709 sayı ile AKSEL SEYAHAT'ten gelen yazıda; *“Edirne Otogarında acentelik konusunda Mustafa ALTUNHAN ile anlaştık.”*

şeklinde ifadelerin yer aldığı, METRO'nun gönderdiği yazıda ise, acentelik sözleşmesinin ÖZ EDİRNE ile değil VOLKAN ile yapıldığı görülmektedir.

(73) Edirne otogarında faaliyet gösteren ve hangi acenteden hizmet aldığını veya otogarda kiminle muhatap olduğunu belirten otobüs firmalarının cevabi yazıları incelendiğinde, İSTANBUL SEYAHAT haricindeki diğer otobüs firmalarının VOLKAN'dan acentelik hizmeti aldıklarını belirttikleri; dolayısıyla Mustafa ALTUNHAN ile anlaşma yapmış oldukları görülmektedir. Hatta acentelik hizmetine dair para alışverişi VOLKAN ile yapılmakta olup, faturalar VOLKAN tarafından kesilmektedir. Bu bakımdan birinci yazılı savunmada gönderilen tabloda GÖKHAN TURİZM'den acentelik hizmeti aldığı iddia edilen KONTUR, ÇANAkkALE TRUVA, İSPARTA PETROL ve AKSEL SEYAHAT'in Mustafa ALTUNHAN ile anlaşarak otogarda faaliyet gösterdikleri ve GÖKHAN TURİZM'in yöneticisi olarak da Mustafa ALTUNHAN'ı kabul ettikleri anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle acentelik hizmetleri kâğıt üzerinde GÖKHAN TURİZM tarafından veriliyormuş gibi gözükse de gerçekte Mustafa ALTUNHAN tarafından verilmektedir. Dolayısıyla anılan otobüs firmalarına acentelik hizmeti veren birden fazla teşebbüs varmış gibi görünse de Edirne otogarındaki söz konusu faaliyetlerin tek bir kişi tarafından yürütüldüğü görülmektedir.

- (74) Bu durumdan yola çıkarak VOLKAN, GÖKHAN TURİZM ve ÖZ EDİRNE teşebbüslerinin aynı ekonomik bütünlük içerisinde olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Kurul'un 09.01.2001 tarih ve 01-03/10-3 sayılı *Bilkom* kararında kontrol kavramı yerine gerçek kişiler arasındaki çıkar birliği ön plana çıkarılarak kardeşler arasında paylaşılan şirketler aynı ekonomik bütünlük olarak değerlendirilmiştir. Bu açıdan *Bilkom* kararı aile bağlarının niceliğinin ve niteliğinin de ekonomik bütünlüğü belirlemede önemli bir kıstas olduğunu göstermektedir. Kurul'un daha önceki kararlarında da aynı soyadını taşıyan kişiler grup olarak kabul edilmiştir⁵. Aynı şekilde Kurul'un bir başka kararında⁶ bir ailenin beş farklı bireyince kontrol edilen bir teşebbüsün bu bireylerden sadece biri tarafından kontrol edilen teşebbüsle aynı ekonomik bütünlük içinde olduğu tespit edilmiştir. Kurul'un 07.02.2008 tarih ve 08-12/130-46 sayılı *Gıdasa* kararında da kişi veya gruplar arasında ailesel ve ekonomik bağların ekonomik bütünlüğün tespitinde büyük önem taşıdığı vurgulanmaktadır.
- (75) Nitekim Edirne otogarı hakkında yürütülen önceki soruşturma sonunda verilen 02.12.2013 tarih ve 13-67/928-390 sayılı Kurul kararında; VOLKAN, GÖKHAN TURİZM ve ÖZ EDİRNE teşebbüslerinin işbirliği halinde ve menfaat birliği içerisinde olduğu gösterilmiştir. Bu duruma gerekçe olarak şirket yöneticileri arasındaki akrabalık bağları ve otogardaki yazıhanelerin farklı şirketlere ait olmasına rağmen işbirliği içerisinde yönetilmesi gösterilmektedir. Şirket yöneticileri ve otogardaki mevcut düzende bir değişiklik olmadığından 2013 yılında yapılan söz konusu tespitin hala geçerliliğini koruduğu açıktır.
- (76) Sonuç olarak Kurul içtihadı, otobüs firmalarından gelen cevabi yazılar, üç teşebbüsün yöneticileri arasındaki güçlü akrabalık bağları ve 02.12.2013 tarih ve 13-67/928-390 sayılı Kurul kararı birlikte değerlendirildiğinde; VOLKAN, GÖKHAN TURİZM ve ÖZ EDİRNE'nin ortak çıkar ilişkisine sahip oldukları ve aynı ekonomik bütünlük içerisinde yer aldıkları, soruşturma konusu faaliyetler bakımından, Mustafa ALTUNHAN'ın şikâyeteye konu eylemlerini kendi kontrolündeki VOLKAN ve ÖZ EDİRNE vasıtasıyla yürüttüğü, GÖKHAN TURİZM'in ise sadece görünüşte var olduğu, otogarda fiili herhangi bir varlığının bulunmadığı sonucuna varılmaktadır. Bu nedenle işbu kararda VOLKAN ve Mustafa ALTUNHAN isimleri acentelik hizmetlerine ilişkin değerlendirmelerde bu bütünlüğe işaret edecek şekilde kullanılmıştır.

I.5.2. Hâkim Durum Değerlendirmesi

- (77) 4054 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı üçüncü maddesinde hâkim durum, "*belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü*" olarak ifade edilmiştir. Nitekim rekabetçi baskılardan bağımsız davranabilen bir teşebbüs, fiyatlarını kârlı bir şekilde rekabetçi düzeyin üzerine çıkarabilme ve belirli bir süre boyunca bu düzeyde sürdürebilme imkânına sahiptir. Bunun yanı sıra bu konumdaki bir teşebbüs; üretim ve dağıtım düzeyi, mal ve hizmet çeşitliliği ve/veya kalitesi, yenilik düzeyi gibi unsurları da kendi lehine ve tüketicilerin zararına olacak şekilde rekabetçi seviyenin altına çekebilecektir.
- (78) Hâkim Durumdaki Teşebbüslerin Dışlayıcı Kötüye Kullanma Niteliğindeki Davranışlarının Değerlendirilmesine İlişkin Kılavuz'da (KILAVUZ) bir teşebbüsün hâkim durumda olup olmadığını belirlemek üzere kullanılacak kriterler arasında incelenen teşebbüsün ve rakiplerinin ilgili pazardaki konumu, pazara giriş ve pazarda büyüme engelleri ile alıcıların gücü sayılmıştır.

⁵ 07.08.2001 tarih 01-39/391-100 sayılı *Çimentoş* ve 04.10.2002 tarih, 02-61/759-307 sayılı *Parlıt-Sofra* kararları.

⁶ 08.11.2007 tarih, 07-85/1039-401 sayılı *Misbis* kararı.

- (79) Edirne otogar işletmeciliğini yürüten VOLKAN otogar işletmeciliği alanında olduğu gibi alt pazar olarak nitelendirilebilecek olan yurt içi yolcu taşıma acenteliği hizmetleri pazarında da aktif olarak faaliyet göstermektedir. Bahse konu ikili pazar yapısı ve VOLKAN'ın her iki pazarda da faaliyet gösteriyor olması göz önüne alınarak hâkim durum incelemesi, ilgili pazar olarak tayin edilen otogar işletmeciliği hizmetleri pazarı ile yurt içi yolcu taşıma acenteliği hizmetleri pazarına ilişkin olarak KILAVUZ'da sayılan bu kriterler de dikkate alınarak ayrı ayrı yapılacaktır.

I.5.2.1. Otogar İşletmeciliği Hizmetleri Bakımından Değerlendirme

- (80) Kararın "I.2.1. Karayoluyla Taşımacılık ve Şehirlerarası Otobüs Terminali İşletmeciliği Sektörlerine İlişkin Bilgiler" başlıklı bölümünde belirtildiği üzere, Karayolu Taşıma Kanunu'nun terminallere ilişkin 32. maddesi tarifeli yolcu taşımalarında kalkış ve varışların bir terminalden yapılmasını esas kılmakta, terminal ve ara duraklar dışında yolcu indirilip bindirilemeyeceğini hükme bağlamaktadır. Kanun'un aynı maddesinin ilerleyen fıkralarında tarifeli yolcu taşımacılığı yetki belgesi sahiplerine taşıma hattı verilebilmesi için; kendilerinin veya acentelerinin, seferlerin başladığı kalkış ve bittiği varış noktalarındaki en az bir yolcu terminaline bağımsız olarak veya birlikte sahip olmaları veya bu terminalin kullanma hakkını haiz olmaları zorunluluğu getirilmekte; ara durakların seyahatin başladığı ilk kalkış ve son varış yeri olarak kullanılamayacağı düzenlenmektedir.
- (81) Karayolu Taşıma Kanunu'nun bahse konu hükümleri karayolu ile yolcu taşımacılığı bakımından otogarların zorunluluğunu açık biçimde ortaya koymaktadır. Taşımacılık firmalarının, faaliyetlerini yürütebilmek için belediyelerin ve/veya özel işletmelerin kontrolünde bulunan otogarlarda, faaliyet belgelerinde kalkış ve varış yeri olarak gösterebilecekleri bir terminal kullanım hakkına (yazıhanelere) sahip olmaları veya bu hakka sahip olan bir acente ile çalışmaları elzemdir.
- (82) Öte yandan Karayolu Taşıma Kanunu, taşıma firmalarına terminalde yer tahsisinin mümkün olmadığı hallerde mahalli makamlarca yolcuların asgari ihtiyaçlarını karşılayacak fiziki şartları haiz bir yer tahsis edilmesini de ön görmektedir. Bununla birlikte terminallerin kuruluş ve işletme ayrıcalıkları belediyelerin yetki ve imtiyazında ya da izninde olduğu veya bizzat belediyeler tarafından özelleştirmeler sonucunda işletim hakları devredildiği için mevcut bir terminal varken, ikincisi için gerekli izinlerin alınması idari açıdan pek mümkün olmamaktadır. Nitekim, NİLÜFER'in acentelik sözleşmesinin VOLKAN tarafından tek taraflı olarak son kez feshedilmesinin ardından yapılan alternatif terminal tahsisi başvurusu Edirne Belediyesince reddedilmiştir. Bu ret kararının iptali istemiyle açılan davada verilen yürütmeyi durdurma kararına istinaden NİLÜFER alternatif bir terminal yeri açabilmiştir. Bu terminal yeri ise Belediye tarafından koşullu olarak tahsis edilmiş bulunmaktadır. Diğer bir deyişle, Belediye tarafından belirlenen tahsis koşulları ortadan kalktığında NİLÜFER'in söz konusu terminalde faaliyetlerine devam edebilmesi mümkün görünmemektedir. Aynı şekilde NİLÜFER'in açtığı iptal davasının reddedilerek kesinleşmesi halinde de NİLÜFER bahse konu terminal faaliyetlerini sonlandırmak durumunda kalacaktır.

- (83) Yasal ve sözleşmelere dayalı hukuki çerçeve ve fiili durum göz önüne alındığında Edirne şehirlerarası otogarını işleten VOLKAN'ın, Edirne ili şehirlerarası otobüs terminali işletmeciliği pazarında gerçek anlamda tek terminal işletmecisi olduğu, faaliyet gösteren diğer özel terminalin gerek sadece belirli bir firma ile sınırlı olması ve gerekse kalıcı olmaması ihtimali nedeniyle Edirne otogarına alternatif teşkil etmediği, aynı zamanda ihtiyacı karşılayan ve yüksek boş kapasiteli bir terminal varken yapım ve işletim masrafları da yüksek olacağı için rakip bir terminal işletmecisinin pazara girmesinin uygun olmayacağı bu nedenle de VOLKAN'ın, ilgili ürün pazarında hukuki ve fiili tekel benzeri niteliğe sahip olduğu ve rakiplerinden bağımsız davranma sonucunun doğal olarak ortaya çıktığı değerlendirilmiştir.
- (84) Söz konusu konumu nedeniyle VOLKAN'ın terminal hizmetlerinin müşterisi konumundaki otobüs firmaları ve otobüs sahiplerinden de bağımsız olarak fiyat belirleme yetkisi bulunmaktadır. Nitekim fiyatların tayininin nasıl yapılacağına ilişkin ihale sözleşmesinde doğrudan bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle rekabet hukukunda hâkim konum değerlendirmelerinde esas alınan niteliksel ve niceliksel kıstasların ilgili pazardaki tek işletme olan Edirne Otogar İşletmesi için bulunduğu, bu nedenle ilgili terminal işletmesinin ilgili ürün ve coğrafi pazar olan Edirne ili şehirlerarası otobüs terminali işletmeciliği pazarında hâkim konumda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır⁷.

I.5.2.2. Yurt İçi Yolcu Taşıma Acenteliği Hizmetleri Bakımından Değerlendirme

- (85) VOLKAN'ın Edirne ilinde yurt içi yolcu taşıma acenteliği hizmetleri pazarında hâkim durumda olup olmadığını değerlendirebilmek üzere ilk olarak ilgili teşebbüsün pazar payına bakılmalıdır. İncelenen teşebbüsün ilgili pazardaki konumunun birincil göstergesi, teşebbüsün sahip olduğu pazar payıdır. Bir teşebbüsün hâkim durumda olduğuna dair delil teşkil eden belirli bir pazar payı eşiği yoktur. Bununla birlikte, aksini gösterecek bir durum söz konusu değilse, Kurul'un yerleşik uygulamasında %40'ın altında pazar payına sahip olan teşebbüslerin hâkim durumda olması ihtimalinin düşük olduğu kabul edilmektedir. Bu incelemenin fiili rekabete ilişkin ilk aşamasında, incelenen teşebbüsün sahip olduğu pazar payının yanı sıra bu pazar payının zaman içerisindeki istikrarı, ilgili pazarda faaliyet gösteren rakiplerin sayısı ve pazar payları da dikkate alınmaktadır. İncelenen teşebbüsün pazar payı ne kadar yüksek ve istikrarlıysa; incelenen teşebbüsün pazar payı ile rakiplerinin pazar payları arasındaki fark ne kadar büyük ve istikrarlıysa mevcut rakiplerin incelenen teşebbüs üzerinde rekabetçi baskı meydana getirme olasılığı o kadar azalacaktır.

⁷ 02.12.2013 tarih ve 13-67/928-390 sayılı Kurul kararında tespit edildiği üzere, Edirne Belediyesi ile VOLKAN arasındaki sözleşme hala devam etmekte olup, bu teşebbüsün şehirlerarası otobüs terminali işletmeciliği pazarındaki hâkim durumu da halen devam etmektedir.

17-23/384-167

(86) Bu çerçevede Edirne otogarındaki yurt içi yolcu taşıma acenteliği faaliyetlerinin hukuki durumuna bakıldığında karşımıza aşağıdaki tablo çıkmaktadır:

Tablo 2: Edirne Otogarında Faaliyet Gösteren Acenteler ve Hizmet Verdikleri Firmalar

Yazıhane No.	2016 Kiracıları	Yetki Belgesi Türü	Acentelik Yaptığı Firmalar	Yolcu Taşıdığı Hatlar
1	Karaağa Turizm	A1	-Karaağa Turizm	Çorlu-Silivri Kırklareli-Çerkezköy Keşan-Gelibolu
2	S.S. 9 Nolu Meriçliler Mot. Taş. Koop.	D4	-S.S. 9 Nolu Meriçliler Mot. Taş. Koop.	Uzunköprü-Meriç Çorlu-Silivri
3	Ece Ltd. Şti.	F1	-Ece Turizm	Tekirdağ-Çorlu-İstanbul- Kırklareli-Çerkezköy
4	Gökhan Turizm Salim Altunhan	F1	- Ulusoy	İstanbul-İzmir-Ankara
			-Kontur	İstanbul-Konya
			-Çanakkale Truva	İstanbul-Gelibolu-Çanakkale- İzmir-Bursa
			-Has Turizm	İstanbul-Adana-Tekirdağ- Şarköy
5	Öz Edirne Birlik Mustafa Altunhan	F1	-Şarköy Seyahat	Hayrabolu- Tekirdağ-Şarköy
			-Metro	İstanbul-İzmir-Ankara
6	Öz Edirne Birlik Mustafa Altunhan	F1	-Samsun Metro	İstanbul-Samsun
			-Nilüfer	İstanbul- Ankara - Bursa -İzmir
7	Gökhan Turizm Salim Altunhan	F1	-Buzlu Turizm ⁸	İstanbul-Eskişehir
			-Aksel Turizm	İstanbul-Konya
			-Isparta Petrol	İst.-Ç.kale-İzmir-Isparta
			-İstanbul Seyahat	İst-Tekirdağ
			-Rize Ses	İst.-Rize
			-Soma Seyahat	Gelibolu-Ç.kale-İzmir-Soma
8	S.S. 9 Nolu Meriçliler Mot. Taş. Koop.	D4	-Uzunköprü Seyahat	Havsa-Uzunköprü
			-Uzunköprü 111 No'lu Taş. Koop.	Havsa-Uzunköprü
9	S.S. 84 No'lu Öz Enez Birlik	Y	-Öz Enez Birlik	Havsa-Uzunköprü-Enez
			-Öz Ergene	Havsa-Uzunköprü-Keşan
			-Aktur Çağlar	
10	S.S. 84 No'lu Öz Enez Birlik	Y	-	Havsa-Uzunköprü-İpsala
			-	Havsa-Babaeski-Malkara
11	Güneş Turizm	A1	-	Edirne-Keşan
12	Yeni Uzunköprü Seyahat	D4	-	Edirne-Havsa-Uzunköprü- Keşan
13	Gözde Tur. ve Otom. San. Tic. Ltd. Şti.	A1	-	Edirne-Çorlu
			-	Edirne-Tekirdağ
14	Hakiki AKBULUT	F1	-	-
15	Talat YAYAGAÇ	F1	-	-

Kaynak: Yerinde İnceleme Tutanağı ve Ekleri (VOLKAN)

⁸ Buzlu Motorlu Araçlar Tic. ve San. Ltd. Şti. (BUZLU)

- (87) Hukuken 2016 yılına ait acentelik faaliyetlerini gösteren durum yukarıdaki tabloda yer verildiği gibi görünmekle beraber, soruşturma kapsamında yapılan yerinde incelemelerde tespit edilen fiili durum farklılık arz etmektedir. 19.10.2016 günü yapılan incelemelerde, otogarda şehirlerarası hatlarda Trakya Bölgesi dışına yolcu taşıyan ve NİLÜFER'in rekabet ettiği hatlarda faaliyet gösteren firmaların 5, 8, 9 ve 12 no'lu yazıhanelerde bulunduğu ve bu yazıhanelerde bulunan kişilerin tamamının Mustafa ALTUNHAN'ın çalışanı olduğu anlaşılmıştır. Buna göre, 5 no'lu yazıhanede bulunan ve BUZLU, SOMA SEYAHAT, ÇANAKKALE TRUVA, KONTUR'un acenteliğinin bulunduğu yazıhaneye gidilmiş ve kim tarafından işletildiği sorulmuştur. Yazıhanede bulunan çalışan kendisinin Mustafa ALTUNHAN'ın çalışanı olduğunu belirtmiştir. 8 ve 9 no'lu yazıhanelerde yer alan METRO'nun bulunduğu kontuara gidilerek aynı soru yöneltilmiş ve aynı yanıt alınmıştır. Nihayet AKSEL SEYAHAT, HAS TURİZM, ISPARTA PETROL ve İSTANBUL SEYAHAT'in tabelalarının bulunduğu 12 no'lu yazıhaneye gidilerek aynı sorular yöneltilmiş ve yine aynı cevaplar alınmıştır. Bu durum otogardaki KONTUR, ÇANAKKALE TRUVA, ISPARTA PETROL ve AKSEL SEYAHAT'in gönderdiği cevap yazılarında da açıkça ifade edilmiştir. Yerinde incelemelerde elde edilen bulgular çerçevesinde Edirne otogarındaki mevcut durum aşağıdaki tablodaki gibidir:

Tablo 3: Fiili Durumda Edirne Otogarındaki Acenteler ve Hizmet Verdikleri Firmalar

Yazıhane no	Otobüs Firmaları	Acente	Hat
1	Volkan Turizm	Mustafa ALTUNHAN	Çorlu, Çerkezköy, Hayrabolu, Keşan
2	Volkan Turizm	Mustafa ALTUNHAN	Keşan-Çorlu
3	Grup Taşımacılığı	-	Uzunköprü, Keşan, Kırklareli, Çorlu, Tekirdağ, İstanbul'a grup taşımacılığı
4	Kara Ağa Turizm	Kara Ağa Turizm	Çorlu, Silivri, Lüleburgaz
5	Buzlu, Kontur, Soma, Çanakkale Truva	Mustafa ALTUNHAN (Gökhan Turizm-Salim ALTUNHAN)	Bilecik, Eskişehir, Çanakkale, Bergama, Manisa, Kütahya, Afyon, Konya, Bandırma, Bursa, İzmir, Aydın, Denizli, Isparta, Antalya
6	Ece Turizm	Ece Turizm	Grup Taşımacılığı
7	Havsa Turizm	-	Çorlu-Edirne
8	Metro	Mustafa ALTUNHAN	İstanbul, Ankara, İzmir
9			
10	İstanbul Seyahat	Mustafa ALTUNHAN	Tekirdağ, Babaeski, Lüleburgaz, Muratlı
11	Çağlar Turizm	S.S. 9 No'lu Meriçliler Taş. Koop.	Enez, Erikli, Uzunköprü, Keşan
12	Aksel, Has, Isparta Petrol, Keşan Gürel	Mustafa ALTUNHAN (Gökhan Turizm-Salim ALTUNHAN)	Akşehir, Konya, Adana, İskenderun, Hatay, İzmir, Aydın, Nazilli, Denizli, Isparta, Antalya, Kırklareli, Alpullu, Hayrabolu
13	Güneş Tur	Güneş Tur	Keşan
14	Volkan Metro	-	-
15			
16			

Kaynak: 19.10.2016 tarihli Görgü ve Tespit Tutanağı

- (88) Tablo 3'te yer alan veriler yorumlanmadan önce, Kurumumuza sunulan kira ve acentelik sözleşmelerinde belirtilen yazıhane numaraları ile raportörler tarafından otogarda tespit edilen yazıhane ve acentelik bilgilerinin birbiriyle örtüşmediği, bütün yazıhanelerde kira sözleşmesi ve yetki belgelerinin bulunmadığı, bazı yazıhanelerin ise kapalı olduğu, belirtilmelidir. Bu ön bilgiden yola çıkarak tablodaki verilere bakıldığında Edirne çıkışlı ve varışlı şehirlerarası hatlarda yolcu taşıyan bütün firmaların acenteliğini Mustafa ALTUNHAN yapmaktadır. Her ne kadar kâğıt üstünde GÖKHAN TURİZM görünse de 5 ve 12 no'lu yazıhanelerde de acentelik hizmetleri Mustafa ALTUNHAN tarafından verilmektedir. Buna ek olarak otogardaki yazıhanelerden üç tanesinin (14, 15 ve 16 no'lu yazıhaneler) "Volkan Metro" tabelası altında birleştirilerek tek bir ofis haline getirildiği, bir tanesinin (1 no'lu yazıhane) "Volkan Yolcu Taşımacılığı Seyahat ve Nak Tic. A.Ş." adı altında, bir tanesinin (2 no'lu yazıhane) sadece "Volkan Turizm" tabelası altında Mustafa ALTUNHAN tarafından kullanıldığı; METRO biletlerinin satıldığı iki yazıhane de (8 ve 9 no'lu yazıhaneler) acentelik hizmetini Mustafa ALTUNHAN'ın verdiği; iki yazıhanenin ise (5 ve 12 no'lu yazıhaneler) kâğıt üzerinde GÖKHAN TURİZM tarafından kiralandığı ancak fiiliyatta acentelik hizmetinin Mustafa ALTUNHAN tarafından verildiği anlaşılmaktadır
- (89) Yine otogarda yapılan tespitlere göre, bahse konu yazıhaneler haricinde kalan 3 ve 6 no'lu yazıhanelerde sadece grup taşımacılığı yapıldığı, D1 belgesine sahip olduğu halde İSTANBUL SEYAHAT'in sadece Trakya Bölgesi içinde yolcu taşıdığı, ECE TURİZM, Havsa Turizm, Karaağa Turizm, Güneş Tur ve Çağlar Tur adlı şirketlerin de yine Trakya Bölgesinde Keşan, Lüleburgaz, Çorlu gibi hatlarda yolcu taşıdığı anlaşılmaktadır.
- (90) Açıklamalar çerçevesinde acentelik hizmetleri pazarındaki hâkim durum analizi bakımından otogardaki fiili durum esas alınmıştır. Acentelerin pazar payını belirlemede dikkate alınması gereken kriter otogardaki acentelerin sayısı veya birbirinden farklı acentelerin kaç adet yazıhane işlettiğinden ziyade kaç adet otobüs firmasına hizmet verdiğidir. Diğer bir ifadeyle otogardaki birbirinden bağımsız acente ve yazıhane sayısı esas alınırsa 12 adet farklı yazıhane ve yedi farklı acente hizmeti vermesi muhtemel teşebbüs⁹ olduğu sonucuna varılabilir. Ancak böyle bir varsayım hatalı sonuç doğuracaktır. Zira acentelik hizmeti vermesi muhtemel yedi teşebbüsten sadece ÖZ EDİRNE, GÖKHAN TURİZM ve ECE TURİZM acentelerinin F1 yetki belgesi vardır ve D1 yetki belgesi sahibi otobüs firmalarına hizmet verebilmektedir.
- (91) Edirne otogarında D1 yetki belgesi sahibi otobüs firmalarına hizmet verebilecek üç acentenin olduğu tespit edildikten sonra bu acentelerin hangi otobüs firmalarına hizmet verdiğinin gösterilmesi gerekmektedir. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere, ECE TURİZM yalnız kendi otobüslerine hizmet vermekte, farklı firmalara hizmet vermemektedir. ECE TURİZM'in otobüs firması ise sadece D2 yetki belgesiyle grup taşımacılığı yapmaktadır. Diğer bütün D1 belgeli otobüs firmalarının acentesi ya ÖZ EDİRNE ya da GÖKHAN TURİZM'dir. Dolayısıyla otogarda şehirlerarası yolcu taşımacılığındaki acentelik tekelinin ÖZ EDİRNE ve GÖKHAN TURİZM'in elinde olduğu anlaşılmaktadır.
- (92) Daha önce de ifade edildiği üzere, ÖZ EDİRNE, VOLKAN ve GÖKHAN TURİZM'in dâhil olduğu yapı Mustafa ALTUNHAN tarafından kontrol edilmektedir. Bu bağlamda söz konusu yapı sayesinde Mustafa ALTUNHAN yurtiçi yolcu taşımacılığı acenteliği hizmetleri pazarında da hâkim durumu elinde bulundurmaktadır.

⁹ VOLKAN, ÖZ EDİRNE, GÖKHAN TURİZM, ECE TURİZM, S.S. 9 No'lu Meriçliler Taş. Koop., GÜNEŞ TUR ve Kara Ağa Turizm.

17-23/384-167

- (93) Buna ek olarak otogardaki acentelik hizmetlerini NİLÜFER'i de alacak şekilde genişletirsek acentelerin hizmet verdiği otobüs firmalarının ilgili coğrafi pazar olarak tanımlanan hatlardaki pazar paylarının değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede firma bazında gerçekleştirilen acentelik hizmeti bakımından yolcu sayısı verilerinin de hâkim durum tespitinde gösterge niteliği taşıyabileceği görülmektedir. Bu bağlamda 2015 yılından itibaren Edirne'den NİLÜFER'in rekabet ettiği hatlarda taşınan yolcu sayılarına ilişkin grafiklere aşağıda yer verilmiştir.

Grafik 1: Edirne-İstanbul Hattı Firma Bazında Yolcu Sayıları

(.....TİCARİ SIR.....)

Kaynak: Teşebbüslerden ve Edirne Belediyesinden Elde Edilen Veriler Çerçevesinde Raportörlerin Hesaplamaları

Grafik 2: Edirne-Ankara Hattı Firma Bazında Yolcu Sayıları

(.....TİCARİ SIR.....)

Kaynak: Teşebbüslerden ve Edirne Belediyesinden Elde Edilen Veriler Çerçevesinde Raportörlerin Hesaplamaları

Grafik 3: Edirne-İzmir Hattı Firma Bazında Yolcu Sayıları

(.....TİCARİ SIR.....)

Kaynak: Teşebbüslerden ve Edirne Belediyesinden Elde Edilen Veriler Çerçevesinde Raportörlerin Hesaplamaları

Grafik-4: Edirne-Bursa Hattı Firma Bazında Yolcu Sayıları

(.....TİCARİ SIR.....)

Kaynak: Teşebbüslerden ve Edirne Belediyesinden Elde Edilen Veriler Çerçevesinde Raportörlerin Hesaplamaları

(94) Yukarıdaki grafikler incelendiğinde Edirne'den en çok yolcunun İstanbul'a taşındığı görülmektedir. Örnek teşkil etmesi bakımından METRO, ULUSOY, NİLÜFER ve ÇANAKKALE TRUVA'nın aynı anda faal olduğu son dönem olan Mayıs 2016 dönemine ait yolcu istatistikleri incelendiğinde, İstanbul, İzmir, Ankara ve Bursa'ya taşınan toplam yolcu sayısının yaklaşık %(.....) METRO tarafından taşındığı anlaşılmaktadır. VOLKAN'ın acenteliğini yaptığı ÇANAKKALE TRUVA, ULUSOY ve METRO ile söz konusu güzergâhlara taşınan yolcu sayısının toplam yolcu sayısına oranının %(.....) ulaştığı görülmektedir. Anılan güzergâhlara taşınan yolcu sayıları bazında da en çok yolcunun VOLKAN'ın acenteliğini yaptığı firmalarca taşındığı sonucuna ulaşılmaktadır.

(95) Hâkim durum tespitinde dikkate alınan bir başka husus pazara girişteki zorluklar ile pazardaki büyüme engelleridir. Zira pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin büyüme ya da pazara yeni teşebbüslerin girme olasılığı da incelenen teşebbüsün davranışları üzerinde rekabetçi bir baskı oluşturabilmektedir. Ancak böyle bir baskıdan bahsedebilmek için büyümenin ya da pazara girişin muhtemel olması, uygun zamanda gerçekleşebilecek ve yeterli olması gerekmektedir.

(96) Edirne'deki durum bu çerçevede değerlendirildiğinde, Mustafa ALTUNHAN'ın işletmekte olduğu otogarda acentelere ya da otobüs firmalarına yer kiralamak yerine acentelik hizmeti vermeyi tercih ettiği anlaşılmıştır. 2013 yılında Kurul'un verdiği idari para cezasını takiben Mustafa ALTUNHAN'ın otobüs firmalarıyla bizzat acentelik sözleşmeleri akdettiği görülmüş olup yerinde incelemeler esnasında bunun nedeni sorulmuştur. Mustafa ALTUNHAN, VOLKAN'da yapılan yerinde incelemede yerel firmalarla kira sözleşmesi yaptığını, büyük otobüs firmalarına ise acentelik hizmeti verdiğini belirterek bu sayede daha çok yolcu taşındığına ve acentelikten doğan kazancının arttığına işaret etmiştir. Bu durum bilgi ve belge talep edilen otobüs firmalarınca iletilen bilgilerle de desteklenmiştir. ÇANAKKALE TRUVA'dan gelen cevap yazısında:

"Edirne otogarında doğrudan faaliyet göstermek için müracaat yapılmamıştır, Yapılmamasının nedeni, Edirne otogarındaki tekelleşmedir. Tüm firmaların acenteliği tek bir firma yapmaktadır. Kendi firmamız adına kiralama yaparak faaliyet göstermek mümkün görünmemektedir."

ifadeleri kullanılmıştır.

(97) PAMUKKALE'nin vekili ile 02.11.2016 tarihinde yapılan görüşmede bu husus,

"Edirne otogarında faaliyet gösterebilmek için otogar işleticisine şifahi olarak Temmuz 2015 döneminde bir başvurumuz oldu. Bize otogarda boş yazıhane olmadığı ancak istersek acentelik verebilecekleri yönünde bir cevap iletili.(...) Edirne'de ki otogar işleticisi firma bize boş yazıhane bulunmadığını bildirmiş ve sonrasında bizi acentelik ilişkisi çerçevesinde çalışmaya yönlendirmiştir."

şeklinde ifade edilmiştir.

(98) Bu bilgilerden hareketle, Mustafa ALTUNHAN'ın otogarda faaliyet göstermek isteyen D1 yetkisine sahip otobüs firmalarının kendileri dışında bir acente ile çalışmalarını engellediği ve acente olmaksızın faaliyet göstermek isteyenlere de yazıhane kiralamaktan kaçındığı, bu şekilde, KAMİL KOÇ ve PAMUKKALE örneğinde olduğu gibi, söz konusu pazarda kendisine rekabet baskısı yaratabilecek muhtemel, uygun zamanlı ve yeterli girişleri zorlaştırdığı anlaşılmaktadır.

- (99) İncelenen teşebbüsün müşterilerinin alıcı gücü de hâkim durum analizinde kullanılan bir diğer kriterdir. Alıcıların alternatif temin kaynakları hakkında yeterince bilgili ve makul bir süre içerisinde başka bir sağlayıcıya geçmek ya da kendi arzını yaratmak imkânına sahip olması hâkim durumdaki teşebbüs üzerinde rekabetçi baskı yaratabilmektedir.
- (100) Edirne otogarındaki acentelik faaliyetlerine bakıldığında, F1 acentelik belgesine sahip ve fiilen hizmet sunan bağımsız bir teşebbüsün bulunmadığı anlaşılmaktadır. Acentelik hizmeti almak isteyen bir müşterinin burada başka bir acente ile anlaşması Mustafa ALTUNHAN tarafından engellenmekte; acentelik hizmeti almadan doğrudan yazıhane kiralamak isteyen firmalara ise boş yazıhane bulunmadığı gerekçesiyle yazıhane tahsisi yapılmamaktadır. Bu nedenle alıcıların kendi arzını oluşturması ya da başka bir acenteye anlaşmaları mümkün görünmemektedir.
- (101) Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 61. ve 62. maddeleri uyarınca alternatif terminal tahsisi talepleri ise Edirne Belediyesi tarafından reddedilmekte, mahkeme kararı olmaksızın bu tür taleplerin olumlu karşılık bulması olası görünmemektedir. Aynı şekilde, otogarda bağımsız olarak hâlihazırda faaliyet gösteren F1 belgeli bir acentenin bulunmayışı otogara acente ile girişleri imkânsız hale getirmektedir. Bu nedenle otobüs firmalarının kendi arzlarını oluşturmak ya da makul süre içinde başka sağlayıcıya geçmek gibi imkânlarının bulunmadığı anlaşılmaktadır. KILAVUZ'da yer alan açıklamalar ve somut olay özelinde yer verilen bilgiler çerçevesinde Mustafa ALTUNHAN'ın Edirne'de yurt içi yolcu taşıma acenteliği hizmetleri pazarında da hâkim durumda olduğu tespit edilmiştir.

I.5.3. Hâkim Durumun Sözleşme Yapmanın Reddi Yoluyla Kötüye Kullanılması Değerlendirmesi

- (102) KILAVUZ'da, hâkim durumdaki bir teşebbüsün sözleşme yapmayı reddetme eylemi değerlendirilirken ihlalin tespiti için üç koşulun birlikte varlığının arandığı belirtilmektedir. Bu çerçevede, reddetme, alt pazarda rekabet etmek için vazgeçilmez bir ürüne ya da hizmete ilişkin olmalı; reddetmenin, alt pazarda etkin rekabeti ortadan kaldırması muhtemel olmalı ve reddetmenin tüketici zararına yol açması muhtemel olmalıdır. Bunun yanı sıra Kanun'un 6. maddesinin uygulanmasında Kurul, hâkim durumdaki teşebbüsün, incelemeye konu davranışına ilişkin olarak sunduğu haklı gerekçe iddialarını da göz önünde bulundurmaktadır. Somut olay bakımından bu koşulların gerçekleşip gerçekleşmediği öncelikle reddetme eyleminin varlığının irdelenmesinin ardından aşağıdaki bölümlerde değerlendirilecektir.

I.5.3.1. Reddetme Eyleminin Varlığı

- (103) Rekabet hukuku uygulamasında, esas olarak, hâkim durumda olsun ya da olmasın tüm teşebbüslerin iş yapacakları teşebbüsleri özgürce seçme ve mülkiyetlerinde bulunan varlıklar üzerinde özgürce tasarruf edebilme hakları olduğu kabul edilmektedir. Bununla birlikte, istisnai bazı durumlarda hâkim durumdaki teşebbüslerin sözleşme yapmayı reddetmeleri rekabeti kısıtlayıcı bir davranış olarak değerlendirilebilmektedir. Bir teşebbüsün ürettiği mal ya da hizmetler ile sahibi olduğu maddi ya da gayri maddi işletme unsurlarını diğer teşebbüslere sağlamaması ya da bunların diğer teşebbüsler tarafından kullanılmasına doğrudan veya dolaylı olarak izin vermemesi sözleşme yapmayı reddetme olarak ele alınmaktadır. KILAVUZ'un 39. paragrafına göre sözleşme yapmayı reddetme, mal, hizmet ya da unsura ilişkin mevcut bir sözleşme ilişkisinin kesilmesi şeklinde olabileceği gibi, potansiyel müşterilerin sözleşme taleplerinin reddedilmesi şeklinde de olabilmektedir.

- (104) Edirne otogarında cereyan eden olaylara bakıldığında, ÖZ EDİRNE ile NİLÜFER arasında 28.03.2014 tarihinde akdedilen acentelik sözleşmesinin 18.05.2015 tarihinde ÖZ EDİRNE tarafından tek taraflı olarak feshedildiği, taraflar arasında 31.08.2015 tarihinde yeniden bir acentelik sözleşmesinin imzalandığı, 21.09.2015 tarihinde bu sözleşmenin de ÖZ EDİRNE tarafından feshedildiği ve sonrasında NİLÜFER'le yeni bir sözleşme imzalanmadığı görülmüştür. NİLÜFER'in acente olmaksızın yazıhane kiralama yönündeki olası talepleri ise boş yazıhane olmadığı belirtilerek engellenmiştir.
- (105) NİLÜFER gibi Edirne'den diğer şehirlerarası hatlarda yolcu taşımak üzere Edirne otogarında yer talep eden firmalar olan KAMİL KOÇ ve PAMUKKALE bakımından ret eyleminin gerçekleşip gerçekleşmediği de incelenmelidir. Bu firmalardan sağlanan bilgiler doğrultusunda, KAMİL KOÇ'un 2014 yılı Eylül ayında, PAMUKKALE'nin 2015 yılı Temmuz ayında Edirne otogarında yer alabilmek için otogar işleticisine başvuruda bulunduğu, işleticinin boş yazıhane bulunmadığını, isterlerse acentelik hizmeti verebileceklerini belirterek her iki firmayı da otogara almadığı anlaşılmaktadır.
- (106) Otogar işleticisinin gerek terminal işleticisi sıfatıyla yazıhane kiralamaktan kaçınması ve otobüs firmalarını acentelik vermeye zorlaması; gerekse acentelik sözleşmelerini feshederek mevcut akdi ilişkiyi sonlandırması sözleşme yapmanın reddi olarak nitelendirilebilecektir.

I.5.3.2. Redde Konu Olan Ürünün veya Hizmetin Alt Pazarda Rekabet Etmek için Vazgeçilmez Olması

- (107) Edirne otogarının karayolu ile yolcu taşımacılığı hizmetleri pazarında nesnel olarak gerekli olup olmadığına ilişkin analizin başlangıç noktasını terminal işletmelerine Karayolu Taşıma Kanunu ve bu Kanun kapsamında çıkarılan Yönetmelik tarafından atfedilen önem oluşturmaktadır. Terminallerin yasal niteliklerine ilişkin bu özelliği hem mevcut hem de potansiyel ikame imkânlarını doğrudan etkileyen bir durumdur.
- (108) Karayolu Taşıma Kanunu ve Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin, terminal kullanımına ilişkin "1.2.1. Karayoluyla Taşımacılık ve Şehirlerarası Otobüs Terminali İşletmeciliği Sektörlerine İlişkin Bilgiler" başlıklı bölümde daha ayrıntılı yer verilen düzenlemeler aşağıdaki tabloda toplulaştırılmıştır.

Tablo 4: Karayolu Taşıma Kanunu ve Yönetmeliği'nin İlgili Hükümleri

Düzenleme	Madde/Fıkra No	İçerik	Önemi
Karayolu Taşıma Kanunu	Madde 32 Fıkra: 1/2	Düzenli seferli yolcu taşımalarında kalkış ve varışların bir terminalden yapılması esastır. Ancak yeri ve zamanı önceden belirlenen ve nitelikleri yönetmelikte tespit edilen ara duraklarda da yolcu indirmesi ve bindirmesi yapılabilir. Yolcu taşımacılarının, en az bir yolcu terminaline bağımsız olarak veya birlikte sahip olmaları veya bu terminalin kullanma hakkını haiz olmaları zorunludur.	Terminalin karayolu taşımacılığı yapan firmalar bakımından kanuni zorunluluk niteliğinde olması.
Karayolu Taşıma Yönetmeliği	Madde 60 Fıkra: 1-5	(1) Tarifeli yolcu taşımalarında kalkış ve varışların bir terminalden yapılması esastır. Terminal ve ara duraklar dışında yolcu indirilip bindirilmez. (2) Tarifeli yolcu taşımacılığı yetki belgesi sahiplerine taşıma hattı verilebilmesi için; kendilerinin veya acentelerinin, seferlerin başladığı kalkış ve bittiği varış noktalarındaki en az bir yolcu terminaline bağımsız olarak veya birlikte sahip olmaları veya bu terminalin kullanma hakkını haiz olmaları zorunludur. (3) Tarifeli yolcu taşımacılığı yetki belgesi sahiplerinin kalkış ve varış noktaları dışında yolcu indirip bindirebilmeleri için kendilerinin veya acentelerinin ara durak tanımına uygun bir yere sahip veya kullanım hakkını haiz olmaları zorunludur. Yeri ve zamanı önceden belirlenen ara duraklarda da yolcu indirilip, bindirilerek bilet satışı yapılabilir. Ara duraklarda bilet satışı yapılabilmesi ve yolcu alınabilmesi için yetki belgesi sahibine ait bir şube veya acentesi olması şarttır. (4) Ara duraklar seyahatin başladığı ilk kalkış ve son varış yeri olarak kullanılamaz. (5) (Değişik:RG-31/12/2011-28159) Yolcu taşımacılığı yetki belgesi sahiplerinin belediye sınırları içinde terminal dışındaki yerlerde yolcu indirilip bindirilebilmesi için Büyükşehirlerde Ulaşım Koordinasyon Merkezinin, diğer yerlerde ilgili belediyenin izin vermesi gerekir.	Terminal dışında belirlenen ara durakların seferlerin ilk kalkış ve varış yeri olarak kullanılamaması, bu nedenle de terminallere ikame niteliği taşıması.
Karayolu Taşıma Yönetmeliği	Madde 61 Fıkra: 1	(1) Yolcu terminalinin bulunmadığı yerleşim birimlerinde, tarifeli yolcu taşımacılığında kullanılmak üzere ilgili mahalli makamlarca yolcuların asgari ihtiyaçlarını karşılayacak fiziki şartları haiz bir yer tahsis edilir veya belirlenir. Tahsis edilen veya belirlenen bu yerle ilgili mülki veya mahalli makamlarca düzenlenen resmi belgenin tarifeli yolcu taşımacılığı yetki belgesi sahibi/sahipleri tarafından Bakanlığa verilmesi halinde bu yerler ara durak veya kalkış veya varış noktası olarak kullanılabilir.	Yolcu terminallerinin bulunmadığı ya da yer tahsisinin sağlanmadığı hallerde, alternatif yer tahsisi hususunda yetkinin mahalli makamlara tanınmış olması.
	Madde 62 Fıkra 1	Yolcu terminallerinde yer bulunmaması veya terminal işletmecileri tarafından yer tahsis edilememesinin/edilmemesinin belgelenmesi hallerinde; bu Yönetmeliğin 61 inci maddesi hükümleri uygulanır.	

Kaynak: Karayolu Taşıma Kanunu ve Yönetmeliği

- (109) Yukarıdaki tabloda yer verilen bilgilerin açıkça işaret ettiği husus, genel olarak terminallerin karayolu ile yolcu taşımacılığı iktisadi faaliyeti için kanuni zorunluluk niteliğinde, vazgeçilmez bir unsur olduğudur. Yetki belgelerinde bu gerekliliği yerine getirdiğini belgeleyemeyen, bu anlamda otogarda faaliyet gösteremeyen ya da acentelik ilişkisi tesis edemeyen firmaların iktisadi faaliyetlerine devam edemeyecekleri açıktır. Edirne otogarı özelinde değerlendirildiğinde, otogar yönetimi ile sözleşme imzalamak isteyen teşebbüslerin iktisadi faaliyetleri açısından bahse konu otogarın önemi açık olmakla birlikte, bu tarz bir sözleşme otogarı işleten firma tarafından yapılmamaktadır.
- (110) Nitekim KILAVUZ'un 44. paragrafında da belirtildiği üzere vazgeçilmezlik koşulunu değerlendirirken Kurul, reddetmeye konu unsurun alt pazarda etkin bir şekilde rekabet edebilmek için nesnel olarak gerekli olmasını aramaktadır. Bu durum, reddetmenin olumsuz sonuçlarını –en azından uzun vadede– telafi edebilmek için rakiplerin sözleşme talebine konu olan unsurun alt pazarda başvurabilecekleri mevcut ya da potansiyel bir ikamesinin bulunmaması halinde söz konusu olmaktadır. İlgili unsurun mevcut veya potansiyel ikamesinin olup olmadığını değerlendirirken Kurul, hâkim durumda bulunan teşebbüsün rakiplerinin öngörülebilir bir gelecekte söz konusu unsuru etkin bir şekilde tekrar oluşturup oluşturamayacaklarını göz önünde bulundurmaktadır. Kurul, her bir dosya bakımından pazarın dinamik yapısını ve ilgili unsurun sağladığı pazar gücünün sürdürülebilirliğini ayrıca göz önünde bulundurmaktadır.
- (111) Edirne otogarı özelinde nesnel gereklilik testinin ilk basamağı ile de ilişkili biçimde yanıtı aranması gerekli ilk soru, hâlihazırda Edirne terminali işletmecisi ile sözleşme yapamayan teşebbüslerin mevcut durumda etkin rekabet için gerekli başka alternatiflerinin olup olmadığıdır. Edirne il merkezi sınırları içinde başka terminal bulunmamaktadır. Şikâyetçinin mevcut durumda kullanmakta olduğu terminal ise Belediye tarafından, mahkemenin yürütmeyi durdurma kararına istinaden koşullu olarak, sadece NİLÜFER'e tahsis edilmiştir. NİLÜFER ve diğer otobüs firmaları bakımından etkin şekilde rekabet edebilmek için gerekli ve kalıcı bir alternatifin öngörülebilir bir gelecekte oluşturulma ihtimalinin bulunmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.
- (112) Bununla birlikte incelenmesi gereken diğer bir husus da potansiyel ikame imkânlarının olup olmadığıdır. Bu bakımdan alternatif otogar yapımının teknik, hukuki veya ekonomik açıdan imkânsız olup olmadığı değerlendirilmelidir. Edirne otogarından yer kiralayamayan bir otobüs işletmecisinin önünde potansiyel ikame niteliğinde bir terminal için aşağıda ayrıntılı olarak incelenecek iki ihtimal bulunmaktadır:
- Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 61. ve 62. maddelerinin sağladığı haklardan yararlanmak suretiyle, otogarda yer alamadığını mahalli ya da mülki idarelerce asgari ihtiyaçlarını karşılayacak fiziki şartları haiz bir yer tahsis için izin verilmesini sağlamak (alternatif yer tahsis izni).
 - Mahalli idarelerce gerekli izinlerin sağlandığı varsayımı altında alternatif otogar yatırımı/işletmesi gerçekleştirmek (Aaternatif otogar inşası).

Alternatif Yer Tahsis İzni:

- (113) Soruşturma sürecinde yapılan incelemeler ve edilen bilgiler ışığında acentelik sözleşmesi feshedilerek otogar dışında bırakılan NİLÜFER'in otogar dışında terminal alanı edinebilmek için birtakım girişimlerde bulunduğu, bu amaçla Edirne Belediyesine başvuruda bulunduğu ve bu başvurusunun reddedildiği anlaşılmıştır. Benzer şekilde PAMUKKALE'nin de otogar dışında başka bir alanda terminal edinme girişimi de Belediye tarafından olumsuz karşılanmıştır.

(114) Belediyenin ret işlemine karşı NİLÜFER'in açtığı iptal davası kapsamında idare mahkemesince yürütmenin durdurulması kararı verilmiştir. Bu kararda;

- *Davalı idarenin dava konusu işlem tarihinden önce otogardaki boş/dolu yer durumu ile ilgili kendisinden bilgi istediği Edirne Otogarı İşleticisi Volkan Turizm Seyahat ve Nakliyat Ticaret Ltd. Şti'nin hazırladığı 06/01/2016 günlü yazıda; Edirne Otogarı boş yazıhane olmadığı, otogarda yeni hizmet verecek firmaların sadece acente hizmeti alabileceğinin belirtildiği,*
- *Mahkememiz ara kararı üzerine otogar işleticisi tarafından tekrar gönderilen yazıda da otogardaki tüm yazıhanelerin ve peronların dolu olduğu, dolayısıyla Edirne Otogarı yeni faaliyette bulunmak isteyen bir firmaya kiralanabilecek bir yazıhane ve firmanın kalkış-varış yeri olarak kullanılabilecek bir peron bulunmadığının anlaşıldığı,*
- *Bir an için davacı firmanın Edirne Otogarı faaliyette bulunabileceği bir yer imkânı olduğu düşünülse dahi, Edirne Otogarı'nın 2012 yılında Volkan Turizm Seyahat ve Nakliyat Ticaret Ltd. Şti'ne ihale yolu ile kiralanmasından sonra, ilgili firma ile davacı firma arasında bir çok kez sorunlar yaşandığı, otogar işleticisi firmanın davranışlarının ticari hayatta haksız rekabet oluşturduğu iddiası ile ilgili yapılan şikâyet sonucunda da, üst pazarda hâkim durumda olan otogar işleticisi firmanın sözleşme yapmaktan kaçınmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun hükümlerini ihlal ettiğine karar verildiği,*
- *Davacı firmanın Edirne Otogarı faaliyette bulunmak amacı ile 2014 ve 2015 yıllarında işletici firma ile sözleşme imzalamasına karşın sözleşmelerin tek taraflı olarak işletici tarafından fesih edildiği görülmekte olup, Karayolu Taşıma Yönetmeliğinin 62. maddesinde düzenlenen "terminal işletmecileri tarafından yer tahsis edilememesinin/edilmemesinin belgelenmesi" halinin olayda gerçekleştiği*

tespitleri yapılmıştır.

(115) Görüldüğü üzere, Mahkemenin verdiği yürütmeyi durdurma kararının esaslı noktasını; otogar işleticisinin otogarda boş yazıhane bulunmadığı yönündeki istikrarlı beyanları, VOLKAN'ın daha önce de sözleşme yapmaktan kaçınmak suretiyle hâkim durumunu kötüye kullandığının Rekabet Kurulunun kararıyla tespit edilmiş olduğu ve NİLÜFER ile VOLKAN arasında husumet bulunduğu hususları oluşturmaktadır.

(116) Somut olay bakımından incelendiğinde ise, gerek otogar işleticisinin otogardaki boş yazıhaneleri kendisinin ofis olarak kullanıp yer olmadığından bahisle otobüs firmalarını acentelik vermeye zorlaması gerekse Edirne Belediyesinin kendisine yapılan başvuruları VOLKAN'dan aldığı görüşlere dayanarak reddetmesi nedeniyle ilgili Yönetmelik çerçevesinde alternatif yer temini için gerekli koşulların oluştuğuna yönelik bir görüş beyan etmesi mümkün görünmemektedir. Nitekim Edirne Belediyesinin VOLKAN ile bir otobüs firması arasındaki anlaşmazlık nedeniyle alternatif terminallere izin vermesi, Edirne Belediyesinin mülkiyetinde olan ve sadece işletim hakları devredilmiş olan otogar işlevsiz hale getirecektir. Öyle ki, yeni bir otogar kurulması mevcut otogarın değerini düşüreceği ve toplu taşıma araçlarını alternatif otogarlara yönlendirmesinin taşıma maliyetlerini artıracığı ve trafik yoğunluğuna neden olacağı için Edirne Belediyesince olumlu karşılanmayacaktır.

(117) Dolayısıyla bu tespitler doğrultusunda şikâyetçi teşebbüs bakımından Edirne Otogarına alternatif teşkil edecek bir yerin tahsis edilmesinin önünde engellerin bulunduğunu belirtmek mümkündür.

Alternatif Otogar İşletimi:

(118) Potansiyel ikame imkânları bakımından incelenmesi gereken bir başka husus VOLKAN ile eşit etkinlikte olduğu varsayılan hipotetik bir firma tarafından, gerekli izinlerin alındığı varsayımı altında, alternatif otogar işletmenin uygun (feasible) olup olmadığıdır. Bu çerçevede Edirne Belediyesinden 2016 yılında yaklaşık alternatif otogar işletmenin maliyetine ilişkin bilgi talep edilmiştir.

(119) Gelen cevap yazısına göre Edirne Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü tarafından şehrin imar planlarında mevcut terminal alanı haricinde başkaca terminal alanı fonksiyonu olan alan bulunmadığı tespit edilmiştir. Ancak yeni terminal kurulması ile ilgili maliyete dair yapılan analizde yeni bir terminalin 2016 yılı aylık tahmini işletme maliyetinin 108.550 TL olacağı, 2016 yılı yıllık tahmini işletme maliyetinin 1.302.600 TL olacağı belirtilmiştir. Raporda, arsanın satın alınmasıyla tesisin yapılmasının 2016 yılı tahmini toplam yatırım maliyetinin 3.170.000 TL olacağı ve arsanın satın alınmasıyla tesisin yapılmasının 2016 yılı olarak ilk yıl için tahmini yatırım ve işletme maliyetinin 4.472.600 TL olacağı ifade edilmiştir. Nihayet arsanın kiralanmasıyla terminal yapılmasının 2016 yılı ilk yıl için tahmini yatırım ve işletme toplam maliyetinin 2.628.600 TL olacağı değerlendirilmiştir.

- Mevcut düzenlemeler çerçevesinde alternatif yer temin edilmesi bakımından gerekli olan hukuki şartların yerine getirilme zorluğu ve bu bağlamda Edirne Belediyesinin kendi mülkiyetinde bulunan bir terminali etkisizleştirecek ve trafik yoğunluğu oluşturacak alternatif bir terminale izin vermesi için gerekli koşulların oluşmasının muhtemel olmayacağı,
- Aynı zamanda ihtiyacı karşılayabilecek boş kapasiteli bir terminal varken alternatif terminal yapım ve işletim masraflarının da yüksek olacağı,

hususları göz önüne alındığında Edirne ilinde karayolu ile yolcu taşımacılığı hizmetleri pazarında faaliyet gösteren teşebbüsler bakımından mevcut ya da potansiyel ikame imkanı olmadığından Edirne terminalinin etkin rekabet için nesnel olarak gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

I.5.3.3. Reddetmenin Alt Pazarda Etkin Rekabeti Ortadan Kaldırmasının Muhtemel Olması

(120) KILAVUZ'un 46. paragrafına göre, hâkim durumdaki teşebbüsün sözleşme yapmayı reddetmesinin hemen ya da zaman içinde alt pazarda etkin rekabetin ortadan kaldırılmasına yol açmasının muhtemel olup olmadığı değerlendirilmektedir. Hâkim durumdaki teşebbüsün alt pazardaki payı büyüdükçe, sözleşme yapmayı reddetme sonucunda alt pazardaki etkin rekabetin ortadan kaldırılması olasılığı artmaktadır. Ayrıca, hâkim durumda bulunan teşebbüsün alt pazardaki rakiplerine kıyasla daha az kapasite kısıtı bulunması ve ürettiği mal veya hizmetlerin rakiplerin ürettiği mal ya da hizmetlerle yakın ikame olması durumunda alt pazardaki etkin rekabetin ortadan kalkması olasılığının daha yüksek olduğu değerlendirilmektedir. Zira bu durumda sözleşme yapmayı reddetme sonucunda etkilenen rakiplerin oranı ve bu davranış sonucunda pazarın kapatıldığı rakiplere yönelik talebin hâkim durumdaki teşebbüse kayma düzeyi artmaktadır.

- (121) KILAVUZ'da açıklanan hususun Edirne otogarındaki durum çerçevesinde ele alınabilmesi için ilk olarak VOLKAN'ın hâkim durumda bulunduğu pazarlardan etkilenen alt pazarın tespit edilmesi gerekecektir. Gerek otogar işletmeciliğinin gerekse acentelik hizmetlerinin doğrudan etkilediği alt pazar karayolu ile yolcu taşıma hizmetleri pazarıdır. Bu nedenle anılan üst pazarlarda gerçekleştirilen eylemler rekabet karşıtı etkilerini bu alt pazarda hissettirecektir. Bu kapsamda karayolu ile yolcu taşımacılığı yapan otobüs firmalarının etkin rekabet edebilmesi için Edirne ilindeki ekonomik faaliyetlerine ilişkin kararlarını özgürce alabilmesi ve ticari faaliyetlerini bu şekilde sürdürebilmesi gerekmektedir. Bu dosyaya konu şikâyet bakımından alt pazardaki rekabetin nasıl etkilendiği, şikâyetçinin faaliyet gösterdiği hatlar özelinde ele alınacak; bu hatlardaki rakiplerin ve rekabet koşullarının değişimi incelenecektir.
- (122) 2013 yılında Rekabet Kurulunun idari yaptırım kararından sonra Edirne otogarında yaşanan gelişmelere bakıldığında VOLKAN'ın yazıhane kiralamak yerine Edirne'den şehirlerarası hatlarda yolcu taşıyan bütün otobüs firmalarının acenteliğini yapmak istediği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, Kurul kararından sonra NİLÜFER'in rekabet ettiği hatlarda METRO'nun ve ULUSOY'un faaliyet göstermekte olduğu görülmektedir. Başta İstanbul olmak üzere Edirne çıkışlı ana hatlara yolcu taşımak için Kamil KOÇ 11.09.2014 tarihinde otogardan yazıhane kiralamak için başvuruda bulunmuştur. VOLKAN 29.09.2014 tarihinde bu başvuruyu boş yazıhane olmadığı ve ancak kendisinden acentelik hizmeti alınabileceği gerekçesiyle reddetmiştir.
- (123) PAMUKKALE'nin 2015 yılı Mayıs ayında VOLKAN'dan boş yazıhane kiralamak istediği, ancak bu talebin boş yazıhane bulunmadığı ancak istenirse acentelik hizmeti verilebileceği gerekçesiyle reddedildiği, bunun üzerine takip eden taleplerin de reddedilmeye devam ettiği, Edirne Belediyesine iletilen talebe de VOLKAN'ın yazısına istinaden olumsuz yanıt verildiği görülmektedir. PAMUKKALE'nin boş yazıhane olup olmadığının tespit edilmesine yönelik olarak Edirne 1. Sulh Hukuk Mahkemesince yaptırılan bilirkişi incelemesinde, otogarın 1 ve 2 numaralı ofislerinin birleştirilmiş olduğu; yine 14,15, ve 16 numaralı ofislerinin de birleştirilmiş olduğunun tespit edildiği ancak bu ofisleri esasında kimin kullandığına dair hiçbir tespitin yapılmadığı, sadece görünüş itibarıyla bütün yazıhanelerin dolu olduğunun tespit edildiği görülmektedir. Özellikle 14, 15 ve 16 numaralı ofislerin günümüzde de birleştirilerek VOLKAN tarafından sadece ofis olarak kullanıldığı raportörler tarafından da tespit edilmiştir. Bu verilerden yola çıkarak VOLKAN'ın bütün yazıhaneleri kendisinin doldurduğu ve bu şekilde yazıhane kiralama taleplerine olumsuz yanıt verdiği görülmektedir.
- (124) VOLKAN'ın acentelik usulüyle çalışmak istemesinin ve yazıhane kiralamaktan kaçınmasının, otogardaki yolcu taşıma faaliyetleri bakımından sadece kiralayan olarak pasif kalmak istememesinden, acentelik yaparak hem kazancını artırmak hem de otobüslerin sefer saat ve sayılarına, peron seçimine ve bilet satışlarına müdahale etmek istemesinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Nitekim bu husus ÇANAkkALE TRUVA tarafından da "dolaylı olarak tüm otobüs firmalarının acentesi Volkan Yolcu Taşıma A.Ş. olduğu için bilet satışları, otobüs kalkış saatleri, peron seçimi, yolcuya karşı sorumluluk ve davranışları kendileri tespit edip otobüs firmalarına karşı eşitsizlik yaptıkları" şeklinde ifade edilmiştir. Bu çerçevede akla gelecek ikinci soru ise başta NİLÜFER olmak üzere PAMUKKALE ve KAMİL KOÇ'a acentelik vermek yerine yazıhaneleri VOLKAN'ın neden kendisinin işletmeye devam ettiği. Bu sorunun yanıtı hakkında METRO'nun göndermiş olduğu cevap yazısında şu ifadeler bulunmaktadır:

"Hâlihazırda Volkan Yolcu Taşımacılığı ve grup şirketleri adına kayıtlı olan yaklaşık 50 araç "Taşıma (Kiralama) Sözleşmeleri" uyarınca şirketimiz yetki belgesi ve filosuna kayıtlı şekilde çalışmaktadır (...) Şirketimiz hizmet standartlarına uygun durumdaki bu çok sayıdaki aracın sağlayacağı katkı da hiç kuşkusuz kararımızda etkili olmuştur."

- (125) METRO'nun beyanlarından da anlaşılacağı üzere, bu firma VOLKAN'ın araçlarını kullanmaktadır. Dolayısıyla bu çalışma modelinde VOLKAN'ın kazancı sıradan bir acentelik ilişkisinden çok daha fazla olmaktadır. Öyle ki, VOLKAN, METRO'nun acentesi olmaktan öte, METRO logosuyla kendi araçlarını çalıştırmaktadır. Dolayısıyla METRO'nun yolcu sayısının artması dolaylı olarak VOLKAN'ın kazancını artırmaktadır. Nitekim bu husus şikâyetçiyle gerçekleştirilen görüşmede de İhsan AKSOY, NİLÜFER'in otogarda faaliyet göstermesinin METRO'nun yolcu sayısını azaltacağını bunun da VOLKAN tarafından arzu edilen bir durum olmadığını belirtmiştir. Yapılan son yerinde incelemede Edirne'den İstanbul'a otogarda yolcu taşıyan tek firmanın METRO olduğu yazıhanelerdeki çalışanlarca da ifade edilmiştir.
- (126) Edirne otogarındaki fiili durum ciddi bir yoğunlaşmaya işaret etmekte olup alt pazarlardaki rekabetçi baskıların dışlanması koşulunun dosya özelinde gerçekleştiği görülmektedir. VOLKAN'ın pazara giriş yapmak isteyen otobüs firmalarını kendisiyle acentelik sözleşmesi yapmaya teşvik ettiği, söz konusu firmaların ticari politikaları nedeniyle bu seçeneğe sıcak bakmamaları halinde de Edirne otogarı dışında kaldıkları anlaşılmıştır. NİLÜFER'in ise mevcut acentelik sözleşmesi feshedilerek otogar dışında bırakıldığı, alternatif terminal tahsisinin ancak mahkeme kararına istinaden koşullu olarak yapıldığı, şehir içi servislerin kaldırılması ve toplu ulaşım taşıtlarının güzergâhının elverişsiz olması nedeniyle bu terminale yolcuların ulaşımının zorlaştırıldığı, bu şekilde NİLÜFER'in rekabetinin de zorlaştırıldığı anlaşılmıştır. VOLKAN tarafından yapılan uygulamalar, pazarda daha önce faaliyet gösteren teşebbüslerin yasal zorunluluklarını yerine getirememeleri nedeniyle pazar dışında kalmaları ve dolayısıyla rekabetçi bir pazarda olması beklenen rekabetçi baskıların büyük oranda azalması ile sonuçlanmıştır. Alt pazardaki fiili rekabetin dışlanmasına benzer bir durum potansiyel rekabet bakımından da geçerli görünmektedir. PAMUKKALE ve KAMİL KOÇ'a yazıhane kiralamayı reddederek VOLKAN otogardaki potansiyel rekabeti de engellemektedir.
- (127) Yer verilen bilgi ve belgeler çerçevesinde VOLKAN'ın eylemlerinin Edirne'de yurtiçi yolcu taşıma acenteliği pazarı ve karayolu ile yolcu taşımacılığı pazarında fiili rekabetin azalmasına yol açtığı, pazara girme ihtimali olan teşebbüslere yazıhane verilmeyerek potansiyel rekabetin de dışlandığı anlaşılmaktadır. İlgili pazarlarda rekabetin engellenmesi neticesinde "alt pazarda etkin rekabetin ortadan kaldırılmasının muhtemel olması" koşulunun sağlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

I.5.3.4. Reddetmenin Tüketici Zararına Yol Açmasının Muhtemel Olması

- (128) Hâkim durumdaki teşebbüsün reddetme davranışının ihlal olarak nitelendirilebilmesi için gerekli olan koşullardan bir diğeri reddetme eyleminin tüketici zararına yol açmasıdır. Tüketici refahının korunması şüphesiz Rekabet Hukukunun en temel hedeflerinden biridir. Bununla birlikte tüketici refahının korunması, pazarda faaliyet gösteren rakiplerin korunması anlamına gelmemektedir. Burada korunan tüketici menfaati, etkin rekabetin varlığı halinde ortaya çıkan tüketici refahının meşru rekabete dayanmayan yollarla azaltılmasını önlemektir. Bir başka ifade ile rakiplerin piyasa dışına çıkması kendiliğinden tüketici refahının azaltılması sonucunu doğurmayacak; etkin rekabete katkı sağlayan ya da sağlama potansiyeli olan firmaların rekabet karşıtı eylemlerle pazar dışına itilmesi halinde tüketici refahının azalması gündeme gelecektir.

17-23/384-167

- (129) KILAVUZ'un 47. paragrafında tüketici zararının nasıl değerlendirileceği açıklanmıştır. Buna göre reddetmenin tüketici zararına yol açmasının muhtemel olup olmadığının değerlendirilmesi aşamasında tüketiciler bakımından, sözleşme yapmayı reddetmenin ilgili pazardaki olumsuz sonuçlarının, sözleşme yapma yükümlülüğü getirilmesinin zaman içinde yaratacağı olumsuz sonuçlarından daha fazla olup olmayacağı incelenmektedir. Örneğin, hâkim durumdaki teşebbüsün sözleşme yapmayı reddetmesi sonucunda rakiplerin yenilikçi ürün ya da hizmetleri piyasaya sürmesinin engellendiği ve/veya reddetme davranışıyla takip eden yeniliklerin önünün tıkandığı hallerde muhtemel tüketici zararından bahsedilebilmektedir. Bu durum, özellikle sözleşme yapma talebinde bulunan rakibin hâkim durumdaki teşebbüsün ürettiği mal veya hizmetler ile sınırlı kalmayarak potansiyel talebin olduğu yeni ve daha gelişmiş mal veya hizmetler sunma amacını taşıdığı veya teknolojik gelişmeye katkıda bulunmasının olası olduğu hallerde söz konusu olmaktadır. Benzer şekilde, hâkim durumdaki teşebbüsün sözleşme yapmayı reddetmesi sonucunda alt pazarda normalde elde edeceği kardan daha fazla kar elde etmesinin muhtemel olup olmadığı da tüketici zararının değerlendirilmesinde dikkate alınmaktadır.
- (130) VOLKAN tarafından sözleşme yapmanın reddi sonucunda, gerek üst ve gerekse alt pazarda tüketici refahına orta veya uzun vadede olumlu bir katkı sağlayacak, mal ve hizmet sunumunda yenilik, önceki duruma göre hizmet sunumunda sözleşme yapmanın reddi ile ilişkili iyileşme ya da fiyatlarda düşüşe neden olacak herhangi bir faaliyet Soruşturma boyunca raportörler tarafından tespit edilmediği gibi VOLKAN tarafından da bu yönde herhangi bir bulgu ileri sürülmemiştir.
- (131) Bununla birlikte VOLKAN'ın davranışının tüketiciler üzerindeki yansımalarının değerlendirilebilmesi amacıyla raportörler Edirne-İstanbul, Edirne-Ankara, Edirne-Bursa ve Edirne-İzmir hatlarındaki fiyat hareketlerini incelemiştir. Buna ilişkin grafikler aşağıda yer almaktadır:

Grafik 5: Edirne-İstanbul Bilet Fiyatları

(.....TİCARİ SIR.....)

Kaynak: Teşebbüslerden ve Edirne Belediyesinden Elde Edilen Veriler Çerçevesinde Raportörlerin Hesaplamaları

Grafik 6: Edirne-Ankara Bilet Fiyatları

(.....TİCARİ SIR.....)

Kaynak: Teşebbüslerden ve Edirne Belediyesinden Elde Edilen Veriler Çerçevesinde Raportörlerin Hesaplamaları

Grafik 7: Edirne-İzmir Bilet Fiyatları

(.....TİCARİ SIR.....)

Kaynak: Teşebbüslerden ve Edirne Belediyesinden Elde Edilen Veriler Çerçevesinde Raportörlerin Hesaplamaları

(.....TİCARİ SIR.....)

Kaynak: Teşebbüslerden ve Edirne Belediyesinden Elde Edilen Veriler Çerçevesinde Raportörlerin Hesaplamaları

(132) Yukarıda yer alan grafiklerde de görüldüğü üzere, Edirne çıkışlı ve İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa varışlı hatlarda faaliyet gösteren firmaların 2013 ile 2016 yılları arasında gerçekleşen fiyat artışları birbirleriyle paralellik arz etmekte olup, sınırlı sayıda teşebbüsün faaliyet gösterdiği bu hatlar oligopol piyasa yapısına işaret etmektedir. Oligopol piyasalarda hem teşebbüs sayısının azlığı hem de pazarın şeffaflığı teşebbüslerin birbirlerinin aldıkları kararları rahatlıkla takip etmesine ve bunlara göre karar almalarına imkân vermektedir. Teşebbüslerin karar alma sürecinde karşılıklı bağımlılık yaratan ve literatürde “oligopolistik bağımlılık” olarak adlandırılan bu durum, teşebbüsler arasında herhangi bir rekabeti sınırlayıcı anlaşma olmamasına rağmen piyasadaki fiyatların benzer seviyelerde oluşmasına neden olabilmektedir. NİLÜFER’in acentelik sözleşmesinin feshi nedeniyle otogar dışında kaldığı 18.05.2015-31.08.2015 ile 21.09.2015 tarihinden günümüze kadar olan dönemde aynı hatlarda faaliyet gösteren rakip teşebbüslerin fiyatlama davranışlarını değiştirmedeği, söz konusu tarih aralıklarında fiyatlarda olağandışı herhangi bir artışın gerçekleşmediği anlaşılmaktadır.

(133) Bununla birlikte, fiyat artışının yanı sıra ürün kalitesinde ve yenilik düzeyinde düşüş, mal ve hizmet çeşitliliğinde azalış da tüketici refahı üzerinde olumsuz etkiye sahiptir. Bilet fiyatları dışında tüketiciler üzerindeki muhtemel zararın ne olabileceğine dair bilgi edinmek üzere Edirne’den şehirlerarası yolculuk yapmak isteyen yolcularla görüşmeler yapılmış, NİLÜFER’in otogarda faaliyet göstermemesi nedeniyle yaşadıkları olumsuzlukların neler olduğu sorulmuştur. Yolcular tarafından genel olarak;

- NİLÜFER’e tahsis edilen alternatif terminale ulaşımın zor olduğu, buraya ulaşmak için sadece taksi ve toplu ulaşım imkânlarının olduğu,
- Taksiyle buraya ulaşmanın oldukça masraflı olduğu,
- Toplu ulaşımı kullanmak istediklerinde ise, ETUS araçlarının buraya olan seferlerinin düzensiz ve yetersiz olduğu, otobüsü kaçırma tehlikesi yaşadıkları, bu terminale ulaşımın vakit kaybına da yol açtığı,
- NİLÜFER’in otobüs içindeki hizmetinin ve ikramlarının daha iyi olduğu ancak otogardan yolculuk etmeleri halinde bu kaliteli hizmetten yoksun kaldıkları ve normalde tercih etmedikleri bir firma olan METRO ile yolculuk yapmaya mecbur bırakıldıkları,
- NİLÜFER’in yeniden otogarda faaliyet göstermesi gerektiği

ifade edilmiştir.

(134) Yolcu beyanlarından anlaşıldığı kadarıyla, tüketiciler otogara gittiklerinde Ankara, İstanbul gibi sık kullanılan hatlara yolcu taşıyan firmaları bir arada bulmak ve tercihlerini buna göre yapmak istemektedir. METRO dışında bir firmayla seyahat etmek isteyen yolcular para veya zaman harcamak zorunda kalmaktadır. Bu bağlamda NİLÜFER’in Edirne otogarından çıkarılmasıyla markalar arası rekabetin kısıtlandığı ve bu çerçevede incelenen hatlara seyahat etmek isteyen tüketicilerin tercihlerinin de azaldığı görülmektedir.

17-23/384-167

- (135) NİLÜFER'in pazardan çıkarılmasının haricinde şehirlerarası hatlara yolcu taşımak isteyen potansiyel rakiplerin sunacağı yenilikçi hizmetlerin piyasaya sürülmesinin engellendiği görülmektedir. PAMUKKALE vekili ile yapılan görüşmede bu firmanın Edirne'den Yunanistan ve Bulgaristan'a sefer düzenlemek istediği ancak VOLKAN'ın eylemleri nedeniyle bu projenin gerçekleştirilemediği belirtilmiştir.
- (136) VOLKAN'ın reddetme eylemiyle birlikte Edirne otogarında METRO'ya rakip firmaların daha gelişmiş hizmet sunmalarının önü kapanmaktadır. Otogardan otobüse binmek isteyen yolcuların METRO dışında başka firmayı seçememesi ile rakiplerin potansiyel yolcularının METRO'ya kayması ise VOLKAN'ın acentelik hizmetleri bağlamında normalde elde edeceği kardan daha fazla kar elde etmesini muhtemel kılmaktadır.
- (137) Yukarıda yer verilen bilgi ve açıklamalar çerçevesinde değerlendirildiğinde Edirne çıkışlı şehirlerarası güzergâhlarda gerek fiili rekabetin olmaması ve gerekse potansiyel rekabetin baskılanması nedeniyle VOLKAN'ın gerçekleştirdiği ret eyleminin Edirne'de şehirlerarası yolculuk yapmak isteyen tüketicilerin zararına yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır.

I.5.3.5. Reddetmenin Haklı Gerekçeye Dayanmaması

- (138) Hâkim durumdaki bir teşebbüsün sözleşme yapmayı reddetme eylemlerine ilişkin üç koşulun birlikte varlığı tespit edildikten sonra Kanun'un 6. maddesinin uygulanmasında Kurul ayrıca, hâkim durumdaki teşebbüsün, incelemeye konu davranışına ilişkin olarak sunduğu haklı gerekçe iddialarını da göz önünde bulundurmaktadır. Bu bağlamda aşağıda öncelikle haklı gerekçe yaklaşımının teorik alt yapısı incelenecek ardından VOLKAN'ın sözleşme yapmayı reddetme eylemlerinin haklı bir gerekçesi olup olmadığı değerlendirilecektir.
- (139) KILAVUZ'un 30. vd. paragraflarında haklı gerekçe iddialarının nesnel gereklilik ve etkinlik alt başlıklarında değerlendirileceği belirtilmektedir. Buna göre Kurul nesnel gereklilik gerekçesini değerlendirirken öncelikle davranış ile korunan meşru bir menfaatin bulunup bulunmadığını ve davranışın, korumaya çalıştığı menfaatin ortaya çıkması için vazgeçilmez olup olmadığını göz önünde bulundurmaktadır. Ayrıca incelemeye konu davranışın nesnel olarak gerekli kabul edilebilmesi için hâkim durumdaki teşebbüsün bu davranışı kendisi dışındaki sebeplerden (örneğin; ilgili kamu otoriteleri tarafından belirlenen sağlık ve güvenlik gereksinimleri gibi) kaynaklanmalı ve teşebbüs söz konusu menfaati korurken rekabeti zorunlu olandan fazla sınırlamamalıdır. İncelemeye konu davranışın meşru bir menfaati korumak için vazgeçilmez olduğunu ispat etme yükü hâkim durumdaki teşebbüs üzerindedir.
- (140) İncelemeye konu teşebbüs tarafından öne sürülen etkinlik gerekçesini değerlendirirken Kurul, teşebbüsten aşağıda sayılan dört koşulun birlikte sağlandığını ispat etmesini beklemektedir:
- Etkinlikler davranışın sonucu olarak gerçekleşmeli ya da gerçekleşmesi muhtemel olmalı,
 - Davranış söz konusu etkinliklerin gerçekleşmesi için vazgeçilmez olmalı,
 - İncelenen davranış sonucunda ortaya çıkması muhtemel etkinlikler, davranışın etkilenen pazarlarda rekabet ve tüketici refahı üzerindeki olası olumsuz etkilerini telafi etmeli,
 - Davranış, fiili ve potansiyel rekabetin kaynaklarının tamamını ya da çoğunu devre dışı bırakarak etkin rekabeti ortadan kaldırmamalı.

- (141) Sözleşme yapmanın reddi yoluyla mal vermenin reddedilmesi eylemine yönelik olarak ise KILAVUZ, sözleşme yapma talebinde bulunan teşebbüsün ticari kredibilitesinin olmaması, arzın kapasite sınırlarına bağlı olarak geçici olarak ya da tamamen durdurulması, çeşitli güvenlik gerekliliklerinin karşılanamaması gibi hususların nesnel gereklilik olarak değerlendirilebileceğini belirtmektedir. Hâkim durumda bulunan teşebbüsün, rakipleriyle sözleşme yapması halinde yaptığı yatırımları karşılamaya yetecek bir getiri elde edemediği, yatırımlarını devam ettirmek için redde konu unsurdan belirli bir süre sadece kendisinin yararlanması gerektiği, aksi takdirde yatırım güdüsünün olumsuz etkileneceği yönündeki iddialarının ise etkinlik savunması bağlamında değerlendirilmesi mümkündür.
- (142) *Frito Lay* kararında Kurul'un, hâkim durumdaki teşebbüslerin rakipleri zora sokan pek çok davranışının kötüye kullanma olarak yorumlanabileceği riskine dikkat çeken yorumu piyasalardaki rekabetçi yapının korunması bakımından haklı gerekçelerin gözetilmesinin meşru zeminini işaret etmektedir. *Yaysat 2* kararında Kurul, hâkim durumdaki teşebbüsün her zaman kendi menfaatlerini koruyabilmek adına makul tedbirler alabileceğini açıkça belirtmiştir. Bu bakımdan yukarıda sayılan gerekçeler ihlal iddiasını ortadan kaldıran haklı gerekçeler olarak değerlendirilebilir.
- (143) Mevzuat ve içtihat ışığında, sözleşme yapmamanın haklı gerekçelerinin varlığına ilişkin inceleme, VOLKAN tarafından öne sürülen savunmalar ve yukarıda bahsedilen yerleşik içtihatlar kapsamında NİLÜFER özelinde ancak Edirne otogarına girme potansiyeli olan PAMUKKALE ve KAMİL KOÇ gibi diğer otobüs firmalarına emsal teşkil edecek şekilde ayrı ayrı yapılacaktır.
- (144) Dosya kapsamında incelenmesi gereken haklı gerekçe iddiaları şu şekildedir:
- NİLÜFER'in acentelik sözleşmesinden doğan borçlarını VOLKAN'a ödemediği (basiretli tacir olmamaları - zayıf kredi dereceleri),
 - Edirne Otogarında boş yazıhane bulunmadığı,
 - İhale açılmasına rağmen boş yazıhanelerin talep edilmediği,
 - NİLÜFER'in taşıma yetki belgesinin bulunmadığı.
- (145) Söz konusu iddiaların etkinlik iddialarını içermediği; daha ziyade nesnel gereklilik koşuluna yakınlaştığı görülmektedir. Özellikle NİLÜFER'in ticari kredibilitesinin olmadığı noktasında yoğunlaşan iddialara ilişkin değerlendirmeler yukarıda sayılan başlıklar altında ayrı ayrı yapılacaktır.
- NİLÜFER'in Borçlarını Ödemediği İddiası
- (146) VOLKAN ile aynı ekonomik bütünlük içerisinde olan ÖZ EDİRNE tarafından, NİLÜFER'in otogara giriş yaptığından beri borçlarını ödemediği gerekçesiyle acentelik sözleşmesi birden fazla kez feshedilmiştir. Fesih işlemlerinden sonuncusu 21.09.2015 tarihinde Mustafa ALTUNHAN tarafından "görüldüğü lüzum üzerine" tek taraflı olarak gerçekleştirilmiştir.
- (147) Buna karşın 26.05.2015 ve 12.10.2015 tarihlerinde NİLÜFER, gönderdiği cevabi ihtarnamelerde feshin hukuken geçerli ve yasal bir sebebe dayanmadığını, acentelik sözleşmesinin gereklerinin temerrüde düşülmeden eksiksiz ifa edildiğini, bu nedenle anılan feshin kabul edilemeyeceğini belirtmiştir.

(148) Konu hakkında yargı süreçleri henüz sonuçlanmamıştır. İddia edilen borcun kaynağı ve varlığı hususunda nihai karar merci davaya bakan mahkemeler olmakla birlikte, bu haklı gerekçe iddiası dosya kapsamında VOLKAN tarafından yeterli ve uygun delillerle kanıtlanamamıştır.

- Edirne Otogarında Boş Yazıhane Bulunmadığı İddiası

(149) VOLKAN tarafından haklı gerekçe kapsamında öne sürülebilecek bir diğer gerekçe de otogarda boş yazıhanenin bulunmamasıdır. Otogarda boş yazıhanenin bulunmaması yazıhane tahsisini mümkün kılmamakta ve bir otogar işleticisi için sözleşme yapmama konusunda haklı bir gerekçe olarak kabul edilebileceği değerlendirilebilecektir. Ancak 19.10.2016 tarihinde Edirne otogarında raportörlerce oluşturulan görgü ve tespit tutanağında en az beş adet yazıhanenin VOLKAN tarafından acentelik faaliyeti dışında kullanıldığı, bunlardan üçünün (14, 15, 16 no'lu yazıhaneler) Mustafa ALTUNHAN tarafından "Volkan Metro" tabelasıyla ofis olarak kullanılarak adeta dolu gibi gösterilmeye çalışıldığı tespit edilmiştir.

(150) 12.08.2016 tarih 4926 sayılı birinci yazılı savunma dilekçesinde otogarda bir adet boş yazıhanenin bulunduğu ve 27.07.2016 tarihinde, VOLKAN tarafından ilanı duyurulan otogardaki yazıhanenin kiralanması ihalesine çıkıldığı bildirilmektedir.

(151) VOLKAN tarafından gerek bir önceki soruşturma dosyasında gerek işbu soruşturma dosyası kapsamında gönderilen kiracı listeleri incelendiğinde ilk 10 yazıhanenin kiracılarının hiç değişmediği, diğer altı yazıhane kiracılarında farklılık bulunduğu; ancak fiili durumun bu listelerle örtüşmediği görülmektedir. VOLKAN'ın savunmasında gönderdiği yazıhane kiralama ile ilgili gazete ilanlarına bakıldığında 12 numaralı yazıhanenin boş olduğu ve kiralanmak istediği görülmektedir. VOLKAN'ın gönderdiği kiracı listesinde 12 no'lu yazıhanenin Yeni Uzunköprü Seyahat adlı bir teşebbüse kiralanmış olduğu ifade edilmekte; fiili durum incelendiğinde söz konusu yazıhanede AKSEL SEYAHAT, HAS TURİZM, ISPARTA PETROL, KEŞAN GÜREL adlı firmaların tabelalarının bulunduğu görülmektedir.

(152) Bu çelişkili verilerden yola çıkarak otogar işleticisi tarafından boş yazıhanelerin birleştirilerek kapatılmaya çalışıldığı, kiracı ve acentelerin Kurumumuza ve Edirne Belediyesine verilen kiracı listelerinden farklılık arz ettiği, VOLKAN'ın otogardaki yerleşimi dilediği yazıhaneyi boşaltmak ve yer değişikliği yapmak suretiyle dilediği gibi manipüle ettiği görülmektedir.

(153) KAMİL KOÇ ve PAMUKKALE'nin yazıhane kiralama taleplerinin de aynı gerekçeyle reddedildiği görülmekte olup talep tarihlerinde otogardaki durumun farklılık arz etmediği, diğer bir ifadeyle boş yazıhanelerin VOLKAN tarafından kapatılarak bu firmalara yazıhane verilmesine engel olduğu değerlendirilmektedir.

(154) Bu noktada dikkat çekilmesi gereken diğer bir husus da idare mahkemesinin yürütmeyi durdurma kararından sonra Belediyenin NİLÜFER'e terminal yeri tahsis etme yazısının içeriğidir. Belediyenin 01.07.2016 tarihli ve E. 83941 sayılı yazısında, "yazıhanelerin tek tek veya tamamının birden yeniden kiralanma sürecinin başlaması halinde; NİLÜFER'e verilen geçici izin iptal edilecektir" ifadesi yer almaktadır. Bunu müteakip VOLKAN 2016 yılı Temmuz ayı içinde iki defa yazıhane kiralamak için gazetelere iki defa ilan vermiştir. Bu davranışın zamanlaması ve niteliği, Belediyenin yazısı ile birlikte değerlendirildiğinde NİLÜFER'e yapılan tahsis işleminin koşullarının kaybettirilerek ortadan kaldırılması amacı taşıdığı şeklinde yorumlanabilecektir. Bu bakımdan yer verilen bilgi ve belgeler doğrultusunda otogarda boş yazıhane bulunmadığı iddialarının geçeceği yansıtmadığı ve da VOLKAN'ın ret eylemiyle koruduğu bir meşru menfaatinin bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

- İhale Açılmasına Rağmen Boş Yazıhanelerin Talep Edilmediği Ve Diğer Acentelerle Sözleşme Yapılmadığı İddiası

- (155) VOLKAN tarafından haklı gerekçe kapsamında öne sürülebilecek başka bir iddia da; otogarda boş yazıhane bulunmasına karşın NİLÜFER'in talepte bulunmadığı, maksadının yazıhane kiralamak olmadığı ve kendisine ait bir varış ve kalkış noktası elde etmek olduğu şeklindedir. VOLKAN'ın savunmasında, NİLÜFER'in VOLKAN tarafından ilan edilen yazıhanelerin kiralanmasına yönelik ihalelere katılmadığı, otogardaki F1 belgesine sahip bazı firmalar ile acentelik sözleşmesi akdedebileceği iken bu yola da başvurmadığı bildirilmiştir. VOLKAN'ın otogarda bulunan 16 adet yazıhanenin 15 tanesinin tamamen sektör standartlarında, noter huzurunda açık ilanla ve ihale ile kiraya verdiği belirtilmiştir. Kalan bir yazıhanenin ise yine sektör standartlarında, noter huzurunda açık ilanla ihalesine çıkıldığı ve kiralanmaya çalışıldığı, buna rağmen ihaleye katılmadığı ifade edilmiştir. Aynı şekilde NİLÜFER'in VOLKAN'a yönelik hiçbir kiracılık teklifinin de bulunmadığı, bu durumda gelmeyen bir teklifin geri çevrilmesinin de mümkün olmadığı dile getirilmektedir.
- (156) 26.09.2016 tarih ve 5682 sayılı ile intikal eden yazıda ise NİLÜFER tarafından VOLKAN'ın yazıhane kiralamak amacıyla yaptığı ihaleye katılımcı çıkmaması iddiasının gerçeği yansıtmadığı, bu iddianın kamuoyunu aldatmaya yönelik bir girişim olduğu belirtilmiştir. Gerek ilana çıkılması ve gerekse de ihaleye katılım şartlarında sorunlar olduğu, geçmiş dönemde başvuru olan bir ihaleye katılım için 1.000.000 Türk Lirası banka teminat mektubu istendiği ifade edilmiştir. Ayrıca uzun bir süredir otogarda boş bir yazıhane olmadığı, bu durum karşısında yazıhane kiralanması için ihaleye çıkıldığı iddiasının gerçeğe bağdaşmadığı vurgulanarak, otogarda yazıhane kiralanacağına dair ilanların, resmi makamların dikkatini dağıtmak için yapılan gayri ciddi iş ve eylemler olduğu bildirilmiştir.
- (157) Nitekim idare mahkemesinin yürütmeyi durdurma kararında;
- “Bir an için davacı firmanın Edirne Otogarında faaliyette bulunabileceği bir yer imkânı olduğu düşünülse dahi, Edirne Otogarının 2012 yılında Volkan Turizm Seyahat ve Nakliyat Ticaret Ltd. Şti'ne ihale yolu ile kiralanmasından sonra, ilgili firma ile davacı firma arasında birçok kez sorunlar yaşandığı, otogar işleticisi firmanın davranışlarının ticari hayatta haksız rekabet oluşturduğu iddiası ile ilgili yapılan şikâyet sonucunda da, üst pazarda hâkim durumda olan otogar işleticisi firmanın sözleşme yapmaktan kaçınmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun hükümlerini ihlal ettiğine karar verildiği”* ifadeleriyle, boş yazıhane olsa bile VOLKAN'ın NİLÜFER'i otogara almama niyetinin tespit edildiği görülmektedir.
- (158) NİLÜFER'in otogardaki diğer F1 belgesi sahipleriyle neden acentelik sözleşmesi yapmadığı hususuna gelindiğinde, otogarda F1 sahibi olduğu belirtilen Hakiki AKBULUT ve Talat YAYAĞAÇ adlı kişilere kiralandığı belirtilen 14,15 ve 16 no'lu yazıhanelerin VOLKAN tarafından ofise çevrilmiş olduğu görülmektedir. Diğer bir F1 sahibi olduğu belirtilen Ece Ltd. Şti.'nin ise sadece grup taşımacılığı yaptığı, hiçbir D1 belgeli otobüs firması ile acentelik ilişkisinin bulunmadığı görülmektedir. Önceki bölümlerde yer verilen tespitler çerçevesinde otogardaki fiili durumun Mustafa ALTUNHAN'ın bilgisi ve rızası dışında özellikle şehirlerarası hatlarda yolcu taşıyan bir firmanın otogara giremeyeceğini net olarak göstermektedir.
- (159) Bu çerçevede VOLKAN tarafından otogarda boş yazıhane olduğu ve/veya olmadığı yönündeki beyanların gerçeği yansıtmadığı, yazıhane kiralamaktan kaçınma ya da acentelik sözleşmesi yapmaya zorlama şeklinde gerçekleştirilen davranışların fiili ve potansiyel rekabetin kaynaklarının tamamını ya da önemli kısmını devre dışı bırakarak etkin rekabeti ortadan kalma amacını taşıdığı ve haklı gerekçe olarak değerlendirilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

- NİLÜFER'in Taşıma Yetki Belgesinin Bulunmadığı İddiası

- (160) VOLKAN tarafından haklı gerekçe kapsamında öne sürülebilecek gerekçelerden sonuncusu da NİLÜFER'in taşıma yetki belgesi olmaması gerekçesiyle otogarda faaliyet gösteremeyeceğidir. Daha önce de bahsedildiği üzere, VOLKAN ile NİLÜFER arasında 21.09.2015 tarihinde kurulan ikinci acentelik sözleşmesi Mustafa ALTUNHAN tarafından "görüldüğü lüzum üzerine" tek taraflı olarak feshedilmiş ve durum ULAŞTIRMA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ'ne bildirilmiştir.
- (161) 15.10.2015 tarihinde ULAŞTIRMA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ tarafından NİLÜFER'e gönderilen yazıda, acentelik sözleşmesinin feshedilmesi nedeniyle Edirne otogarındaki faaliyetleri sona eren NİLÜFER'in Edirne ara ve ana duraklı güzergâhlarda taşıma hattı verilmesine imkân veren şartları kaybettiği ve Antalya-Lüleburgaz, Bursa-Edirne, Bursa-Uzunköprü, Ankara-Uzunköprü, İstanbul-Uzunköprü, Tekirdağ-Edirne hatlarının tamamının iptal edildiği bildirilmiştir.
- (162) Söz konusu hatlarda tekrardan faaliyet gösterebilmek için NİLÜFER, 14.01.2016 tarihinde VOLKAN'a bir ihtarname göndererek acentelik sözleşmesi imzalama talebini iletmiştir. 28.01.2016 tarihli ihtarnameyle VOLKAN tarafından bu talep, NİLÜFER'in taşıma yetkisinin ULAŞTIRMA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ tarafından iptal edildiği gerekçesiyle reddedilmiştir.
- (163) Bununla birlikte 04.02.2016 tarihinde NİLÜFER tarafından gönderilen cevabi ihtarnamede, söz konusu teşebbüsün yolcu taşımaya izin veren D1 yetkisinin mevcut olduğu, acentelik sözleşmesinin feshi nedeniyle Edirne otogarında faaliyet gösteremedikleri için Edirne ara ve ana duraklı güzergâhlarda taşıma hattı yetkilerinin iptal edilmiş olduğu, acentelik sözleşmesi imzalamak için gerekli olan herhangi bir yetki belgesi eksikliği veya yasal engel bulunmadığı, bu nedenle kendileriyle acentelik sözleşmesi imzalanması gerektiği bildirilmiştir.
- (164) Yapılan incelemelerden de anlaşıldığı üzere, NİLÜFER şehirlerarası hatlarda yolcu taşıma yetkisi veren D1 belgesindeki koşulları kaybetmemiştir. VOLKAN'ın kendisini otogar dışında bırakması nedeniyle Edirne'de durak hakkını kaybetmiştir. Dolayısıyla Edirne'de yeni bir durak elde ederek taşımacılık yapmasının önünde hiçbir engel bulunmamaktadır. VOLKAN'ın ileri sürdüğü bu haklı gerekçe iddiası gerçeği yansıtmamaktadır.
- (165) Yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda VOLKAN'ın NİLÜFER, PAMUKKALE ve KAMİL KOÇ gibi firmalara otogarda yazıhane vermekten kaçınmasında ve acentelik vermeye zorlamasında, mevcut acentelikleri ise feshetmesinde, gerek otogar işleticiliği hizmetleri bakımından gerekse acentelik hizmetleri bakımından, korunacak meşru bir menfaatinin ve buna bağlı nesnel gerekliliğin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca söz konusu eylem neticesinde etkinlik kazanımı iddiasının da ileri sürülmediği, bu nedenle VOLKAN'ın söz konusu eylemler bakımından herhangi bir haklı gerekçesinin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- (166) Yukarıda yer verilen bilgi, belge ve değerlendirmeler ışığında VOLKAN'ın Edirne ili şehirlerarası yolcu terminali işletmeciliği ve yurt içi yolcu taşıma acenteliği pazarlarında hâkim durumda olduğu; bu hâkim durumunu sözleşme yapmanın reddi yoluyla kötüye kullandığı ve bu şekilde 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

I.5.4. Savunmaların Değerlendirilmesi

I.5.4.1. Usule İlişkin Savunmaların Değerlendirilmesi

- (167) VOLKAN ve ÖZ EDİRNE tarafından usule ilişkin olarak Soruşturma Bildiriminde yer alan iddia ve isnatlara dayanak teşkil eden hiçbir bilgi ve belgenin kendileriyle paylaşılmadığı savunması yapılmıştır. 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası, *"Kurul, başlattığı soruşturmaları, soruşturmaya başlanması kararının verildiği tarihten itibaren 15 gün içinde ilgili taraflara bildirir ve tarafların ilk yazılı savunmalarını 30 gün içinde göndermelerini ister. Taraflara tanınan ilk yazılı cevap süresinin başlayabilmesi için Kurulun bu bildirim yazısı ile birlikte, iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi ilgili taraflara göndermesi gerekir."* hükmünü amirdir.
- (168) Bu hüküm gereği Soruşturma Bildirimde hem VOLKAN hem de ÖZ EDİRNE'ye şehirlerarası otobüs terminali işletmeciliği pazarındaki hâkim durum nedeniyle, etkilenen alt pazar olan, yurt içi yolcu taşıma acenteliği hizmetleri pazarında rekabet ihlali teşkil edebilecek eylemlerin türünü ve niteliğini içeren yeterli bilgi sunulmuştur. Ayrıca soruşturma taraflarınca gerçekleştirilen dışlayıcı nitelikteki eylemlerin hangi tarihlerde ve kime karşı olduğu geniş bir şekilde açıklanarak iddialar somutlaştırılmıştır.

I.5.4.2. Esasa İlişkin Savunmaların Değerlendirilmesi

Volkan'ın sadece Edirne şehirlerarası otobüs terminalini işlettiği ve yurtiçi yolcu taşıma acenteliği hizmetleri pazarında faaliyet göstermediği savunması

- (169) VOLKAN tarafından yapılan birinci yazılı savunmada VOLKAN'ın otogardaki acentelik hizmetleri pazarında faaliyet göstermediği ifade edilmektedir. Ayrıca birinci yazılı savunmada gönderilen tablo incelendiğinde otogardaki acentelik hizmetlerinin ÖZ EDİRNE BİRLİK ve GÖKHAN TURİZM tarafından verildiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte VOLKAN, ÖZ EDİRNE ve GÖKHAN TURİZM arasındaki ilişkinin değerlendirildiği bölümde detaylı bir biçimde ifade edildiği üzere, söz konusu üç teşebbüs aynı ekonomik bütünlük olarak değerlendirilmiştir. Bu bakımdan VOLKAN'ın şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapılmasına imkânı veren D1 yetki belgesi ile yurtiçi yolcu taşımacılığı acenteliği faaliyetleri için gereken F1 belgesine sahip olmadığı iddiasının, ÖZ EDİRNE ve GÖKHAN TURİZM şirketlerinin F1 yetki belgesi ile acentelik hizmeti verdiği sürece geçerli kabul edilebilecek bir savunma olmadığı değerlendirilmektedir. Ayrıca Edirne çıkışlı ve varışlı hatlarda faaliyet gösteren otobüs firmalarına bu iki şirket dışındaki F1 yetki belgesine sahip acenteler tarafından acentelik hizmeti verilmediği anlaşılmaktadır.
- (170) Bunun yanı sıra Edirne otogarında faaliyet gösteren otobüs firmalarından (KONTUR, ÇANAKKALE TRUVA, ISPARTA PETROL ve AKSEL SEYAHAT) elde edilen bilgi ve belgelerde firmaların otogarda muhatap kabul ettikleri acente ve acente sahibi sırasıyla VOLKAN ve Mustafa ALTUNHAN olarak gözükmektedir. Otobüs firmalarıyla yapılan acentelik sözleşmelerinde ÖZ EDİRNE ve GÖKHAN TURİZM'in acente olarak gösterilmesinin VOLKAN'ın da acente olarak değerlendirilmesine engel teşkil etmeyeceği değerlendirilmektedir. Bu bakımdan Mustafa ALTUNHAN tarafından fiilen kontrol edilen VOLKAN'ın ÖZ EDİRNE ve GÖKHAN TURİZM vasıtasıyla acentelik faaliyeti de yürüttüğü ve yurtiçi yolcu taşımacılığı acenteliği hizmetleri pazarında faaliyet göstermediği savunmasının gerçeği yansıtmadığı anlaşılmaktadır.

NİLÜFER'in VOLKAN tarafından ilan edilen yazıhanelerin kiralananması ihalelerine katılmadığı, boş yazıhanelerin talep edilmediği ve otogardaki F1 belgesine sahip bazı firmalar ile acentelik sözleşmesi akdedebilecek iken bu yola da başvurmadığı savunması

- (171) VOLKAN'ın bir diğer savunması, boş yazıhanelerin kiralananması için verilen ilanlara ve ihalelere rağmen şikâyetçinin görüşmeye gelmemesi ve ihaleye katılmamasıdır. Haklı gerekçe kısmında da detaylı bir şekilde açıklandığı üzere, 13.06.2016 tarih ve 3800 sayı ile intikal eden ek bilgi ve belgeye ilişkin yazıda, NİLÜFER'in terminal işletmecisi firma ile acentelik sözleşmesi akdetme uğraşında olmasına karşın VOLKAN tarafından gönderilen ihtarnamelerde VOLKAN'ın kiralama iradesi anlaşılmakta ancak sözleşmenin esaslı unsurları olan kiralanan yazıhane ve kira bedeli gibi koşullar yazılı olarak bildirilmemekte ve fakat şikâyetçi sürekli şifahi müzakerelere davet edilmektedir.
- (172) Bununla birlikte VOLKAN'ın birinci yazılı savunmasında, 27.07.2016 tarihinde VOLKAN tarafından ilanı duyurulan otogardaki yazıhanenin kiralananması ihalesine çıkıldığı bildirilmektedir. Birinci yazılı savunmanın ekinde yer verilen gazete ilanı incelendiğinde, ihaleye çıkılan yazıhanelerin 3 ve 12 no'lu yazıhaneler olduğu ve 3 no'lu yazıhanede ECE TURİZM'in 12 no'lu yazıhanede ise fiili olarak AKSEL, HAS, ISPARTA PETROL, KEŞAN GÜREL adlı firmaların tabelalarının bulunduğu görülmektedir. Bu bakımdan çeşitli firmaların tabelasının bulunduğu ve aktif olarak faaliyet gösteren yazıhanelerin ihaleyle kiraya verilmeye çalışıldığı görülmektedir. Ayrıca ihale süreciyle, Belediyenin 01.07.2016 tarihli ve E. 83941 sayılı yazısında yer alan "*yazıhanelerin tek tek veya tamamının birden yeniden kiralananma sürecinin başlaması halinde; NİLÜFER'e verilen geçici izin iptal edilecektir.*" şeklindeki ifadenin birlikte yorumlanması gerekmektedir. Bu çerçevede çeşitli zamanlarda otogarda boş bir yazıhane olmadığı bildirilmesine ve otogardaki yerleşimde hiçbir değişiklik olmamasına rağmen, hâlihazırda bazı firmaların faaliyet gösterdiği yazıhaneler için ihaleye çıkılmasının makul bir açıklaması bulunmamaktadır.
- (173) Edirne otogarında F1 yetki belgesiyle D1 belgeli otobüs firmalarına fiilen acentelik hizmeti veren ÖZ EDİRNE ve GÖKHAN TURİZM bulunmakta olup bunların arasındaki ilişki ve Mustafa ALTUNHAN'ın davranışları herhangi bir otobüs firmasının otogarda farklı bir acenteye anlaşmasının mümkün olmadığına işaret etmektedir.

Şehirlerarası otobüs terminali işletmeciliği pazarının ihaleyle belediyeden alındığı, bu pazarda Volkan'ın hâkim durumda olmadığı ve 4054 sayılı Kanun kapsamında incelenemeyeceği savunması

- (174) VOLKAN, Edirne otogarının işletme hakkını yedi yıllık bir süre ile Edirne Belediyesinden ihaleyle devralmıştır. Hâkim durum analizinin yapıldığı bölümde detaylı bir şekilde incelendiği üzere Edirne şehirlerarası otogarını işleten VOLKAN'ın Edirne ili şehirlerarası otobüs terminali işletmeciliği pazarında tek terminal işletmecisi olduğu ve terminal hizmetlerinin müşterisi konumundaki otobüs firmaları ve otobüs sahiplerinden bağımsız olarak fiyat belirleme yetkisi bulunduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca VOLKAN'ın kiracı seçme ve fiyat belirleme yetkisi ne ihale şartnamesi ile ne de sonrasında belediye tarafından sınırlandırılmamıştır. Bu çerçevede yukarıda I.5.2 numaralı bölümde yer verilen tespitler çerçevesinde VOLKAN'ın Edirne'de otogar işletmeciliği pazarında hâkim durumda bulunduğu ve bağımsız karar verme yetkisini haiz olduğu değerlendirilmektedir¹⁰.

¹⁰ Benzer bir analiz Büyük İstanbul Otobüs İşletmeleri A.Ş. hakkındaki 06.07.2001 tarih ve 01-31/313-91 sayılı Kurul Kararında da yapılmıştır.

(175) Edirne otogarının işletme hakkının bir kamu otoritesi tarafından ihaleyle devredilmesi söz konusu işlemi 4054 sayılı Kanun kapsamında çıkarmamaktadır. Aynı Kanun'un ikinci maddesinde Kanun'un kapsamı açık bir şekilde ifade edilmekte olup piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmaları ve rekabeti önemli ölçüde azaltacak birleşme ve devralma niteliğindeki her türlü hukukî işlem ve davranışlar bu Kanun kapsamına girmektedir. Dolayısıyla ihlale konu olabilecek bir faaliyeti yürütme hakkının bir kamu otoritesi tarafından ihaleyle devredilmiş olmasının 4054 sayılı Kanun'un uygulanmasına istisna teşkil etmediği kanaatine varılmıştır.

VOLKAN, GÖKHAN TURİZM ve ÖZ EDİRNE arasında herhangi bir eylem birlikteliğinin bulunmadığı savunması

(176) ÖZ EDİRNE tarafından yapılan savunmaya yönelik değerlendirme, VOLKAN, ÖZ EDİRNE ve GÖKHAN TURİZM arasındaki ilişkinin ele alındığı 1.5.1 numaralı bölümde yapılmıştır. Açıklamalarda yer verildiği üzere, incelemeye konu üç teşebbüsün yöneticileri arasındaki kuvvetli akrabalık bağları, otogardaki işbirliği ve çıkar ilişkisi ile buradaki tek karar ve tasarruf merciinin Mustafa ALTUNHAN oluşu söz konusu teşebbüslerin aynı ekonomik bütünlük içerisinde değerlendirilmesini kaçınılmaz hale getirmiştir.

ÖZ EDİRNE'nin NİLÜFER'in borçları sebebiyle acentelik hizmetini feshettiği, bu nedenle NİLÜFER ile ÖZ EDİRNE arasındaki ihtilafın adli yargının konusuna girdiği ve adli yargının vereceği kararın bekletici mesele olarak değerlendirilmesi gerektiği savunması

(177) Bu savunma Kararın 1.5.3.5 numaralı "Reddetmenin Haklı Gerekçeye Dayanmaması" bölümünde değerlendirilmiştir. Öte yandan sözleşme yapmanın reddine yönelik eylemlerin sadece NİLÜFER'e karşı değil PAMUKKALE ve KAMİL KOÇ gibi pazara giriş yapmak isteyen diğer oyunculara karşı da gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu eylemlerin detayları ret eyleminin varlığına ilişkin bölümde derinlemesine analiz edilmiş olup bu aşamada otogarda herhangi bir firmanın faaliyet göstermediği boş yazıhanelerin Mustafa ALTUNHAN tarafından ofis haline getirilerek doldurulduğu ve bu gerekçeyle anılan firmaların otogarda yazıhane kiralamasının engellendiği, bu firmaların Mustafa ALTUNHAN'a acentelik vermeye zorlandığı anlaşılmaktadır.

(178) Dolayısıyla mahkeme kararının bekletici mesele olarak değerlendirilmesi gereğine yönelik iddia otogara alınmayan en azından diğer firmalar bakımından geçersizdir.

Edirne Belediyesinin NİLÜFER'e, otogara alternatif bir yer tahsis ettiği, Edirne otogarında faaliyet göstermenin, şehirlerarası yolcu taşımacılığı için bir zorunluluk olmaktan çıktığı savunması

(179) Hâkim durum değerlendirilmesinde ayrıntılı bir biçimde açıklandığı üzere, Karayolu Taşıma Kanunu'nun terminalere ilişkin 32. maddesi tarifeli yolcu taşımalarında kalkış ve varışların bir terminalden yapılmasını esas kılmakta, terminal ve ara duraklar dışında yolcu indirilip bindirilemeyeceğini hükme bağlamaktadır. Aynı Kanun kapsamında NİLÜFER'in alternatif terminal talepleri Edirne Belediyesince reddedilmiştir. Ret kararları sonrasında Belediyenin kararının iptali istemiyle açılan davada verilen yürütmenin durdurulması kararına istinaden Belediyenin verdiği izinle NİLÜFER alternatif bir terminal yeri açabilmiştir. Bu terminal yeri ise Belediye tarafından koşullu olarak tahsis edilmiş bulunmaktadır. Diğer bir deyişle, Belediye tarafından belirlenen tahsis koşulları ortadan kalktığında NİLÜFER'in söz konusu terminalde faaliyetlerine devam edebilmesi mümkün görünmemektedir. Bu bakımdan NİLÜFER'e tahsis edilen yerin etkin rekabet için Edirne otogarının kalıcı ve gerçek bir alternatifi olmadığı değerlendirilmektedir.

(180) Ayrıca Edirne'yi bilmeyen birinin otogar dışındaki bir yazıhanenin yerini bilmesi ve buraya ulaşması otogara gitmekten daha güç olacaktır. Dolayısıyla yolcu profiline çok farklılaşmadığı durumlarda bir otobüs firmasının otogarda yazıhane açmasının diğer herhangi bir alternatifte göre daha makul olacağı değerlendirilmektedir. Bu iddiaya ilişkin değerlendirmeler otogarın nesnel olarak gerekli olup olmadığına ilişkin bölümde ayrıntılı olarak yapılmıştır.

Soruşturma Raporunda dayanak belgelerden / delillerden yoksun, isimsiz ve afaki beyanların yer aldığı, yerinde incelemelerde ve görüşmelerde elde edilen bilgilerin hiçbir belgeye dayandırılmadığı, raporda maddi hataların bulunduğu, raporun oluşturulmasında izlenen yöntemin ve bizzat Soruşturma Raporunun hukuki olmadığı iddiası

(181) Haklarında soruşturma yürütülen teşebbüsler tarafından, Soruşturma Raporunda, yerinde incelemelerde ve görüşmelerde elde edildiği belirtilen hemen hiçbir hususun belgeye dayandırılmadığı, neredeyse hiçbirinde isme yer verilmeyen afaki beyanlardan yola çıkıldığı ve raporda maddi hataların bulunduğu ifade edilerek, Soruşturma Raporunun ve bu raporun hazırlanması sürecinde izlenen yöntemin hukuki olmadığı iddiasında bulunmuştur.

(182) 4054 sayılı Kanun'un 14. maddesi, Kurul'a, Kanun'un kendisine verdiği görevleri yerine getirirken, gerekli gördüğü her türlü bilgiyi tüm kamu kurum ve kuruluşlarından, teşebbüslerden ve teşebbüs birliklerinden isteme yetkisini vermektedir. Yine Kanun'un 15. maddesi Kurul'a, Kanun'un kendisine verdiği görevleri yerine getirirken gerekli gördüğü hallerde, teşebbüs ve teşebbüs birliklerinde incelemelerde bulunma yetkisini vermekte ve incelemenin Kurul'un emrinde çalışan uzmanlar tarafından gerçekleştirileceğini ifade etmektedir.

(183) Dosya kapsamında önaraştırma ve soruşturma sürecinde, yukarıda yer verilen Kanun hükümleri çerçevesinde başta soruşturma tarafı teşebbüslerden ve şikâyetçi teşebbüsten olmak üzere gerekli görülen yerlerden resmi yazılarla bilgi istenmiş ve gelen cevabi yazılar kayıt altına alınarak dosya içeriğine intikali sağlanmıştır. Keza yerinde incelemeler ve görüşmeler sırasında elde edilen bilgi ve belgeler de raportörlerle birlikte beyan sahiplerinin de imzasını taşıyacak şekilde tutanağa bağlanmak suretiyle dosya kapsamına alınmıştır.

(184) Diğer yandan VOLKAN ve ÖZ EDİRNE'nin dosyaya giriş taleplerine karşılık bu taleplerin Soruşturma Raporunun tebliğine kadar ertelendiğine ilişkin yazı taraflara gönderilmiştir. Sonrasında ise dosya kapsamına alınan tüm bilgi ve belgeler Soruşturma Raporuna ekli olarak, 2010/3 sayılı Dosyaya Giriş Hakkının Düzenlenmesine ve Ticari Sırların Korunmasına İlişkin Tebliğ (2010/3 sayılı Tebliğ) hükümleri gözetilerek soruşturma tarafı teşebbüslerle paylaşılarak şeffaf bir soruşturma sürecinin izlenmesi ve etkin savunma hakkının korunması sağlanmıştır.

- (185) Bu bakımdan raporda yer verilen beyanlarda isme yer verilmediği ve dayanak belgelerden yoksun olduğu iddiası doğru bulunmamıştır. Örnek vermek gerekirse Soruşturma Raporunda da yer alan ve işbu karara yansıyan, I.4.1. numaralı bölümde, geçen “25.05.2016 tarihinde NİLÜFER vekili Av. Şerif Acar İMER ile gerçekleştirilen görüşmede...” ibaresi, yine kararın I.4.2. numaralı bölümünde geçen “24.05.2016 tarihinde VOLKAN ve ÖZ EDİRNE’de yerinde inceleme gerçekleştirilmiş ve zikredilen teşebbüslerin yetkilisi Mustafa ALTUNHAN ile gerçekleştirilen görüşmede...” ibaresi, kararın I.4.3. numaralı bölümünde geçen “26.05.2016 tarihinde Edirne Belediyesi Başkan Yardımcısı Selçuk ÇAKIR ile gerçekleştirilen görüşmede...” ibaresi, kararın I.4.5. numaralı bölümünde geçen “02.11.2016 tarihinde PAMUKKALE vekili Av. Uğur Burak DURU ile görüşme gerçekleştirilmiştir.” ibaresi yer almaktadır. Örnek olarak verilen bu ibarelerin dışında raporda yer alan diğer bilgi, tespit ve beyanların da nereden elde edildiği hakkında açıklama yapılmış, ilgili olduğu belgenin numarasına atıf yapılmış ve dayanak oluşturan tüm belgelere, belge numarası ve ek dizin referansı ile birlikte raporun eklerinde yer verilmiştir.
- (186) Bir diğer iddia ise raporda maddi hataların bulunduğu ilişkindir. Ancak bu husus sadece iddia edilmiş, raporun hangi bölümünde ne gibi bir maddi hata olduğu hakkında bir açıklama yapılmamıştır. Bu bakımdan söz konusu iddia ve bu başlık altında incelenen diğer iddia ve savunmalar yukarıda yer verilen gerekçelerle ciddi ve tutarlı görülmemiş ve geçerli bulunmamıştır.

VOLKAN’ın Edirne ilinde şehirlerarası otobüs terminali işletmeciliği pazarı, karayolu ile yolcu taşımacılığı pazarı ve acentelik hizmetleri pazarında mevcudiyetinin bulunmadığı, bu bakımdan VOLKAN’ın durumunun yanlış değerlendirildiği savunması

- (187) Öncelikle VOLKAN’ın Edirne ili şehirlerarası otobüs terminali işletmeciliği pazarında faaliyetinin olmadığı iddiası gerçeği yansıtmamaktadır. VOLKAN, Edirne ili şehirlerarası otobüs terminalinin işletim hakkını, Edirne Belediyesinden ihale yolu ile (.....) TL bedel karşılığında elde etmiştir. Nitekim bu husus gerek soruşturma tarafı teşebbüsler, gerekse de Edirne Belediyesi tarafından doğrulanmaktadır. Bu bakımdan hâlihazırda Edirne şehirlerarası otobüs terminalinin tek işleticisi VOLKAN’dır. Ayrıca VOLKAN’ın kiracı seçme ve fiyat belirleme yetkisi ne ihale şartnamesi ile ne de sonrasında belediye tarafından sınırlandırılmamıştır¹¹. Rekabet Hukuku ve Kurul’un içtihatları uyarınca işletme hakkının ihale yolu ile bir kamu otoritesinden elde edilmesinin, pazar tanımına ve pazardaki hâkim durum değerlendirmesine herhangi bir etkisi yoktur. Hâkim durumun kötüye kullanılması açısından ise Edirne ili şehirlerarası otobüs terminalinin zorunlu unsur olup olmadığına ilişkin detaylı açıklamaya yukarıda “1.5.3.2. Redde Konu Olan Ürünün veya Hizmetin Alt Pazarda Rekabet Etmek için Vazgeçilmez Olması” başlıklı bölümde yer verilmiştir.

¹¹ İhale şartnamesinde yer alan %20’lik sınırın aşılmasına yönelik hüküm, VOLKAN’ın kiracı seçim hakkını ancak belli şartlar altında kısmen yasaklamaktadır. Bu bakımdan %20’lik oran aşılmadığı sürece kiracı seçim hakkının kısıtlandığını söylemek güçtür.

(188) Bir diğ er savunma ise VOLKAN'ın karayolu ile yolcu taşımacılığı pazarında faaliyetinin olmadığına yöneliktir. Yukarıda "1.5.1. VOLKAN, ÖZ EDİRNE ve GÖKHAN TURİZM Arasındaki İlişki Hakkında Değerlendirme" başlıklı bölümde yer verildiği üzere, soruşturma sürecinde elde edilen bilgi ve belgeler çerçevesinde VOLKAN, ÖZ EDİRNE ve GÖKHAN TURİZM Salim ALTUNHAN'ın birlikte bir ekonomik bütünlük oluşturduğu ve tek bir teşebbüs olarak ele alınması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır¹². Söz konusu ekonomik bütünlüğün, Edirne ili şehirlerarası otobüs terminali işletmeciliği pazarı ile acentelik hizmetleri pazarında hâkim durumda olduğu, bu hâkim durumunu sözleşme yapmanın reddi suretiyle kötüye kullandığı ve bu durumun alt pazar olan karayolu ile yolcu taşımacılığı pazarını olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda zaten işbu kararda soruşturma tarafı teşebbüslere karayolu ile yolcu taşımacılığı pazarında hâkim durumda oldukları isnadı yapılmamıştır. Ancak VOLKAN, METRO firmasına otobüslerini kiralamak suretiyle dolaylı da olsa bu pazarda faaliyet göstermektedir. Nitekim METRO'nun sefer sayısının artması ve NİLÜFER'e ve diğ er otobüs firmalarına karşı pazar payını genişletmesi, VOLKAN'a da olumlu yansımakta ve daha çok sayıda otobüsünü METRO firmasına kiralama imkânına kavuşmaktadır.

(189) Bu başlık altında incelenecek son savunma ise VOLKAN'ın Edirne ili acentelik hizmetleri pazarında faaliyetinin olmadığı savunmasıdır. Kararın VOLKAN, ÖZ EDİRNE ve GÖKHAN TURİZM birlikte bir ekonomik bütünlük oluşturmakta ve bu bakımdan ÖZ EDİRNE ve GÖKHAN TURİZM'in acentelik faaliyetleri söz konusu ekonomik bütünlüğün faaliyetleri kapsamında incelenmektedir. Bu tespitin yanı sıra VOLKAN firmasının bizatihi kendisi de acentelik faaliyeti yürütmektedir. Nitekim VOLKAN, acentelik faaliyetlerinde bulunma yetkisi veren F1 belgesini haizdir ve bu belge bizzat VOLKAN'ın vekili tarafından ikinci yazılı savunmanın eki olarak ibraz edilmiştir. Her ne kadar bu belgenin İstanbul Otogarından olduğu ve Edirne çıkışlı hatları kapsamadığı belirtilse de bu iddianın da gerçeği yansıtmadığı değerlendirilmektedir. Bizzat soruşturma tarafı teşebbüslerin vekilinin imzasını taşıyan ikinci yazılı savunmada şu ifadeler yer almaktadır:

"Volkan Yolcu Taş. Sey. ve Nak. Tic. A.Ş.'nin Ulaştırma Bakanlığı Bölge Müdürlüğünden verilen F1 belgesinde Kamil KOÇ Otobüsleri A.Ş.'nin 1 numarada kayıtlı olduğu D1-BUR-U-NET-D1.12.462 sayılı belgenin 14/12/2020 tarihine kadar geçerli olduğu görülebilir. Bu belge Kamil KOÇ'a Volkan Yolcu A.Ş.'nin acentelik hizmeti verebileceğini de göstermektedir. Volkan Yolcu A.Ş. Edirne ilinde şubesi bulunduğundan Edirne ilinden Kamil KOÇ'a bilet kesmesine bir mani yoktur."

(190) VOLKAN'ın ilk yazılı savunmasına ekli olarak gönderilen ve noter onaylı ihbarnamede ise VOLKAN, NİLÜFER'i acente sözleşmesi imzalamaya davet etmektedir. İhbarnamede şu açıklamalara yer verilmektedir:

"AÇIKLAMALAR

1.Edirne Şehirlerarası Otobüs Terminali'nin işletmecisi olduğumuz malumunuzdur.

2.Daha önce terminalde faaliyet gösteren çeşitli F1 Belgesi sahibi firmalar ile yaptığınız acente sözleşmelerinin haricen edindiğimiz bilgilere göre ticari anlaşmazlıklar nedeniyle feshedildiğini öğrendik.

3.Şirket yetkilileriniz vasıtasıyla merkezimizde yapacağımız görüşmeler neticesinde Terminalde acente hizmeti verebileceğimizi ve kalkış varış noktası olarak Terminali kullanabileceğinizi ihbar eder, en kısa zamanda görüşmek dileğiyle çalışmalarınızda başarılar dileriz.02.05.2016"

¹² Ekonomik bütünlüğün söz konusu olmadığı savunmasına ilişkin değerlendirmeler, ilgili başlık altında aşağıda ele alınmaktadır.

(191) Yukarıda yer verilen ve bizzat VOLKAN tarafından gönderilen belgelerde dahi VOLKAN'ın acentelik faaliyetlerinde bulunduğu açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Bu bakımdan yukarıda yer verilen gerekçeler karşısında söz konusu savunmanın kabul görmesinin mümkün olmadığı değerlendirilmektedir¹³.

VOLKAN, ÖZ EDİRNE ve GÖKHAN TURİZM arasında herhangi bir ekonomik bütünlüğün bulunmadığı, salt akrabalık ilişkilerinin ekonomik bütünlüğü kanıtlamaya yeterli olmadığı savunması

(192) Teşebbüs tarafından yapılan bir diğer savunma VOLKAN, ÖZ EDİRNE ve GÖKHAN TURİZM arasında herhangi bir eylem birlikteliğinin bulunmadığı ve bahsi geçen üç firma arasında herhangi bir ekonomik bütünlükten bahsedilemeyeceğine ilişkindir.

(193) Yukarıda bahsi geçen üç firma arasında ticari eylem birlikteliği bulunmakta ve söz konusu firmalar kendilerinden beklenen şekilde birbirlerinden bağımsız biçimde ticari karar mekanizmalarını işletmemektedirler. Nitekim bu tespit yapılırken firma çalışanları arasındaki akrabalık ilişkileri dikkate alınmakla birlikte, salt akrabalık ilişkilerinden yola çıkılarak bir sonuca ulaşılmamıştır. Yerinde incelemeler sırasında otogarda faaliyet gösteren firma çalışanlarıyla yapılan görüşmelerde elde edilen beyanlarda, otogarda karar merci olarak Mustafa ALTUNHAN'ın olduğu, GÖKHAN TURİZM (adi şirket) yetkilisi Salim ALTUNHAN'ın otogara ara sıra geldiği, GÖKHAN TURİZM çalışanlarının dahi maaş ödemeleri vs. konularda Mustafa ALTUNHAN'la muhatap oldukları ve kendisini işveren olarak addettikleri bilgisine ulaşılmıştır¹⁴.

(194) Otogarda acentelik hizmeti alan firmalar ile acentelik hizmeti veren firmalar arasındaki sözleşmeler incelendiğinde, acentelik hizmeti veren firmalar olarak her ne kadar ÖZ EDİRNE ve GÖKHAN TURİZM gözükmekteyse de, acentelik hizmeti alan firmalara gönderilen ve acentelik hizmetlerinde kiminle muhatap oldukları ve kimden hizmet aldıklarına dair sorular içeren bilgi isteme yazılarına cevap olarak gönderilen cevabi yazılarda firmalar tarafından;

- 15.11.2016 tarih ve 6668 sayı ile KONTUR'dan gelen yazıda; "Edirne Otogarında acentemiz Mustafa ALTUNHAN -VOLKAN ile çalışmaktayız."
- 19.09.2016 tarih ve 5489 sayı ile ÇANAKKALE TRUVA'dan gelen yazıda; "otogarda VOLKAN dışında başka bir acente olmaması nedeniyle acentelik hizmetini VOLKAN'dan alıyoruz."
- 22.09.2016 tarih ve 5591 sayılı ile ISPARTA PETROL'den gelen cevabi yazıda; "acente tercihimizi Metro Turizmin de acentesi olan Mustafa ALTUNHAN'ın şirketi VOLKAN'dan yana kullandık"
- 15.11.2016 tarih ve 6661 sayı ile İSTANBUL SEYAHAT'ten gelen yazıda; "Edirne Otogarında Salim ALTUNHAN ile acentelik sözleşmesi imzaladık."
- 28.09.2016 tarih ve 5709 sayı ile AKSEL SEYAHAT'ten gelen yazıda; "Edirne Otogarında acentelik konusunda Mustafa ALTUNHAN ile anlaştık."

şeklinde ifadeler yer verilmiştir. METRO'nun gönderdiği yazıda ise, acentelik sözleşmesinin ÖZ EDİRNE ile değil VOLKAN ile yapıldığı görülmektedir.

¹³ VOLKAN'dan acentelik hizmeti aldıklarına dair otobüs firmalarının beyanlarına aşağıda ekonomik bütünlüğün bulunmadığına ilişkin savunmanın değerlendirilmesinde yer verilmiştir.

¹⁴ Yerel ve ulusal basında çıkan haberlerde Altunhan şirketler grubu olarak tanıtım yapılması, Mustafa ALTUNHAN'dan Altunhan şirketler grubu yönetim kurulu başkanı, Salim ALTUNHAN'dan ise Altunhan şirketler grubu yönetim kurulu üyesi olarak bahsedilmesi, Türk Ticaret Kanunu'nun benimsediği dış görünüme itimat prensibi kapsamında ekonomik bütünlüğe işaret etmesi açısından dikkate değerdir.

(ör. <http://www.haberekonomi.com.tr/index.asp?sayfa=haber&icerik=6508>
<http://www.ulasimgazetesi.com/haber/9452/altunhanin-yatirimi-temsaya.html>)

(195) VOLKAN, ÖZ EDİRNE ve GÖKHAN TURİZM arasındaki ekonomik bütünlüğü gösteren diğer bir delil ise fatura bilgileridir. Örnek vermek gerekirse, soruşturma tarafı teşebbüsler tarafından gönderilen belgelerde ÇANAKKALE TRUVA'nın acenteliğini GÖKHAN TURİZM yürütmektedir. Ancak acentelik hizmetine ilişkin ödemeye/mahsuplaşmaya ilişkin fatura bilgileri incelendiğinde, faturanın VOLKAN ve ÇANAKKALE TRUVA adına hazırlandığı ve faturada VOLKAN'ın acente olduğu bilgisine yer verildiği görülmektedir. Nitekim acentelik hizmeti alan söz konusu firmaya acentelik hizmetlerine yönelik ödemenin / mahsuplaşmanın kiminle yapıldığı sorusu yöneltmiş, gelen cevabi yazıda ödemenin / mahsuplaşmanın VOLKAN ile gerçekleştirildiği bilgisi verilmiştir.

Dosya raportörlerinin ön kabullerden hareketle çıkarımlarda bulunduğu, gereksiz şekilde dosya kapsamını genişlettiği ve soruşturma tarafı teşebbüslerin lehine olan bilgilere raporda yer verilmediği iddiası

- (196) Savunmada değinilen bir başka husus ise dosya raportörlerinin ön kabullerden hareketle çıkarımlarda bulunduğu ve birçok firmadan bilgi talep ederek dosya kapsamını gereksiz yere genişlettiği iddiası ile soruşturma tarafı teşebbüslerin lehine olabilecek bilgilere raporda yer verilmediği iddiasıdır. Söz konusu her iki iddiaya yönelik değerlendirmeye aşağıda sırasıyla yer verilmiştir.
- (197) Dosya kapsamında bilgisine başvuru yapılan firmalar, ULUSOY, KAMİL KOÇ ve A PAMUKKALE firmalarıdır. Nitekim bu husus kararın "1.4.5. KAMİL KOÇ, ULUSOY ve PAMUKKALE'den Elde Edilen Bilgi ve Belgeler" başlıklı bölümünde açıklanmıştır.
- (198) Yerinde inceleme sırasında KAMİL KOÇ otobüs firmasına ait tabelanın otogarda yer aldığı, ancak bu firmanın otogarda hizmet vermediği gözlemlenmiştir. Yine yerinde inceleme sırasında Mustafa ALTUNHAN ile gerçekleştirilen görüşmede ULUSOY'un yakın zamana kadar acente vasıtasıyla otogarda faaliyet gösterdiği, ancak kendilerine olan borcunu ödemediği ve hâlihazırda Edirne'de faaliyet göstermediği ifade edilmiştir. PAMUKKALE açısından ise şikâyetçi firma NİLÜFER, şikâyet dilekçesinde PAMUKKALE'nin yazıhane kiralamak amacıyla adli ve idari girişimlerde bulunduğu bilgisini vermiştir. Yerinde inceleme ve görüşmeler ile dosya kapsamına giren belgelerden elde edilen bilgiler çerçevesinde, söz konusu otobüs firmalarının otogarda faaliyet gösterme girişimleri hakkında bilgi istenmesinin, soruşturma süreci sonucunda ulaşılmak istenen maddi gerçekliğe ulaşma amacına hizmet edeceği değerlendirilmiş ve firmaların bilgisine başvurulmuştur.
- (199) Gelen cevabi yazıların incelenmesi sonucu, esasen bahsi geçen her üç firmanın da, Edirne şehirlerarası otobüs terminalinde faaliyet gösterme girişiminin olduğu anlaşılmıştır. Örneğin ULUSOY, 2016 yılı başlarına kadar otogarda faaliyet göstermiş, ancak bu tarihten itibaren Edirne'deki faaliyetleri sona ermiştir. KAMİL KOÇ, otogardan yazıhane kiralamak amacıyla Edirne 4. Noterliğinin ihtarnamesiyle VOLKAN'a başvuruda bulunmuş, ancak başvuruya ilişkin olarak VOLKAN'ın Edirne 6. Noterliği aracılığıyla ulaşılan cevabi yazısında, hâlihazırda kiralanmaya müsait yazıhanenin bulunmadığı şeklinde cevap verilmiştir. Yine PAMUKKALE, önce şifahi olarak, ardından da noter kanalıyla VOLKAN'dan yazıhane kiralamak amacıyla talepte bulunmuş, ancak VOLKAN, otogarda boş yazıhane bulunmadığı gerekçesiyle talebi geri çevirmiştir.
- (200) KAMİL KOÇ, ULUSOY ve PAMUKKALE'ye ilişkin yukarıda yer verilen süreçler ele alındığında, her üç firmanın da Edirne otogarında faaliyet gösterme adına girişimlerinin olduğu ve bu kapsamda kendilerinin otogarda faaliyet göstermesinin beklenebileceği değerlendirilmektedir. Ancak KAMİL KOÇ ve PAMUKKALE'nin, VOLKAN'ın yazıhane kiralamayı reddetmesi nedeniyle Edirne'de faaliyet gösterme imkânına kavuşmadığı, ULUSOY'un ise Edirne'deki faaliyetlerinin sona erdiği tarihten itibaren tekrar faaliyette bulunmaya yönelik bir girişiminin olmadığı bilgisine ulaşılmıştır.

- (201) Bu kapsamda Soruşturma Raporunda ön kabuller yerine, elde edilen bilgi ve belgelerden yola çıkılarak tespitlere ulaşılmıştır. Ulaşılan tespitler sonucu soruşturma derinleştirilmiş ve gerekli görülen kişi ve mercilerden bilgi istenmiştir. Esasen soruşturma süreci sonunda ulaşılmak istenen maddi gerçekliğin ortaya çıkarılmasına hizmet eden bu durum, adil yargılanma hakkı kapsamında, haklarında soruşturma yürütülen taraflara da güvence teşkil etmektedir. Açıklanan tüm sebeplerden dolayı tarafların söz konusu iddia ve savunması kabul görmemiştir.
- (202) Savunmada yer alan bir diğer iddia ise soruşturma tarafı teşebbüslerin lehine olan bilgilere raporda yer verilmediğidir. Bu iddiaya dayanak olarak ise acentelik hizmeti alan bazı firmaların beyanlarına raporda yer verilmemesi gösterilmiştir.
- (203) Soruşturma Raporunda hem şikâyetçi tarafın iddialarına hem de soruşturma tarafı firmaların iddia ve savunmalarına detaylı bir şekilde yer verilmiştir. Ayrıca soruşturmaya konu iddialar hakkında ilgili üçüncü kişilerin de bilgisine başvurulmuş ve elde edilen bilgiler Soruşturma Raporunun ilgili bölümlerinde dikkate sunulmuştur. Bu kapsamda bilgi istenen taraflardan gelen cevabi yazılarda yer alan ve soruşturmaya konu iddialar ile ilgili olan bilgiler mümkün olduğunca raporda özetlenmeye çalışılmış, cevabi yazıların tamamı ise raporun ek dizininde referans gösterilmek suretiyle rapora ekli olarak soruşturma taraflarına ve Kurul'a sunulmuştur. Bu kapsamda elde edilen tüm bilgi ve belgelere 2010/3 sayılı Tebliğ hükümleri dikkate alınarak rapor ve raporun eklerinde yer verilmiştir. Açıklanan nedenler ışığında soruşturma tarafı teşebbüslerin lehine olan bilgilere raporda yer verilmediği iddiasının geçerli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

ÖZ EDİRNE'nin NİLÜFER ile arasındaki acentelik sözleşmesini, NİLÜFER'in borçlarını ifa etmemesi sebebiyle feshettiği, ECE TURİZM'in dahi aynı gerekçeyle NİLÜFER ile arasındaki acentelik sözleşmesini feshettiği, bu bakımdan feshin haklı gerekçelere dayandığı, ayrıca Rekabet Kurumunun adli yargının konusuna giren hususları inceleme yetkisinin bulunmadığı iddiası

- (204) NİLÜFER'in bir dönem ECE TURİZM'den de acentelik hizmeti aldığı, ancak ECE TURİZM'in de NİLÜFER'in borçlarını ödememesi sebebiyle acentelik sözleşmesini feshettiği öne sürülmüştür. Konu incelenmiş ancak ECE TURİZM'in NİLÜFER'in borçlarını ödememesi sebebiyle acentelik sözleşmesini feshettiğine yönelik iddia hakkında herhangi bir delil soruşturma tarafı ya da ECE TURİZM tarafından sunulmamıştır.

NİLÜFER'in yazıhane kiralamak yahut acente ile anlaşmak suretiyle otogarda faaliyet gösterme imkânı elde edemediği iddiasının gerçeği yansıtmadığı, bu duruma ilişkin Bölge İdare Mahkemesinin kararının bulunduğu iddiası

- (205) İkinci yazılı savunmada, NİLÜFER'in yazıhane kiralamak yahut acente ile anlaşmak suretiyle otogarda faaliyet gösterme imkânı elde edemediği iddiasının gerçeği yansıtmadığı ifade edilerek, otogarda acente ile anlaşma veya yazıhane kiralama imkânının bulunduğuna ilişkin Bölge İdare Mahkemesi kararının bulunduğu öne sürülmüştür.
- (206) Bahsi geçen Bölge İdare Mahkemesi kararı, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 6. Dairesinin 31.01.2017 tarih, E: 2017/2 ve K: 2017/15 sayılı kararıdır. Söz konusu kararda otogarda kullanılacak boş yer olduğuna ilişkin fiili durumun varlığından bahsedilmişse de, hâkim durumun sözleşme yapmanın reddi suretiyle kötüye kullanıldığı sonucuna, sadece hâlihazırdaki fiili durum değil; Kurul'un 02.12.2013 tarih ve 13-67/928-390 sayılı kararından sonraki süreçte gerçekleşen, acentelik sözleşmesinin feshi, boş yer olmadığı gerekçesiyle yazıhane kiralamaktan imtina edilmesi ve ilgili kararda belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi gibi bir dizi olay örgüsü dikkate alınarak ulaşılmıştır.

(207) Nitekim KILAVUZ'un 41. paragrafı şu şekildedir:

“Sözleşme yapmayı reddetme, hâkim durumdaki teşebbüsün, kendisine yöneltilen sözleşme yapma talebini herhangi bir sebep göstermeksizin reddetmesi şeklinde doğrudan reddetme ya da makul olmayan ertelemeler, ürün arzının azaltılması ve makul olmayan şartlar ileri sürülmesi gibi davranışlar yoluyla dolaylı olarak reddetme şeklinde de ortaya çıkabilmektedir.”

(208) Yukarıdaki kılavuz hükmünün yorumlanması neticesinde VOLKAN ve ÖZ EDİRNE'nin belli aralıklar ile NİLÜFER ile çalışmak için şirket merkezinde görüşme davetleri, kira ilanları vs. girişimleri, acentelik sözleşmesinin feshi, yazıhane kiralınmaması gibi diğer fiilleriyle bir bütün olarak ele alındığında VOLKAN ve ÖZ EDİRNE'nin dolaylı bir reddetme eylemi içerisinde olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Her ne kadar ret eyleminin kısa süreler için kesildiği dönemlerin olduğu öne sürülse de, Rekabet Kurulunun 2013 yılındaki kararından sonraki yaşanan süreç bir bütün olarak ele alındığında NİLÜFER, KAMİL KOÇ ve PAMUKKALE gibi firmaların istikrarlı ve ticari açıdan sürdürülebilir bir biçimde otogarda faaliyet gösterme imkânı elde edemediği anlaşılmaktadır.

(209) Yukarıda yer verilen hususlar çerçevesinde bahsi geçen mahkeme kararı ile işbu kararda ulaşılan tespitler arasında esasen bir çatışma olmadığı, kararda ulaşılan sonuç ile Edirne Belediyesinin alternatif yer tahsis talebinin reddi işleminin iptali istemiyle açılan davada mahkemenin ulaştığı hükmün hukuki sebeplerinin farklı olduğu değerlendirilmektedir. Bu kapsamda hukuki sebeplerin uygulanacağı maddi vakılarda hâlihazırdaki durum ile devam edegelen sürecin farklılık oluşturabileceği, sadece belli dönemdeki fiili durumların dikkate alınarak sonuca ulaşılmamasının Rekabet Hukuku açısından hatalı bir değerlendirme olacağı aşıkardır. Tüm bu nedenlerden dolayı anılan mahkeme kararına ilişkin savunmanın geçerli olmadığı değerlendirilmektedir.

Edirne Belediyesinin denetimi sonucu ihale şartnamesindeki %20'lik oranın aşılmadığına ilişkin tespitin dikkate alınmadığı iddiası

(210) Savunmada değinilen bir diğer husus ise Edirne Belediyesi ile otogar işleticisi firma (VOLKAN) arasındaki ihale şartnamesinde yer alan ve tek bir firmanın otogarin %20'sini aşacak şekilde otogarda yer edinmeyeceğine dair hükümdür. Otogarda mevcut 16 adet yazıhanenin ihale şartnamesinde belirtilen %20'lik oranı aşmayacak şekilde kiraya verildiği ve bu durumun Edirne Belediyesi ve diğer denetleyici kuruluşlar tarafından tespit edildiği belirtilmiştir. “1.5.1. VOLKAN, ÖZ EDİRNE ve GÖKHAN TURİZM Arasındaki İlişki Hakkında Değerlendirme” başlıklı bölümde detaylı bir şekilde ortaya konulduğu üzere VOLKAN, ÖZ EDİRNE ve GÖKHAN TURİZM birlikte bir ekonomik bütünlük oluşturmakta ve bu üç firmanın otogardaki faaliyeti bir bütün olarak incelenmektedir. Bu bakımdan başka merciler tarafından yapılan incelemelerde söz konusu üç firmanın ticaret sicillerinde ayrı şirketler olarak gözükmeleri ve firmaların arasındaki ilişkilerin incelenmemesi nedeniyle ihale şartnamesindeki eşiğin aşılmadığı sonucuna ulaşılması normaldir. Nitekim Edirne Belediyesi Ulaşım Hizmetleri Müdür Vekili Erdal UYGUN, kendisiyle yapılan görüşmede, Mustafa ALTUNHAN ve Salim ALTUNHAN arasındaki ticari ilişkiye vakıf olmadığını belirtmiştir. Ancak Kurul'un yürüttüğü soruşturmalarda izlediği yöntem ve rekabet hukuku disiplini çerçevesinde olay ele alındığında, bağımsız ticari kararlar alamayan şirketler ayrı bir teşebbüs olarak değerlendirilmemektedir. Açıklanan tüm bu sebeplerle ihale şartnamesindeki %20'lik oranın aşılmadığına ilişkin savunma geçerli bulunmamıştır.

NİLÜFER ve PAMUKKALE firmalarının yıkıcı rekabet amacı güttükleri iddiası

- (211) Savunmada NİLÜFER'in uyguladığı bilet fiyatlarıyla yıkıcı bir rekabet peşinde olduğu, benimsediği fiyat politikasıyla diğer firmaları pazar dışına itme amacı güttüğü öne sürülmüştür. PAMUKKALE'nin de yıkıcı fiyat uygulayarak mahalli firmaların iflasına sebep olma peşinde olduğu iddia edilmiş, söz konusu iddialara örnek olarak ise bazı hatlardaki bilet fiyatları verilmiştir.
- (212) Kararın "1.5.3.4. Reddetmenin Tüketici Zararına Yol Açmasının Muhtemel Olması" başlıklı bölümünde Edirne ilinden sefer düzenlenen ana hatlar olan; Edirne – İstanbul, Edirne – Ankara, Edirne – İzmir ve Edirne – Bursa hatlarında taşınan yolcu miktarı ve bu hatlardaki bilet fiyatları firma ve yıl bazında grafiklerle gösterilmiştir. Grafiklerde de görülebileceği üzere söz konusu hatlarda uygulanan bilet fiyatları dönemsel olarak değişim göstermekte ve bazı dönemlerde NİLÜFER'in, bazı dönemlerde ise başka bir firmanın bilet fiyatı değerine göre düşük kalmaktadır. Bununla birlikte firmaların bilet fiyatlarının arasında yıkıcı olarak nitelendirilebilecek fiyat aralığı bulunmamaktadır.
- (213) Keza PAMUKKALE hakkında da benzer iddia öne sürülmüştür. Ancak Edirne'de faaliyet gösterme imkânı elde edememiş bir firmanın yıkıcı fiyat uygulama amacında olduğu iddiası dayanaktan yoksun kalmaktadır. Nitekim iddiaya dayanak gösterilen PAMUKKALE'nin cevabi yazısında ifade edilen hususlar esasen yeni faaliyet gösterilecek hatlarda benimsenen çalışma prensiplerine ilişkindir.
- (214) Rekabet hukuku kapsamında yıkıcı fiyat, bir pazarda hâkim durumda bulunan teşebbüsün bu hâkim durumunu kötüye kullanması hallerinden biri olarak ele alınabilmektedir. Diğer taraftan piyasaya yeni girecek bir firmanın düşük fiyatlar uygulayarak pazar payı edinmeye yönelik çabaları rekabeti artıran bir olgudur. Bu bakımdan yıkıcı fiyat uygulanmasına yönelik bir eylem ancak hâkim durumda bir firmanın bu hâkim durumunu kötüye kullanması şeklinde tezahür ettiği takdirde rekabetçi kaygılara sebebiyet verebilir ki böyle bir duruma dosya kapsamında rastlanılmamıştır. Tüm bu nedenler ışığında NİLÜFER ve PAMUKKALE firmalarının yıkıcı rekabet amacı güttüğüne yönelik iddia geçerli bulunmamıştır.

NİLÜFER'in amacının yazıhane kiralamak veya acente ile çalışmak suretiyle Edirne otogarında faaliyet göstermek olmadığı, asıl isteğinin bedavaya özel otogar edinmek olduğu iddiası

- (215) Tarafların öne sürdüğü başka bir iddia, NİLÜFER'in asıl amacının yazıhane kiralamak veya acente ile çalışmak suretiyle Edirne otogarında faaliyet göstermekten ziyade bedavaya özel otogar edinmek olduğuna yöneliktir. Ancak söz konusu iddia soyut bir beyandan öteye geçmemekte ve herhangi bir bilgi, belge vs. ile desteklenmemektedir.

Kurul'un 02.12.2013 tarih ve 13-67/928-39 sayılı kararında belirtilen yükümlülüklerin yerine getirildiği savunması

- (216) Soruşturma tarafı teşebbüsler tarafından, Kurul'un 02.12.2013 tarih ve 13-67/928-39 sayılı kararında belirtilen yükümlülüklerin yerine getirildiği savunmasında bulunmuş ve buna dayanak olarak ihale ilanları ve noter ihale tutanakları gösterilmiştir.

(217) Kurul'un anılan kararının sonuç bölümünün 3. maddesinde "Edirne Otogarında, yüklenici teşebbüs başta olmak üzere kira sözleşmesine taraf olan gerçek ve tüzel kişilerin talep, teklif ve taahhütlerini yazılı ve denetlenebilir şekilde yapmalarına ve bu sözleşmelerin Kuruma tevsikine OYBİRLİĞİ ile" şeklinde karar verilmesine rağmen günümüze kadar bu yönde herhangi bir belge Kurumumuza tevsik edilmemiştir. Savunmada ileri sürülen ihale ilanları ve noter ihale tutanakları gibi belgelerin hiçbiri kararda belirtildiği şekilde Kuruma tevsik edilmemiş ve bu nedenle teklif, taahhüt ve sözleşmelerin yazılı ve denetlenebilir şekilde yapılıp yapılmadığı Kurum tarafından incelenememiştir. Bu nedenle kararda belirtilen yükümlülüklerin yerine getirildiğine dair savunma geçerli bulunmamıştır.

I.5.5. İdari Para Cezasının Belirlenmesinde Dikkate Alınan Hususlar

(218) 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca aynı Kanun'un 4, 6 ve 7. maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yılsonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yılsonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idarî para cezası verilir. Kurul, üçüncü fıkraya göre idarî para cezasına karar verirken, 30.03.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 17. maddesinin ikinci fıkrası bağlamında, ihlalin tekerrürü, süresi, teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin piyasadaki gücü, ihlalin gerçekleşmesindeki belirleyici etkisi, verilen taahhütlere uyup uymaması, incelemeye yardımcı olup olmaması, gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel zararın ağırlığı gibi hususları dikkate alır.

(219) 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi uyarınca verilecek idari para cezalarına ilişkin usul ve esaslar "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem Ve Kararlar İle Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik"te (Ceza Yönetmeliği) düzenlenmiştir.

(220) VOLKAN ve ÖZ EDİRNE'yi kontrol eden Mustafa ALTUNHAN, 2012 yılı başı itibarıyla Edirne otogarının işletme hakkını fiilen devralmış olup hâkim duruma gelmiştir. Bu tarihten itibaren sistematik olarak uyguladığı dışlama politikaları nedeniyle Edirne'den başta İstanbul olmak üzere Ankara, Bursa, İzmir gibi yolcu sayısının fazla ve kazancın yüksek olduğu güzergâhlarda rakip firmaların faaliyet göstermesi zorlaştırılmış ve kimi zaman da engellenmiştir. Bu sayede Mustafa ALTUNHAN'ın piyasadaki gücü giderek artmıştır. Söz konusu dışlama eylemleri zaman içinde devam etmiştir. Bu da tüketicilerin zararına yol açmıştır.

(221) Yukarıda yapılan tüm tespit, açıklama ve değerlendirmeler çerçevesinde aynı ekonomik bütünlük içinde yer alan VOLKAN ve ÖZ EDİRNE'nin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 16. Maddesinin üçüncü fıkrası ve Ceza Yönetmeliği'nin 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile ikinci fıkrası uyarınca temel para cezasına esas alınacak oran hem VOLKAN hem de ÖZ EDİRNE için %1 olarak belirlenmiştir.

- (222) İhlalin ne zaman başladığına ilişkin olarak dosya kapsamındaki ilk belge Kamil KOÇ'un yazıhane kiralama talebinin VOLKAN tarafından reddedilerek acentelik teklif edildiği 29.09.2014 tarihli ihtarnamedir. Bu eylem 2015 yılı Temmuz ayında PAMUKKALE'nin talebinin aynı gerekçeyle reddedilmesiyle tekrarlanmıştır. Böylece iki firma Edirne otogarı dışında bırakılmıştır. Nihayet NİLÜFER, acentelik sözleşmesinin en son 21.09.2015 tarihinde feshedilmesiyle kalıcı olarak otogar dışında bırakılmıştır. Dolayısıyla 2014 yılı Eylül ayında başlayan davranışlar günümüze kadar devam etmiş olup ihlal süresinin bir yıldan fazla olduğu tespit edilmiştir. Ceza Yönetmeliği'nin 5. maddesinin üçüncü fıkrasına göre, aynı maddenin birinci fıkrası uyarınca belirlenen oran bir yıldan uzun beş yıldan kısa süren ihlallerde yarısı oranında artırılır. Açıklamalar çerçevesinde ihlal süresinin bir yıldan fazla olduğu göz önüne alınarak %1 oranı yarısı oranında artırılarak, temel para cezası her iki şirket için de %1,5 olarak hesaplanmıştır.
- (223) Ceza Yönetmeliği'nin 6. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi hükümleri uyarınca temel para cezası, ihlalin tekerrürü halinde, her bir tekrar için, yarısından bir katına kadar arttırılır. Kurul'un 02.12.2013 tarihinde verdiği 13-67/928-39 sayılı kararla üst pazarda hâkim durumda olan ve aynı zamanda alt pazarda da faaliyette bulunan ve işbu soruşturmanın tarafı olan VOLKAN'a, (eski unvanı Volkan Metro Turizm Seyahat ve Nakliyat Tic. Ltd. Şti.), alt pazardaki rakipleri ile sözleşme yapmaktan kaçınmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği için idari para cezası uygulanmıştır. Bu karar aleyhine açılan iptal davası reddedilerek kesinleşmiştir. Bu karar, VOLKAN'a uygulanacak idari para cezasının tekerrür nedeniyle artırılmasına esas teşkil etmiş, temel para cezası yarısı oranında artırılarak bu şirkete verilecek idari para cezası %2,25 olarak hesaplanmıştır.

J. SONUÇ

- (224) 29.06.2016 tarihli ve 16-22/394-M sayılı Kurul kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a ve Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı savunmalara, sözlü savunma toplantısında yapılan açıklamalara ve incelenen dosya kapsamına göre,
1. a) Tek bir ekonomik bütünlük teşkil eden Volkan Yolcu Taşımacılığı Seyahat Nakliyat Tic. A.Ş. ile Öz Edirne Birlik Mustafa Altunhan unvanlı şirketlerin Edirne ilinde şehirlerarası yolcu terminali işletmeciliği ve yurt içi yolcu taşıma acenteliği hizmetleri pazarında hakim durumda olduğuna,
 - b) Volkan Yolcu Taşımacılığı Seyahat Nakliyat Tic. A.Ş. ile Öz Edirne Birlik Mustafa Altunhan'ın rakiplerinin pazardaki faaliyetlerini zorlaştırıcı uygulamaları ile hakim durumunu kötüye kullandığına, dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiğine,
 - c) Bu nedenle, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ve "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik"nin 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ve ikinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının (a) bendi
 - ve 6. maddesinin birinci fıkrası (a) bendi hükümleri uyarınca, 2016 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin taktiren % 2,25 oranında olmak üzere, Volkan Yolcu Taşımacılığı Seyahat Nakliyat Tic. A.Ş.'ye 733.246,94 TL
 - hükümleri uyarınca, 2016 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin taktiren % 1,5 oranında olmak üzere, Öz Edirne Birlik Mustafa Altunhan'a 31.986,89 TL

idari para cezası verilmesine,

2. 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin birinci fıkrası çerçevesinde;

a) Mustafa ALTUNHAN'ın fiilen kullanmakta olduğu yazihane sayısının ihale şartnamesindeki eşiğe dūřūrülmesinin ve amaçları dışında kullanılan yazihanelerin teknik şartname uyarınca amaçları doğrultusunda kullanımlarının sağlanmasına,

b) Bu hususların Volkan Yolcu Taşımacılığı Seyahat Nakliyat Ticaret A.ř. ile Öz Edirne Birlik Mustafa Altunhan tarafından taahhüt edilerek kararın tebliğinden itibaren en geç 6 ay sonra ilgili bütün belgelerle birlikte Kurumumuza tevsik edilmesine,

3. Konuya ilişkin olarak T.C. Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığına ve T.C. İçişleri Bakanlığına bilgi verilmesini teminen Başkanlığın görevlendirilmesine,

gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.